

Västerås Översiktsplan 2026 med utblick mot 2050

Revidering antagen av kommunfullmäktige 2017-12-07

Den reviderade översiktsplanen, antagen av kommunfullmäktige 2017-12-07, består av följande handlingar:

- Västerås översiktsplan 2026 med utblick mot 2050
- Allmänna intressen
- Kompletterande hållbarhetsbedömning
- Hållbarhetsbedömning, antagen 2012-12-06
- Samrådsredogörelse, aug 2017
- Utlåtande efter utställning, dat 2017-11-14

Kartor och dokument som hänvisas till går att finna under www.vasteras.se/op

VÄSTERÅS STAD

Västerås översiktsplan 2026 - med utblick mot 2050, revidering antagen 7 dec 2017

Medverkande: Planarbetet har bedrivits i projektform. Företrädare för stadens förvaltningar och bolag har medverkat i projektgruppen. Arbetet har letts av en styrgrupp, vars ordförande varit Per Johansson (t.o.m juni 2016) och Håkan Svärd, stadsledningskontoret. Projektledare har varit Ingrid Legrell Crona, stadsbyggnadsförvaltningen.

Översiktsplanen är upprättad av stadsbyggnadsförvaltningen genom Ingrid Legrell Crona (projektledare), Anna Jägvald (biträdande projektledare), Selma Nylander (layout), Jenni Kullinger (grafik) och Anders Carlström (kartor).

Hållbarhetsbedömningen är upprättad av Tyréns AB på uppdrag av Västerås stad.

Illustrationer: Tobias Flygar, Studio Flygar

Fotografier: Stadsbyggnadskontoret där inget annat anges.

Innehållsförteckning

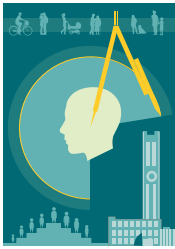

Förord sid 4

Sammanfattning sid 5

Utgångspunkter och utmaningar sid 9

Strategier för hållbar utveckling sid 21

Västerås i regionen sid 29

Västerås tätort - staden sid 39

Serviceorter och landsbygd sid 59

Landskapsvärden och naturresurser sid 67

Genomförande sid 77

Allmänna intressen sid 81

Hållbarhetsbedömning sid 91

Planens giltighet sid 94

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges beslut
2. Länsstyrelsens granskningsyttrande

Förord

Västerås översiktsplan 2026 med utblick mot 2050 är en kommuntäckande plan som är vägledande för den fysiska planeringen och beskriver hur Västerås ska utvecklas hållbart. För att möta den ökade befolkningstillväxten är planeringsinriktningen att Västerås kommer att ha 230 000 invånare år 2050. Västerås står inför ett omfattande samhällsbyggande där det är viktigt att alla ska ha en god bostad och att näringslivets utvecklingsmöjligheter ska stödjas samtidigt som vi stärker den sociala och ekologiska hållbarheten.

För att översiktsplanens strategier och riktlinjer ska bli framgångsrika är det viktigt att de är accepterade hos nämnder och styrelser. Dessutom att de klarar flera mandatperioder med endast några få ändringar vid behov. Det är också viktigt att marknadens aktörer och näringslivet har god kännedom om planens mål och intentioner. Västeråsarna ska känna tillit och förtroende för kommunens långsiktiga vilja att planera i riktning mot ett hållbart samhälle.

Västerås översiktsplan 2026 antogs av kommunfullmäktige i december 2012. Kommunfullmäktige ska minst en gång varje mandatperiod ta ställning till planens aktualitet. I juni 2016 beslutade kommunfullmäktige att planen i sina huvuddrag är aktuell och kan tjäna som vägledning för det fortsatta samhällsbyggandet. Samtidigt beslutades om att ett arbete med revidering av planen skulle inledas. Syftet med revideringen är att stärka planen som styrdokument och att stärka strategiernas genomslagskraft. Detta är den reviderade versionen. När den antagits kommer den att vara vägledande för den fortsatta planeringen i Västerås.

Västerås i november 2017

För styrgruppen

Håkan Svärd

Ordförande

Ingrid Legrell Crona

Projektledare

Sammanfattning

Planeringen i Västerås ska främja en hållbar utveckling som leder till en hälsosam och god miljö för såväl nuvarande som kommande generationer. Västeråsarna blir fler och planens planeringsinriktning är 230 000 invånare 2050.

Planens strategier för hållbar utveckling sätter människan i fokus och ger Västerås möjlighet att växa och utvecklas samtidigt som behovet av klimatpåverkande transporter och exploatering av bruksvärd mark begränsas. Strategierna innebär också att de värden som finns i naturen och i den byggda miljön, som är en del av Västerås identitet, tas tillvara när Västerås utvecklas.

Visionen Västerås 2026 – Staden utan gränser anger den framtida målbilden för hur Västerås utvecklas. Översiktsplanen är det viktigaste strategiska instrumentet för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön och därmed ett verktyg för att förverkliga visionen. Översiktsplanen ska också understödja och verka i den riktning som anges i stadens övriga styrande dokument, t ex inom områdena klimat och miljö, trygghet, integration och jämställdhet.

Enligt prognoserna står Mälardalsregionen inför en kraftig befolkningstillväxt. För att möta denna utveckling har översiktsplanen planeringsinriktningen 230 000 invånare 2050. Det innebär att Västerås står inför ett omfattande samhällsbyggande, där det är viktigt att alla ska ha en god bostad och att näringslivets utvecklingsmöjligheter ska stödjas samtidigt som inriktningen är hållbar utveckling.

Planens 13 strategier för hållbar utveckling sätter människan i fokus och ger Västerås möjlighet att växa och utvecklas samtidigt som utsläppen av växthusgaser minskar och jordbruksmarken kan fortsätta att användas till odling. Strategierna innebär att den livsmiljö som Västerås erbjuder ska

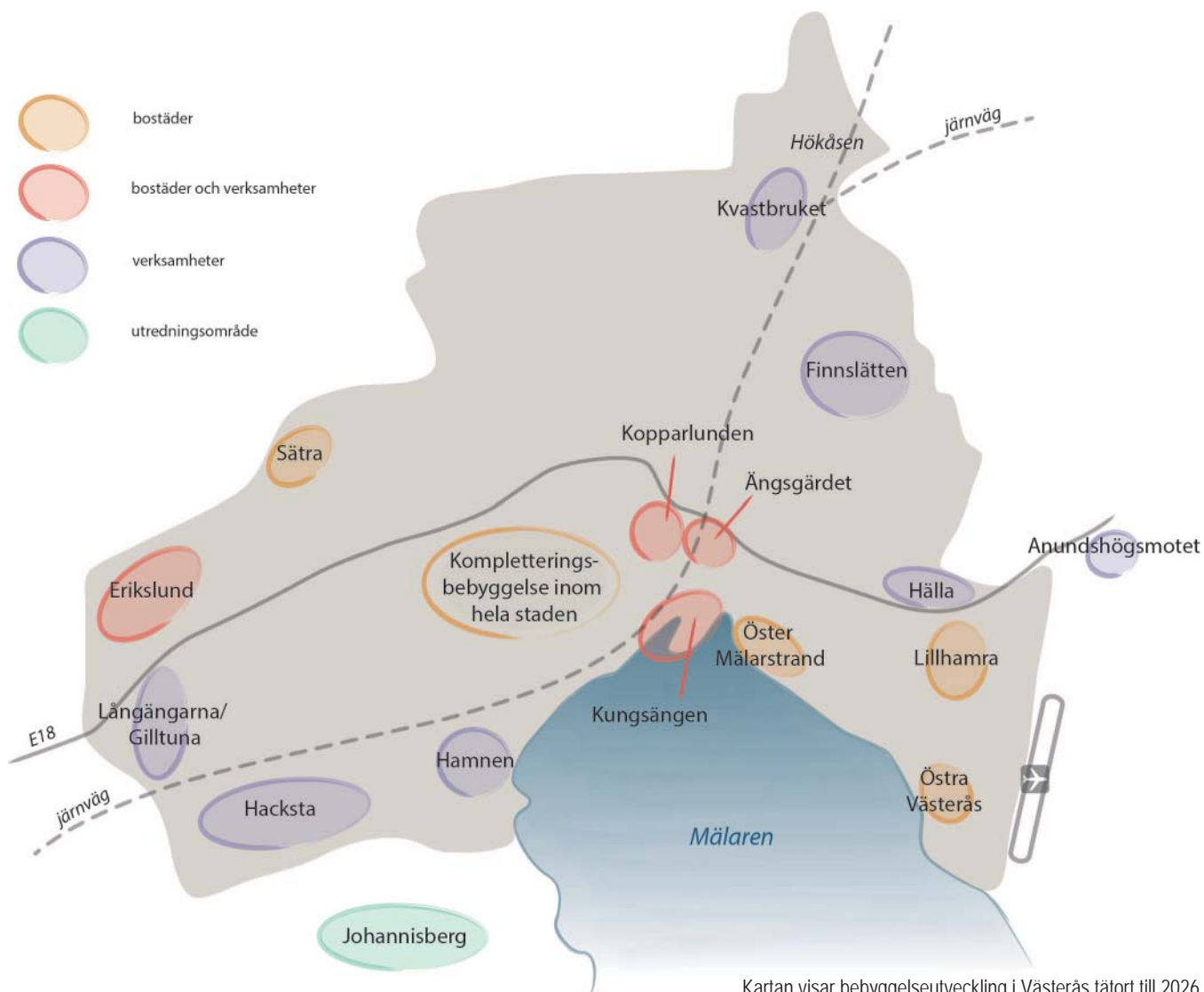
Elbafärjan utanför Lillåudden (foto: Clifford Shirley)

fungera för olika människors behov, underlätta vardagslivet, främja social samvaro och stimulera till aktiviteter. Strategierna innebär också att vi tar vara på de unika landskapsvärden och naturresurser som finns i Västerås och att vi planerar för att minska samhällets sårbarhet.

Västerås fortsätter att utvecklas i sin roll som en attraktiv regionstad med stort utbud av service, arbetsplatser, utbildning, kultur, idrott, friluftsliv, evenemang och upplevelser. Västerås är också en viktig nod i den expansiva Mälardalsregionen. En breddad och fördjupad samverkan i regionen är en förutsättning för fortsatt utveckling. Planen lyfter särskilt behovet av en väl utvecklad regional infrastruktur.

Ett tillskott med 80 000 nya invånare till 2050 motsvarar ca 40 000 nya bostäder. I nu pågående eller antagna fördjupade översiktsplaner, planprogram och detaljplaner finns möjlighet att bygga ca 25 000 bostäder varav ca 18 000 i tätorten Västerås. Det innebär att Västerås står inför ett omfattande stadsbyggande som ska resultera i fler bostäder, arbetsplatser, attraktiva offentliga miljöer, bra parker, lekplatser, idrott och kultur samt en välfungerande service med bland annat förskolor och skolor.

Huvuddelen av tillkommande bebyggelse lokaliseras till Västerås tätort – staden. Den stadsutveckling som pågår kommer att fortsätta de närmaste åren. Det betyder fortsatt omvandling av t ex äldre industriområden och

överstora gaturum samt komplettering med ny bebyggelse där "överblivna" eller dåligt utnyttjade ytor finns. Vi tar vara på de kvaliteter som finns i Västerås tätort - att det är nära till centrum, till arbetsplatser, till naturen och till Mälaren. Marken utnyttjas mer effektivt och natur- och jordbruksmark sparas. Befintlig infrastruktur i form av vägar, ledningsnät, service, fritidsanläggningar, mötesplatser mm kan oftast utnyttjas bättre. Vid all omvandling och komplettering ska en bra blandning mellan nya bostäder, arbetsplatser, skolor, mötesplatser och gröna områden skapas; dvs alla aspekter som kännetecknar en väl fungerande stad ska tillgodoses.

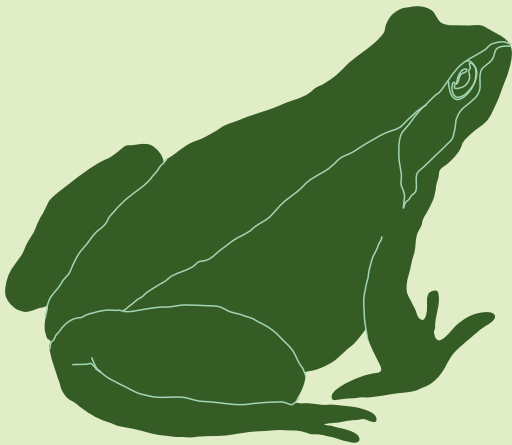
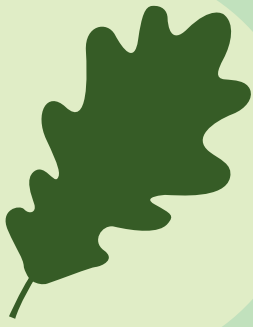
En växande befolkning innebär behov av fler attraktiva offentliga miljöer, bra parker, lekplatser, service, skolor och förskolor. För att tydliggöra innebörden av strategin "Balanserad komplettering" och hur strategin ska tillämpas i den fortsatta planeringen ska en kompletteringsstrategi tas fram. Kompletteringsstrategin kommer bland annat att belysa hur omfattande tillskott som är möjligt inom stadsbebyggelsen med bibehållande av de kvaliteter som kännetecknar Västerås tätort. Inför ett ställningstagande till bebyggelseutveckling på längre sikt finns behov av att ta fram och bedöma olika scenarier för hur en framtida hållbar bebyggelsestruktur kan se ut. Först efter att dessa båda studier gjorts kan slutsatser dras om i vilka riktningar staden ska växa och vilka möjligheter till fortsatt stadsutveckling inom den redan byggda staden som finns.

Landsbygden och serviceorterna är en tillgång för Västerås och bidrar till kommunens attraktionskraft. Översiktsplanen har en positiv syn på byggande på landsbygden under förutsättning att bebyggelsen får en lämplig lokalisering och att husens utformning och placering anpassas till det omgivande landskapet. En levande landsbygd förutsätter att möjligheter finns att utveckla bra boende, entreprenörskap och företagande. Utveckling av serviceorterna prioriteras. Serviceorterna erbjuder varierade boendemiljöer och är viktiga för omgivande landsbygd genom att där finns service som skola, handel, vård och omsorg samt platser för möten och aktiviteter. Strategin "Balanserad komplettering" ska även vara utgångspunkt för bebyggelseutvecklingen i serviceorterna. Sambanden mellan staden, serviceorter, mindre orter och landsbygd stärks genom utbyggnad av kollektivtrafik och cykelvägar.

I Västerås finns stora möjligheter att uppleva levande natur- och kulturmiljöer. Mälaren förser oss med dricksvatten, är av riksintresse för fiske, är viktig för sjöfarten och inte minst en stor tillgång för rekreation och friluftsliv. Planeringen ska stärka de gröna och blå miljöerna och lyfta fram deras värden. I områdena nära Mälaren, i Svartådalen, Sagåns och Lillåns dalgångar prioriteras turism och friluftsliv.

Västerås är rikt gynnat på naturresurser, vilka är angelägna att behålla och utveckla. Vattnet är en viktig resurs för biologisk mångfald och för framtida vattenförsörjning. Livsmedels- och energiproduktion prioriteras på brukningsvärd mark. Planeringen ska medverka till att mängden näringsämnen och miljögifter som tillförs våra vatten minskar.

Klimatförändringarna möts genom medveten planering och samhällsbyggnad samt förebyggande åtgärder. Det handlar bland annat om att planeringen anpassas till stigande vattennivåer i Mälaren, risk för skyfall, ras och skred och ett varmare klimat.

Utgångspunkter och utmaningar

Visionen Västerås 2026 – Staden utan gränser anger den framtida målbilden för hur kommunen utvecklas. Översiktsplanen är ett av flera verktyg för att förverkliga visionen. I översiktsplanen visas hur kommunen vill att bebyggelse, trafik, grönområden med mera ska utvecklas i framtiden – både i staden, i våra serviceorter och på landsbygden. Översiktsplanen ska också understödja och verka i den riktning som anges i stadens övriga styrande dokument, t ex inom områdena klimat- och miljö, trygghet, integration och jämställdhet.

Planeringen i Västerås ska främja en hållbar utveckling som leder till en hälsosam och god miljö för såväl nuvarande som kommande generationer. Samhällsbyggande är långsiktigt och planen blickar därför mot 2050 dvs mer än 30 år framåt i tiden. Det är långt till år 2050. Mycket kommer att hända, och mycket kommer att se annorlunda ut. Det handlar om att göra vägval som leder i riktning mot ett långsiktigt hållbart Västerås både på kort och lång sikt. Vi kan också undvika att göra sådant vi skulle ångra i framtiden.

Enligt prognoserna står Storstockholm och resten av Mälardalen inför en befolkningsökning på närmare 1,5 miljoner till 2050. För att möta denna utveckling ska översiktsplanen möjliggöra en befolkningstillväxt i Västerås som motsvarar 230 000 invånare 2050. Det innebär att vi står inför ett omfattande samhällsbyggande, där det är viktigt att alla ska ha en god bostad och att näringslivets utvecklingsmöjligheter ska stödjas samtidigt som vi stärker den sociala och ekologiska hållbarheten.

Visionen Västerås 2026 – staden utan gränser

”Staden där människorna känner att allt är möjligt. En stad att vara stolt över. En stad med människan och tekniken i en framgångsrik symbios.”

Världsledande kunskap

Visionen talar om en bra skola, om vårt universitet som bidrar till att utveckla regionen och om stadens stabila grund av företagande och affärsmässiga framgångar. Innovationer och entreprenörskap präglar staden. Västerås förmåga att kombinera teknisk utveckling med mänskliga behov utgör vår unika styrka och skapar möjligheter för ett gott liv.

Översiktsplanen ska stödja utvecklingen av ett kreativt näringsliv. Högskolan ska ges möjlighet att utvecklas. Välbelägna skolor med möjlighet för lek och lärande gör Västerås attraktivt att bo och verka i.

Tillsammans för Västerås

Visionen talar om engagemang, delaktighet och mångfald i hela kommunen – i våra bostadsområden, vid Mälaren och på landsbygden. Visionen talar också om miljöer och aktiviteter som ger utrymme för spännande och utvecklande möten. Västerås som regionhandelsstad har stärkts och Västerås city pulserar av liv. Stadsbilden vittnar om en stad med en stark tro på sin egen utveckling, vilket också symboliseras av den karakteristiska arkitekturen. Vår stad är rörlig, färgstark och händelserik. Det gör den också till en trygg och harmonisk stad att leva i.

Översiktsplanen ska skapa fysiska förutsättningar för ett bra vardagsliv med gemenskap och social sammanhållning, tillgänglighet, jämställdhet, trygghet och hälsa samt möjligheter till möten mellan människor i vardagen, i arbetet,

LÄS MER:

Vision 2026
www.vasteras.se/op

på fritiden, i staden och på landsbygden. Lyhördhet inför nya stadsbyggnads- och arkitekturideal ska främja en god vardagsarkitektur. Erfarenheter från de som bor och verkar i Västerås – kvinnor, män, unga, gamla, människor med olika bakgrund och erfarenheter – ska tas tillvara.

Den mälarnära staden

Visionen talar om det sjönära lägets betydelse för Västerås expansion och utveckling och om Mälaren som en viktig del av vår identitet. Vi har framgångsrikt förenat modern arkitektur med människors behov av närhet till vattnet och naturen. Tillgången till Mälaren ökar vår livskvalitet och inspirerar till rekreation.

Översiktsplanen ska visa hur vi tar vara på den resurs Mälaren är för bland annat dricksvattenförsörjning och sjöfart och hur vi kan utveckla möjligheterna till rekreation och friluftsliv och öka tillgängligheten till Mälaren.

Mälaren (foto: Clifford Shirley)

Västerås i världen – världen i Västerås

Visionen talar om kreativa samarbeten som skapar mervärden som alla kan ta del av. Vi ingår mer än någonsin i ett större sammanhang – i Stockholm Mälarenregionen, i Sverige, i Europa och i världen.

Öppenhet för det nya idéer, kloka samverkansformer och tekniska landvinningar har bland annat gett moderna transportsystem som gör det lätt att komma till Västerås. Västerås har utvecklats till en aktiv mötesplats med nya mötesformer

Översiktsplanen ska stödja regional samverkan och utvecklingen av goda och

hållbara kommunikationer till och inom Västerås. Översiktsplanen ska stödja en fortsatt utveckling av näringslivet med bland annat spetsteknologi som gör Västerås till en stark internationell utvecklingsarena.

Handlingskraft och stolthet

Visionen talar om den unika kombinationen av innovationer och mänsklig samverkan som gör Västerås till en plats där många vill leva sitt liv, en stad för företagande, en stad att växa upp i och att åldras i. Västerås är en stad att vara stolt över!

Översiktsplanen ska visa hur Västerås ska fortsätta att vara en livskraftig och framtidsinriktad kommun och ge förutsättningar för näringslivets utveckling och för ett bra vardagsliv för alla - barn, ungdomar och vuxna, de som bott här länge och de som är nyinflyttade.

Hållbara Västerås

Det övergripande målet är att Västerås ska vara en attraktiv och hållbar kommun där vi planerar med människan i fokus. Planeringen ska främja en hållbar utveckling som leder till en hälsosam och god miljö för såväl nuvarande som kommande generationer.

I ett hållbart Västerås skapar vi tillsammans ett samhälle där människors grundläggande behov uppfylls. I ett hållbart Västerås har människor jämlika förutsättningar, känner framtidstro och tillit såväl i nära relationer som till lokalsamhället och samhällsfunktionerna i stort. Vi motverkar exkludering och diskriminering och vi värnar människors rätt till arbete, bostad och utbildning.

Hållbarhet innebär också att vi skyddar vattnet, luften, jorden och ekosystemen. I ett hållbart Västerås finns insikt om naturens egenvärde och samberoendet mellan människa och natur. Vi vet att vår natur är en förutsättning för mänsklig existens och fortlevnad och vi tar ansvar för hur vi använder våra energikällor.

I ett hållbart Västerås utsätts inte naturen för koncentrationsökning av ämnen från berggrunden (t.ex. fossila bränslen, metaller och mineraler), koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion (t.ex. svårnedbrytbara kemikalier och naturligt förekommande ämnen som kväve) eller undanträngning med fysiska metoder (t.ex. avskogning och utarmning av ekosystem).

I ett hållbart Västerås har kulturutbudet stor bredd med möjlighet för alla att delta och att uttrycka sig kreativt, mötas och utveckla nya tankar. Det finns tillgång till olika typer av arenor där människor kan agera och uppleva olika kulturformer. Att ge plats för kulturen skapar en bra grund för att utveckla demokratin. En kulturell mångfald bidrar också till att göra kommunen attraktiv och är en viktig orsak att vilja besöka, bo, etablera sig och utvecklas i kommunen. I ett hållbart Västerås har vi respekt för kulturarvet och kulturmiljön liksom platsers identitet.

I ett hållbart Västerås hushållar vi, utifrån ett samhällsekonomiskt, långsiktigt och generationsövergripande perspektiv, såväl med materiella som med mänskliga resurser.

I det hållbara Västerås finns möjligheter för de som vill skapa, bygga, förändra, uppleva och utvecklas. Vi har, tillsammans med andra, inflytande och tar ansvar för samhällsutvecklingen. Handlingskraft, nyfikenhet, öppenhet och samarbete är naturliga inslag i den hållbara utvecklingen.

Nyfikna på framtiden - Poesiparken på Öster Mälarstrand, Västerås. (foto: Per Groth)

Översiktsplanen ska visa hur Västerås utvecklas till en hållbar kommun att vara stolt över, där människorna känner att allt är möjligt. Vi vill att västeråsaren ska känna sig delaktig och vilja vara med och bidra till en trygg och levande stad och landsbygd. Utifrån det vill vi ha miljöer och aktiviteter där alla kan hitta ett socialt sammanhang att ingå i. Ett starkt engagemang gör oss nyfikna på varandra och våra olikheter. Mångfald är och kommer att fortsatt vara en tillgång för utvecklingen av hela kommunen. Genom kreativa samarbeten skapar vi mervärden som alla kan ta del av.

Globala mål för hållbar utveckling

Världens länder har antagit 17 globala hållbarhetsmål som ska uppnås till 2030. Målen syftar till att utrota fattigdom, säkerställa mänskliga rättigheter och ett värdigt liv för alla, samt skydda vår planet och dess naturresurser. Syftet med de globala målen är att människor världen över ska kunna enas kring en definition kring hållbar utveckling med hjälp av mål och delmål och på sikt kunna mäta hur arbetet fortgår.

De globala målen för hållbar utveckling.

Översiktsplanen ska visa hur Västerås bidrar till att uppfylla de mål och planer som beslutats om internationellt, nationellt och regionalt. Flera av de globala målen rör frågor som översiktsplanen hanterar såsom Hälsa och välbefinnande, Hållbara städer och samhällen, Bekämpa klimatförändringen, Ekosystem och biologisk mångfald.

Västerås 2050 - Framtidstrender

Som ett led i arbetet med revideringen av översiktsplanen har en omvärldsworkshop genomförts under ledning av Kairos Future AB. Resultatet av workshopen redovisas i detta avsnitt som skrivits av Kairos Future AB på uppdrag av Västerås stad.

Det finns en rad megatrender som förändrar världen i stadig takt. De har en sådan inneboende kraft att vi i Västerås inte kan låta bli att ta hänsyn till dem. De formar helt enkelt grunden för såväl vår närmiljö som för Sverige, Europa och världen som helhet. Fyra övergripande megatrender har avgörande betydelse:

Ett ändrat klimat

Sedan många år är det känt att koldioxidhalterna i atmosfären påverkar planetens temperatur och därmed människors och ekosystemens livsvillkor. Nu har för första gången på 800000 år koldioxidnivåerna nått över 400 ppm vilket av vetenskapsvärlden anses vara den nivå när den negativa utvecklingen inte går att hejda, endast kompensera för. I kölvattnet kommer vi se alltmer extremt väder, mer obeboeliga miljöer och klimatflyktingar.

En globaliserad värld

Sedan mitten av förra seklet har världens gränser gradvis öppnats för ökad rörlighet för människor och handel. Regelverk har förenklats, teknikutvecklingen har gjort det möjligt att både resa och kommunicera över tidigare gränser. Världen är vårt vardagsrum. Vi möts av samma varumärken vart vi än vänder oss, vi tar del av globala nyhetsförmedlingar. Samtidigt växer den globala medelklassen med flera hundratusen personer varje dag. Det innebär både nya tillväxtmarknader för våra företag men också ökande migrationsströmmar från människor som vill söka sig en bättre tillvaro än den de fötts in i.

En urbaniserad värld

Mer än halva jordens befolkning bor för första gången i mänsklighetens historia i städer. 2050 beräknas ca 70 procent bo i städer. Det är staden som livsform vi måste klara av att hantera på ett hållbart sätt. Staden lockar inte bara för arbete och försörjning. Staden lockar för att den ger bättre framtidsutsikter för livet som helhet. Framför allt drar de stora städerna – megastäderna. Också i Sverige växer städerna. Små orter och landsbygd som inte ligger på pendlingsavstånd från större städer tappar invånare. Samtidigt knyts städerna många gånger ihop i en slags "stad-av-städer".

En digitaliserad värld

Den digitala utvecklingen har förändrat samhället rejält de senaste tjugofem åren. Ändå har digitaliseringen bara börjat. Den utveckling som ligger framför oss är troligen än mer omvälvande. Hittills har vi tagit till oss digitala verktyg

LÄS MER:

Omvärldsutmaningar för ny ÖP
Kairos Future 2016
www.vasteras.se/op

och redskap som förstärkt och effektiviserat våra gamla vanor och arbetssätt. De kommande decennierna kommer vi se digitala lösningar växa fram som radikalt ändrar våra liv och hur vi organiserar gemensamma behov. Det digitala skiftet går de kommande tio-femton åren in i ett avgörande skede.

Sju trender som utmanar framtidens Västerås

Med utgångspunkt i aktuella omvärldstrender diskuterades under workshopen vilka omvärldstrender som är de viktigaste för Västerås att ta hand om/möta inom ramen för översiktsplaneringen. De trender som redovisas här är de som i första hand bedömdes centrala att arbeta vidare med.

Allt fler människor i vår region

De kommande tio åren beräknas Sveriges befolkning öka snabbare än någonsin tidigare. Ökningen sker i huvudsak i storstadsregionerna. Enligt prognoserna står Storstockholm och resten av Mälardalen inför en ökning på närmare en miljon människor de kommande tjugofem åren. Utvecklingen förstärks av att nya pendlingsmönster kortar restiderna och ger möjlighet till daglig pendling över större sträckor än förr. När citybanan i Stockholm invigs kortas restiderna samtidigt som avgångarna blir fler. Än bättre blir det när dubbelspårsutbyggnaden genom Sundbyberg och Järfälla är klar. Om inte förr så lär Västerås då vara på väg att bli en del av en utökad reell Storstockholmsregion. Men det blir också lättare för pendlare i övriga delar av Mälardalen att nå Västerås.

Köpangatan (foto: Pia Nordlander)

Åldersfördelning 2016

0 - 19 år	23 %
20 - 24 år	6,7%
25 - 44 år	26 %
45 - 64 år	24,7%
65 -	19,7%
Kvinnor	50 %
Män	50 %

En ny befolkningssammansättning växer fram

Sveriges befolkning ändras sakta men säkert. För det första ökar antalet äldre i befolkningen drastiskt de kommande tio-femton åren, inte minst antalet personer över 80 år. Vi ser även ökade variationer vad gäller antalet unga vuxna. Dagens talrika årskullar i tjugoårsåldern följs av de minsta årskullarna vi haft på över 70 år (födda sent nittiotal) för att sedan åter öka när nollnolltalisterna når vuxenvärlden. Även den ökade kulturella och etniska mångfalden förändrar Sverige. Nära en fjärdedel av befolkningen är idag första eller andra generationens invandrare – och mycket talar för andelen kommer fortsätta med tanke på hur de globala migrationsströmmarna spås växa de kommande decennierna.

Andra aspekter av detta är de nya familjeformer som växer i omfattning. Även om den traditionella kärnfamiljen fortfarande dominerar så blir det allt vanligare med nya familjekonstellationer såsom stjärnfamiljer, regnbågsfamiljer, särbos, kompisboende och nya kollektivboenden. Vidare påverkas utvecklingen av att en större andel kvinnor tar plats i ledande positioner i arbetsliv, näringsliv och offentlig sektor.

Totalt sett leder den ändrade befolkningssammansättningen och demografin till allt mer skilda världar i Sverige. Det är helt enkelt ökade skillnader inom befolkningen vad gäller såväl ekonomiska livsvillkor som sociala faktorer och preferenser. Mellan stad och land men också mellan människor på samma plats. Fram växer ett nytt, mer heterogent, Sverige än vi haft historiskt.

Nya värderingar och livsstilar

Vi ser förändringar på flera plan vad gäller de värderingar och livsstilar som dominerar i samhället. Sverige präglas allt mer av mångfald, heterogenitet och förväntan om individuellt bemötande. Ingen, varken företag eller personer, vill vara en del av ett anonymt kollektiv, alla vill vara unika. Ofta har gruppen ersatts av individen som den centrala enheten. Men idag ser vi en reaktion mot detta. Många har tröttnat på den extrema individualiseringen och söker sig därför till en grupp som ger tillhörighet och gemenskap. Men dessa gemenskaper är i allt väsentligt idag självvalda snarare än tilldelade. Förr utgjordes de ofta av släkten eller familjen – idag är det intresse- och värdegemenskaper som samlar folk. I en digital tid är det lätt att hitta likasinnade personer som man sedan kan umgås med och gärna också bosätta sig i närheten av. Fram växer en värld av mikrokollektiv/gemenskaper som i minskad utsträckning har utbyte med människor som lever i andra livsstilar/mikrokollektiv. Den här utvecklingen förstärks av värderingsförändringarna hos den unga generationen. Dagens unga strävar efter ordning och reda, de fokuserar på skötsamhet, familj och boende på ett sätt som ungdomar inte gjort på mer än ett kvartssekel.

En annan värderingsförändring som pågår är de ökande kraven och ändrade grunderna kring vardagsbeslut. Dagens svenskar nöjer sig inte längre med att tillgodose de grundläggande behoven i livet utan drivkraften är snarare att ständigt bejaka temporära begär, att unna sig det lilla extra. Det har lett till att vi idag har en situation med alltmer krävande och kunniga medborgare vilket innebär att många människor idag ställer större krav på de företag, myndigheter och "leverantörer" som möter dem i vardagen.

Allt högre hållbarhetsambitioner

Idag växer miljö- och hållbarhetsfrågor i betydelse i både samhället som helhet och i enskilda branscher. Det handlar inte bara om reell vilja att lösa klimatutmaningarna utan också om att skapa socialt hållbara samhällen. De som driver på är inte bara politiken utan stora delar av näringslivet gör detsamma. Deras kunder kräver det.

Konkret händer det väldigt mycket just nu. Klimatsmart samhällsbyggnad med krav på höjd energieffektivitet i våra byggda miljöer. En pågående tyst global energirevolution där förnybara energilösningar växer snabbare än all annan energiproduktion sammantaget. Solceller och batteribackuper är på väg att bli så billiga att de till och med lönar sig ekonomiskt på våra breddgrader. En omställning av fordonsflottan där både gamla och nya fordonstillverkare har fullt upp med att ta fram elektrifierade fordonslösningar. Både bilar som vi är vana vid men också nya typer av fordon ser dagens ljus, såsom självkörande minibussar och mellanting mellan bilar och motorcyklar. Vidare ser vi att många företag idag håller på att förändra sina affärsmodeller så att deras produkter och tjänster på allvar ingår i slutna kretslopp, något som ibland kallas cirkulär ekonomi. Listan på hållbarhetsambitioner kan göras lång. Och de kommer att beröra oss alla.

Med elbil mot grönt mål

Kroka arm med maskinerna

En utveckling som kommer att förändra samhället radikalt framöver är automationsutvecklingen. Maskiner som ersätter muskelarbete har varit en av faktorerna bakom det moderna samhällets utveckling. Nu tyder mycket på att vi står inför samma utveckling av tjänstemanna- och serviceyrken. De flesta repetitiva uppgifter kommer att kunna skötas av en robot/maskin. Alltifrån etablerade lösningar som självkörande gräsklippare och dammsugare till nya lösningar från utveckling av existerande produkter (självkörande bilar och torktumlare som återvinner sig själv) till helt nya lösningar (vårdrobotar och robotkockar). Dessutom kommer alla former av rådgivning att förändras tack vare smarta digitalt baserade lösningar som hjälper oss välja rätt i vardagsdjungeln. De kommer hjälpa oss förstå främmande språk, hjälpa oss tänka mer effektivt och kreativt och de kommer kunna skapa helt nya lösningar för vanliga medborgare.

Utvecklingen innebär att många av de yrken och arbetsuppgifter vi varit vana vid kommer att försvinna. De kompetenser vi istället ser ett växande behov av är förmågan att hantera relationer och samarbeten samt förmågan att tänka genuint kreativt. Det mesta av övriga uppgifter lär i varierande grad vara automatiserade mot 2050.

Platsberoende service och arbete

Den digitala utvecklingen har förändrat människors syn på och användning av fysiska rum. Idag håller till exempel gränserna mellan det privata livet och det professionella på att suddas ut. Folk sitter på caféer och jobbar, de sitter på jobbet och planerar sin fritid och de har arbetsmöten hemma i vardagsrummet. Alltid tillgänglig. Alltid nåbar. Det viktigaste för folk idag är att själva kunna kontrollera tid och rum.

Det här skapar också helt nya lösningar för vardagen. Vi ser nya tjänster dyka upp, t ex delade hemmakontor (Hoffice), nya möjligheter till leverans av varor hem till kylskåpet (in-fridge-delivery) eller till bilen (in-car-delivery). Detta håller på att rita om kartan för vardagstjänster. Tack vare digitaliseringens möjligheter försöker både etablerade aktörer bredda sina erbjudanden och nya aktörer med riskvilligt kapital i botten etablera sig på marknaden. Till exempel skulle kollektivtrafiken kunna vara helt annorlunda organiserad framför allt i de delar där underlaget är svagt för dagens linjenätstrukturer.

Ska vi dela grejer med varandra?

En växande skara människor söker sig till kollektiva lösningar och grupperingar, om än mer till följd av praktisk gemenskap än 1970-talets ideologiskt präglade kollektivrörelse. Det handlar t ex om frivilliga middagsgemenskaper, "gåbussar" (gemensam hämtning/lämning på förskolan), gemensamma inköpsorganisationer (ex Kundkraft), bilpooler med mera. En utveckling som förstärkt detta är mängden snabbt växande digitalt baserade plattformar för delningsekonomi.

Hur ska översiktsplanen möta framtidstrenderna?

Att möta dessa framtidstrender innebär en rad utmaningar, vilka i olika grad påverkar samhällsbyggandet. Motstridiga intressen kan finnas och konflikter ska lösas. Ingen kan förutse vad som kommer att hända eller i vilken takt. I detta avsnitt diskuteras några av de frågor som kan komma att påverka samhällsbyggandet i Västerås i framtiden.

230 000 invånare 2050

Översiktsplanen ska ge Västerås möjlighet att fortsätta att växa och utvecklas i sin roll som attraktiv regionstad. Planeringsinriktningen i översiktsplanen som antogs 2012 är 200 000 invånare 2050. Befolkningsprognoser är svåra att göra för en tidpunkt så långt fram i tiden. Befolkningsutvecklingen de senaste åren pekar dock på att vi kan bli 200 000 invånare redan före 2050. Den förväntade utvecklingen i Stockholm – Mälardalsregionen stärker inriktningen mot en fortsatt ökad befolkningstillväxt. Den nya planeringsinriktningen är därför 230 000 invånare 2050.

80 000 nya invånare 2050 motsvarar ca 40 000 nya bostäder. Översiktsplanen ska skapa förutsättningar för att möta detta bostadsbyggnadsbehov, liksom utbyggnad av arbetsplatser och service, infrastruktur, grönområden och mötesplatser. Samtidigt är målet att undvika att bygga på brukningsvärd jord- och skogsbruksmark.

Utvecklingen ställer krav på breddad och fördjupad regional samverkan kring frågor som rör bland annat kommunikationer, bostäder, arbetsmarknad, besöksnäring, kultur, idrott och teknisk försörjning. Den regionala infrastrukturen är avgörande för såväl möjligheten att pendla som effektiva godstransporter.

Större flexibilitet

Översiktsplanen ska skapa förutsättningar för en livsmiljö som möter invånares och besökares olika behov och främjar social samvaro. En utveckling mot större social rörlighet och nya livsstilar kan leda till nya förväntningar på planeringen och planeringens möjligheter att skapa förutsättningar för hälsa och välbefinnande.

Planeringen ska motverka segregation och skapa förutsättningar för nya boendemönster och mer flexibla boendelösningar. Ökad flexibilitet både vad gäller användning av byggnader och nyttjande av offentliga platser möter nya sätt att leva och verka och skapar förutsättningar för ett samhälle som kan möta människors krav och önsknings.

Översiktsplaneringen ska ta vara på erfarenheter från de som bor och verkar i Västerås – kvinnor, män, unga, gamla, människor med olika bakgrund och olika livsstilsval. Nya västeråsare flyttar in med ny kunskap och nya idéer som ska kunna förverkligas.

Social hållbarhet

Översiktsplanen ska ge förutsättningar för en stads- och landsbygdsutveckling som minskar de sociala skillnaderna och främjar möten mellan människor. En sammanhängande stad och ökad tillgänglighet med kollektivtrafik och cykel såväl inom staden som på landsbygden gör det naturligare att röra sig, besöka nya platser och möta nya människor. Ambitionen är också ökad delaktighet och dialog i samhällsbyggandet.

Klimatsmart samhällsplanering

Den pågående globala uppvärmningen påverkar miljön, ekonomin och människors välbefinnande över hela världen.

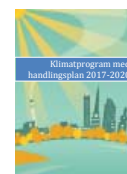
Klimatprogrammet beskriver Västerås klimatmål på kort och lång sikt samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå målen till år 2020. Utsläppen av

Befolkningsutveckling 1980-2016

Årtal	Antal kommuninvånare
1980	117 487
1990	119 761
1995	123 728
2000	126 328
2005	131 934
2010	137 207
2015	145 218
2016	147 420

(foto: Pia Nordlander)

LÄS MER:

Klimatprogram 2017-2020
www.vasteras.se/op

växthusgaser i Västerås ska år 2020 ha minskat med mer än 60 procent per invånare jämfört med 1990. År 2040 ska de samlade utsläppen av växthusgaser per invånare i Västerås vara nära noll.

Översiktsplanen ska skapa förutsättningar för ett samhälle med låg klimatpåverkan. Utmaningen är att utveckla miljövänliga och klimatanpassade bebyggelseområden såväl genom utveckling av befintliga områden som vid planering av ny bebyggelse. Fortsatta satsningar för att stödja ett hållbart transportsystem krävs.

Hållbara levnadsvanor

Om alla i världen skulle anamma en svensk livsstil skulle det krävas 4 planeter för att producera alla resurser och absorbera koldioxidutsläppen. Sverige har ett av världens största ekologiska fotavtryck. För att närma sig en långsiktigt hållbar och rättvis nivå behöver det minska avsevärt.

Översiktsplanen ska göra det möjligt för västeråsarna att ha hållbara levnadsvanor. Effektiva och energisnåla byggnader, egenproducerad el, gröna tak, rening av dagvatten, effektiv avfallshantering, laddstationer för elbilar och mycket mer är viktiga pusselbitar. Gång- och cykeltrafik prioriteras och kompletteras med bra kollektivtrafik. Gröna områden ger plats för lek, vila och möten och möjligheter till egen odling.

Ekologiskt fotavtryck

Det ekologiska fotavtrycket (EF) uppskattar den biologiskt produktiva mark- och vattenytan som behövs för att producera de resurser som konsumeras och absorbera koldioxiden som genereras av en viss befolkning. EF kan tas fram för t ex länder, städer och individer.

I Sverige är det genomsnittliga ekologiska fotavtrycket 7,3 globala hektar (gha) medan det globalt tillgängliga utrymmet per person är 1,8 gha.

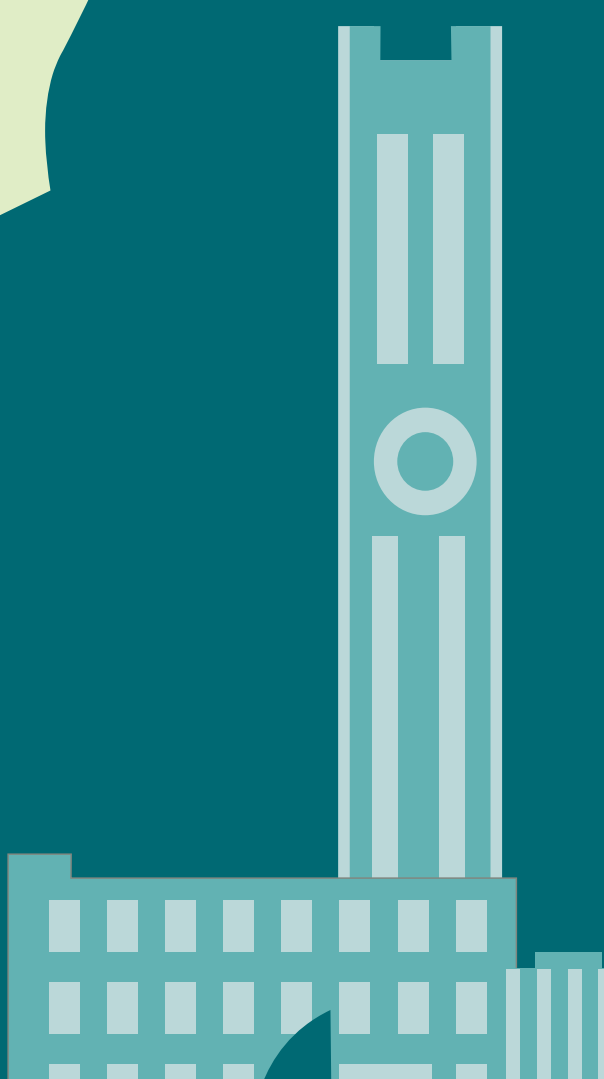
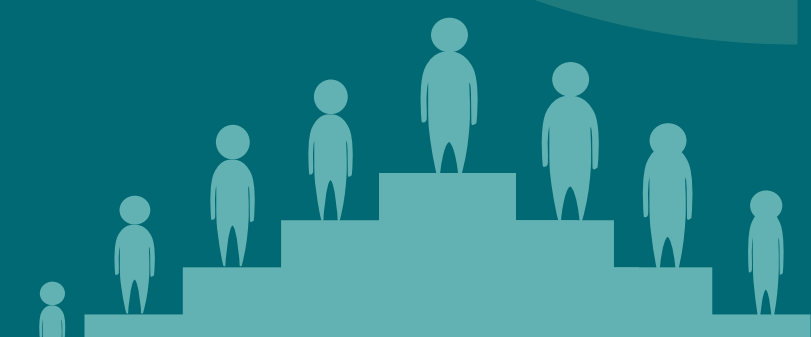
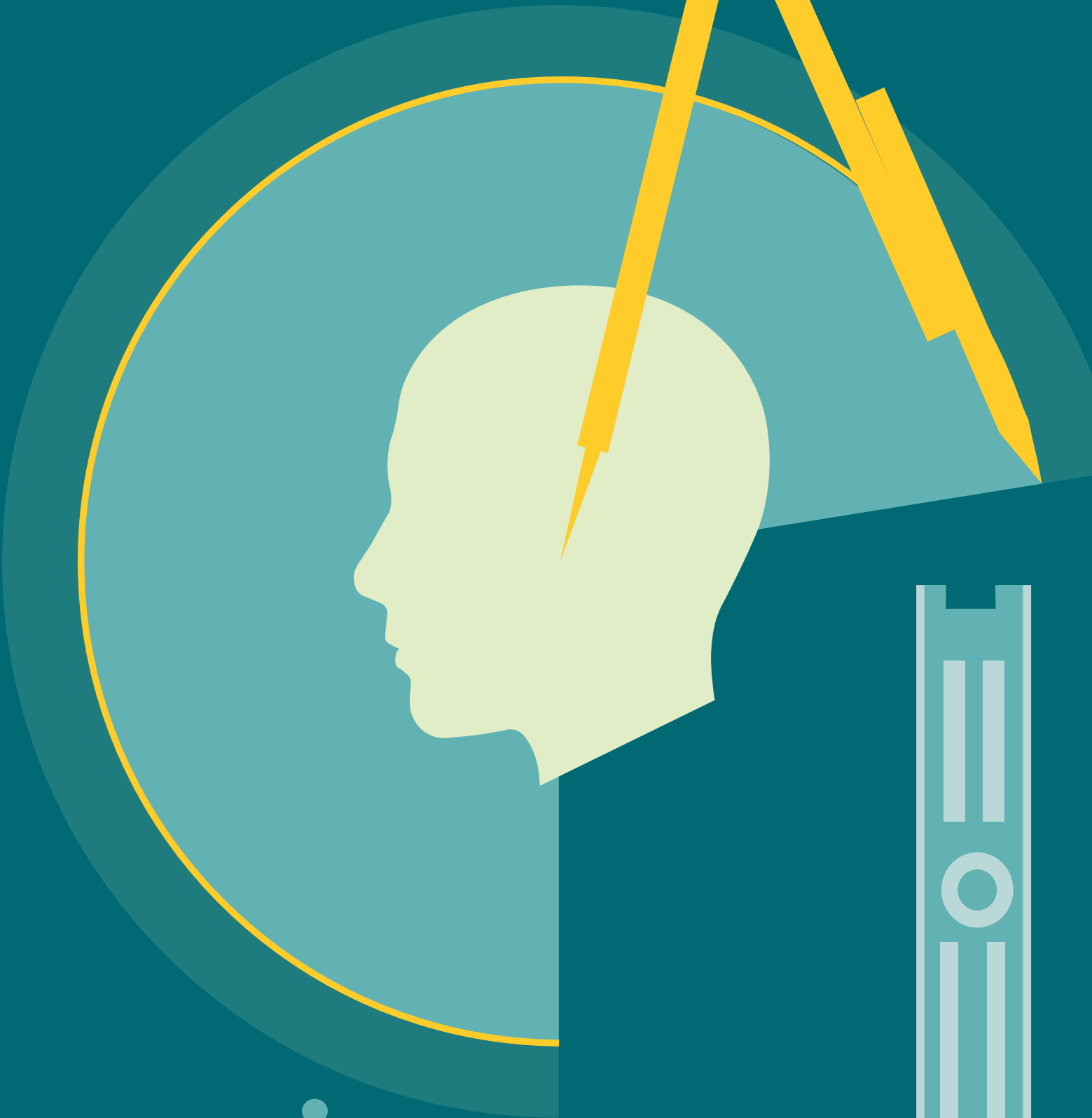

Ökat cyklande kräver cykelparkeringsytor

Redan idag finns funktioner som bilpooler, cykelpooler och gemensamma odlingsytor. En utvecklad delningsekonomi ger förutsättningar för effektivare markanvändning och effektivare utnyttjande av såväl naturresurser som befintlig infrastruktur och skapar samtidigt förutsättningar för möten och starkare sammanhållning.

Digitalisering

Översiktsplanen ska ge förutsättningar att möta den digitala utvecklingen. En smart stad är en stad som utnyttjar digitalisering och ny teknik för att göra livet enklare och bättre. För invånarna, för besökarna och för näringslivet. Den digitala utvecklingen påverkar både utformningen av stadsmiljön och utformningen av bebyggelsen. Den förändrar människors användning av fysiska rum. Den förändrar våra konsumtionsmönster. Den kan ge förutsättningar för utveckling av nya system för transporter och stadens tekniska system. I den offentliga miljön kan vi dra nytta av digitaliseringen när det gäller gatubelysning, parkering och mycket mer. Ökad flexibilitet och öppenhet för nya lösningar krävs. Det kan påverka valet av framtida, hållbara bebyggelsestrukturer och är därför en viktig utgångspunkt vid fortsatta studier av den långsiktiga bebyggelseutvecklingen i Västerås.

Strategier för hållbar utveckling

Med utgångspunkt i Visionen Västerås 2026, strävan mot ett hållbart Västerås och de framtids­trender vi kan se har följande strategier för en hållbar utveckling formulerats. Strategierna ger Västerås möjlighet att växa och utvecklas samtidigt som behovet av klimatpåverkande transporter och exploatering av brukningsvärd mark begränsas. Strategierna innebär också att de värden som finns i naturen och i den byggda miljön, som är en del av Västerås identitet, tas tillvara när Västerås utvecklas.

13 STRATEGIER FÖR EN HÅLLBAR UTVECKLING AV VÄSTERÅS

Hälsa, välbefinnande och jämlika förutsättningar

Kulturliv ger attraktivitet

Attraktiv regionstad

Bostäder för alla

Balanserad komplettering

Livskraftig landsbygd med starka serviceorter

Kreativt näringslivsklimat

Enkelt att gå och cykla

Kollektivtrafiken som ryggrad

Levande innerstad

Kulturarv och utveckling i samklang

Grön och blå identitet

Resurshushållning och klimatanpassning

Hälsa, välbefinnande och jämlika förutsättningar

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. En förutsättning för hållbar utveckling är att vi även arbetar för att främja ett jämlikt samhälle. Det uppnås när alla har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv. Det handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället.

Västerås ska erbjuda en livsmiljö som fungerar för olika människors behov, underlättar vardagslivet, främjar social samvaro och stimulerar till aktiviteter. Den fysiska miljön ska upplevas som jämställd, tillgänglig, hälsosam, säker, trygg och upplevelserik.

Det innebär t ex:

- mötesplatser och arenor där människor kan mötas för att agera och uppleva
- goda boendemiljöer med parker, grönområden, kultur, service och tillgång till kollektivtrafik och gång- och cykelbanor
- en säker och hälsosam bebyggelsemiljö med frisk luft, rent vatten, god ljudmiljö och där människan inte utsätts för skadliga radonhalter och strålningsnivåer
- tillgång till utemiljöer som inbjuder barnen till lek, äventyr och spontanidrott
- park- och naturområden för alla, med rika och varierade upplevelser
- god tillgänglighet för alla
- levande, överblickbara och befolkade stadsmiljöer som ger goda förutsättningar för trygghet
- öppna och tillgängliga offentliga rum
- möjligheter att påverka sin egen miljö, sitt bostadsområde och sin kommun t.ex. genom utökad dialog i planeringsprocessen

Kulturliv ger attraktivitet

Ett vitalt kulturliv med möjlighet för alla att delta ger människor chansen att uttrycka sig kreativt, mötas och utveckla nya tankar. Det ger möjlighet till gränsöverskridande möten och skapar en bra grund för att utveckla demokratin. En kulturell mångfald bidrar också till att göra kommunen attraktiv och är en viktig orsak att vilja besöka, bo, etablera sig och utvecklas i kommunen. Kulturen får spridningseffekter och påverkar andra branscher och ekonomin i sin helhet.

Västerås ska ge plats och underlätta för kulturlivet att utvecklas då kulturen har en betydande roll i en hållbar samhällsutveckling.

Det innebär t ex:

- en offentlig miljö som tillåter och uppmuntrar spontana kulturaktiviteter
- tillgängliga mötesplatser, lokaler och scener såväl inomhus som utomhus som ger utrymme för mångfald och ett aktivt och kreativt kulturliv
- stadens kulturinstitutioner som bibliotek, teater, konserthus, kulturhus och museer fyller en viktig funktion som mötesplatser i vardagen

Attraktiv regionstad

Västerås är redan idag en viktig och attraktiv regionstad kännetecknad av mångfald. Här erbjuds västeråsare och besökare utbildning, kultur, idrott och upplevelser. Staden är centrum för näringsliv och handel och en knutpunkt för kommunikationer och logistik.

Västerås ska fortsätta att växa och utvecklas i sin roll som attraktiv regionstad. Detta förutsätter en breddad och fördjupad samverkan i regionen.

Det innebär t ex:

- samverka regionalt och nationellt kring frågor som rör bland annat kommunikationer, bostäder, arbetsmarknad, besöksnäring, kultur, idrott och teknisk försörjning
- planera för hög tillgänglighet och utvecklad kollektivtrafik för ett hållbart resande inom hela regionen
- utveckla Västerås hamn till ett nav för godstransporter
- skapa förutsättningar för Mälardalens högskola att utvecklas
- ge kulturlivet möjligheter att utvecklas för att öka stadens attraktionskraft

Bostäder för alla

En blandning av olika boendeformer, hustyper och upplåtelseformer ger möjligheter för människor i olika åldrar och med olika bakgrund och erfarenheter att mötas. En genomtänkt bostadsplanering skapar goda livsmiljöer för alla västeråsare.

Västerås ska ha plats för fler invånare - alla som föds här, flyttar hit för studier eller arbete eller kommer som nyanlända ska ha möjlighet att bo och leva i Västerås. Västerås ska erbjuda goda bostäder.

Det innebär t ex:

- planera för tillräckligt antal bostäder av god kvalitet och av varierande slag
- planera för större blandning av hustyper, upplåtelseformer och prisbilder för att nå ökad valfrihet i boendet och mindre segregation
- planera för bostäder i såväl Västerås tätort som i serviceorterna
- samordna bostadsutbyggnad med utbyggnad av kollektivtrafik, grönytor, gång- och cykelvägar, ytor för lek och spontanidrott, tätortsnära friluftsliv, arbetsplatser och lokaler för skola, vård och omsorg
- skapa förutsättningar för mer flexibla boendelösningar
- utveckla och vårda det stora, befintliga bostadsbeståndet för att upprätthålla goda livsmiljöer

Balanserad komplettering

I Västerås tätort - staden - är det nära till allt - till skola, barnomsorg, stadsliv, arbetsplatser, grönska, Mälaren och mötesplatser. Korta avstånd ger bra möjligheter att ta sig fram till fots och med cykel. Genom komplettering med ny bebyggelse inom den redan byggda staden kan vi skapa en blandad stad som kännetecknas av mångfald, utnyttja marken mer effektivt och spara natur- och jordbruksmark. En balanserad komplettering tar vara på och utvecklar de kvaliteter som redan finns i Västerås tätort och har som utgångspunkt att alla aspekter som kännetecknar en välfungerande stad ska tillgodoses vid all omvandling och komplettering. En balanserad komplettering ska även vara utgångspunkt för bebyggelseutvecklingen i serviceorterna.

Västerås ska fram till 2026 till största delen växa inom den redan byggda staden. Stadsutveckling ska ske genom omvandling av t ex äldre industriområden och storskaliga gaturum samt komplettering av bebyggelsen inom befintliga stadsdelar där det finns "överblivna" eller dåligt utnyttjade ytor. Vid all omvandling och komplettering ska en bra blandning mellan nya bostäder, arbetsplatser, skolor, mötesplatser och gröna områden skapas.

Det innebär t ex:

- större sammanhängande omvandlingsområden t ex äldre industriområden och storskaliga gaturum står för det största tillskottet av ny bebyggelse
- komplettering med ny bebyggelse prövas utifrån ett helhetsperspektiv där riktlinjerna i denna plan ger vägledning
- komplettering som bidrar till en levande stadsmiljö, ökad mångfald och en vitalisering av stadsdelarna prioriteras
- att områden som har god tillgång till kollektivtrafik och är lätta att nå för gående och med cykel prioriteras
- att tillgången till parker och naturområden, ytor för lek, idrott och odling liksom gång- och cykelvägar säkerställs
- stadsdelar kopplas samman när oönskade barriärer byggs bort
- de värden som finns i befintliga bebyggelsemiljöer tas tillvara och blir en tillgång vid omvandling och komplettering inom den redan byggda staden

Livskraftig landsbygd med starka serviceorter

Serviceorterna erbjuder varierade boendemiljöer och fyller en viktig roll för omgivande landsbygd genom att erbjuda ett basutbud av service som skola, handel, vård och omsorg samt platser för möten och aktiviteter. Staden och landsbygden är beroende av varandra. Verksamheter på landsbygden spelar en viktig roll för försörjning med energi, bränsle och livsmedel. Västerås landsbygd har höga kultur- och naturmiljövärden vilket innebär att här finns många populära besöksmål. Många företag inom besöksnäringen har sin bas på landsbygden.

Planeringen i Västerås ska stärka serviceorternas utvecklingsmöjligheter, erbjuda varierade boendemiljöer och ge goda förutsättningar för det lokala näringslivet.

Det innebär t ex:

- ökad mångfald och vitalisering av landsbygden genom komplettering och förnyelse av bebyggelsen inom eller i anslutning till serviceorterna
- planera för en väl utbyggd infrastruktur såsom bredbandsanslutning för att skapa förutsättningar för bra boende, entreprenörskap och företagande på landsbygden
- öka tillgängligheten med kollektivtrafik och cykel för att lättare nå besöksmål och friluftsområden samt för att skapa bättre förutsättningar för boende i serviceorter och de mindre orterna i kommunen

Kreativt näringslivsklimat

Ett kreativt näringslivsklimat ger förutsättningar för fler arbetstillfällen och ett varierat näringsliv. Entreprenörskap och företagande ger en levande landsbygd. Ett livskraftigt näringsliv ger förutsättningar för en ekonomisk hållbarhet som är viktigt för samhällsutvecklingen i stort.

Västerås ska erbjuda miljöer för både etablerade och nya företag där idéer kan prövas och företag kan arbeta tillsammans i nätverk. I Västerås ska det vara lätt att etablera verksamheter.

Det innebär t ex:

- skapa kreativa miljöer för näringslivet
- säkerställa expansionsmöjligheter för etablerade företag
- erbjuda goda etableringsförutsättningar för företag och verksamheter i olika delar av kommunen
- skapa förutsättningar för hållbara person- och godstransporter
- erbjuda bra boendemiljöer, bra skolor, ett rikt utbud av kultur, idrott och upplevelser som gör det lätt för företag att anställa personal

Enkelt att gå och cykla

Goda möjligheter att gå och cykla främjar en god hälsa och bidrar till minskat buller och bättre miljö. Genom medveten planering och prioritering ska cykeln vara ett självklart val. Resor till fots länkar samman andra färdstätt, men ska också vara ett attraktivt färdstätt i sig självt.

I Västerås ska det vara enkelt att gå och cykla till arbetet, skolan, handelsområden, idrottsanläggningar, rekreationsområden och andra besöksmål.

Det innebär t ex:

- planeringen utgår från den gående och cyklande människan, såväl när det gäller vägnätets utbredning som dess utformning
- gående och cyklister prioriteras i gaturummet
- gång- och cykelvägnätet ska nå alla viktiga målpunkter
- cykelparkeringar med hög kvalitet ska finnas vid alla viktiga målpunkter
- kombinationen cykling och kollektivtrafik främjas

Kollektivtrafiken som ryggrad

En väl utbyggd kollektivtrafik innebär möjlighet att välja ett mer hållbart sätt för persontransporter. Kollektivtrafiken är även viktig ur en demokratiaspekt och för att stärka den sociala hållbarheten.

Kollektivtrafiken är en viktig utgångspunkt för bebyggelseplaneringen såväl i staden som på landsbygden. En kollektivtrafik med hög tillgänglighet och god utformning gynnar nyetablering av bostäder och verksamheter samt ger goda förutsättningar för arbetspendling lokalt och regionalt.

I Västerås ska kollektivtrafiken utgöra ett attraktivt och självklart val för alla resenärer. Det ska vara lätt att leva utan bil.

Det innebär t ex:

- planeringen ska prioritera kollektivtrafiken
- god tillgång till kollektivtrafik prioriteras vid lokalisering av kompletterande bebyggelse såväl inom tätorten Västerås som i serviceorterna
- kollektivtrafiknätet utvecklas i takt med framtida bebyggelseutveckling
- god framkomlighet för kollektivtrafiken säkerställs i kollektivtrafikstråken

- alla viktiga målpunkter ska nås med kollektivtrafik
- "Tänk spår - kör buss!"

Levande innerstad

Innerstaden med stadskärnan är alla västeråsares och besökares naturliga mötesplats och kräver ständig förändring och utveckling för att bli än mer attraktiv, kreativ, vänlig och välkomnande.

I en trivsamt fungerande innerstad finns det bredd i utbudet och utrymme för bland annat kultur, handel, bostäder, verksamheter, grönområden, parker och service.

Innerstaden ska vara alla västeråsares vardagsrum och ska därmed vara tillgänglig för alla. Innerstaden ska vara en inspirerande plats med identitet.

Det innebär t ex:

- öka tillgängligheten till och inom innerstaden
- stärk innerstaden som mötesplats
- ta tillvara och våga testa idéer som berikar innerstaden
- lägg särskild omsorg vid gestaltning av det offentliga rummet och byggnader
- ge konst och kultur ökad plats i innerstaden
- stärk grönskans och vattnets roll i innerstaden
- arbeta för ett bostadsutbud med bredd och fler boende med gångavstånd till innerstaden
- förbättra sambanden med omkringliggande stadsdelar och Mälärstranden

Kulturarv och utveckling i samklang

Byggnader, kvarter, parker, gator och torg berättar om stadens historia. Landskapets natur- och kulturmiljöer är fantastiska resurser. Landskapet och dess bebyggelsemiljöer berättar om landsbygdens historia. Kulturmiljön är en tydlig grund för stadens och landsbygdens identitet och stolthet.

I Västerås ska kulturarvet vara en resurs när staden utvecklas och förändras. I Västerås visar vi respekt för kulturarvet och kulturmiljön, så att det vi värdesätter idag även kan upplevas av framtida generationer. Det som byggs i dag blir en del av stadens framtida kulturarv.

Det innebär t ex:

- visa identitetsskapande byggnader, parker och andra miljöer respekt när staden utvecklas och förnyas
- god arkitektur och gestaltning präglar utvecklingen av staden både vad gäller byggnader och offentliga rum och platser
- planeringen tar hänsyn till och stärker kulturmiljövärden i de utpekade stråken med höga landskapsvärden
- utveckla och tillgängliggöra värdefulla kulturmiljöer för västeråsarna och besökare

Grön och blå identitet

Landskapets naturmiljöer är viktiga för den biologiska mångfalden och en fantastisk resurs för människorna. Grönska och vatten har stor betydelse för invånarnas livskvalitet och hälsa. De gröna och blå miljöerna är även viktiga när staden behöver anpassas bättre till ett förändrat klimat; grönskan ger svalka i ett allt varmare klimat och kan även ta emot ökade nederbörds-mängder.

I Västerås ska vi stärka våra gröna och blå miljöer och lyfta fram deras värden.

Det innebär t ex:

- ta hänsyn till och stärka de unika naturmiljövärden som finns i Västerås, särskilt i de utpekade stråken med höga landskapsvärden
- säkerställa tillgången till parker, naturområden och tätortsnära frikultsliv, ytor för lek och idrott samt ytor för odling
- utveckla gröna områden för klimatanpassande åtgärder
- ta tillvara och utveckla ekosystemtjänster
- utveckla Svartåns, Sagåns och Lillåns dalgångar för turism och friluftsliv
- öka tillgängligheten till Mälaren och Mälarens stränder

Resurshushållning och klimatanpassning

Ett robust samhälle tål de förändringar omvälden utsätter det för.

Västerås är rikt gynnat på viktiga naturresurser, vilka är angelägna att behålla och utveckla. Markernas produktionsförmåga är viktig att bibehålla. Vattnet är en viktig resurs för biologisk mångfald och har unika värden som rekreativmiljö. Att vi värnar vårt vatten är också viktigt för framtida dricksvattenförsörjning.

Klimatförändringen berör många verksamheter inom samhällets olika sektorer. Mälarens vattennivå påverkas liksom nederbördsmonster och flödesvariationer. Risken för skyfall ökar. Ökad temperatur påverkar bl a människors hälsa, dricksvattensystem och jordbruket.

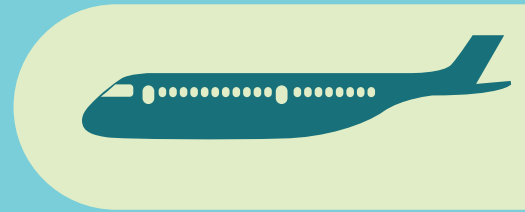
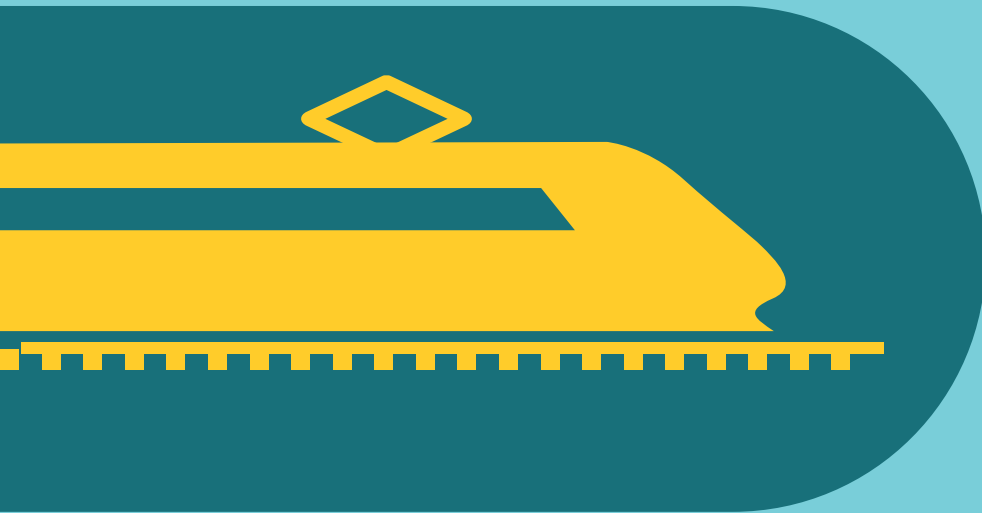
I ett robust samhälle är det också viktigt att resurshushålla med gemensam teknisk infrastruktur. God framförhållning och planering krävs t ex för tillförlitliga, säkra, flexibla och kostnadseffektiva ledningsnät och en hållbar avfallshantering.

Västerås ska klimatanpassa samhället och minska dess sårbarhet genom medveten planering och samhällsbyggnad samt förebyggande åtgärder.

Det innebär t ex:

- livsmedels- och energiproduktion prioriteras på brukningsvärd mark
- Västerås vatten ska ha god status
- planera för skyfall och långvarig nederbörd
- planera för höga flöden och vattenstånd
- planera för högre temperaturer
- resurseffektivt användande av infrastruktur

Västerås i regionen

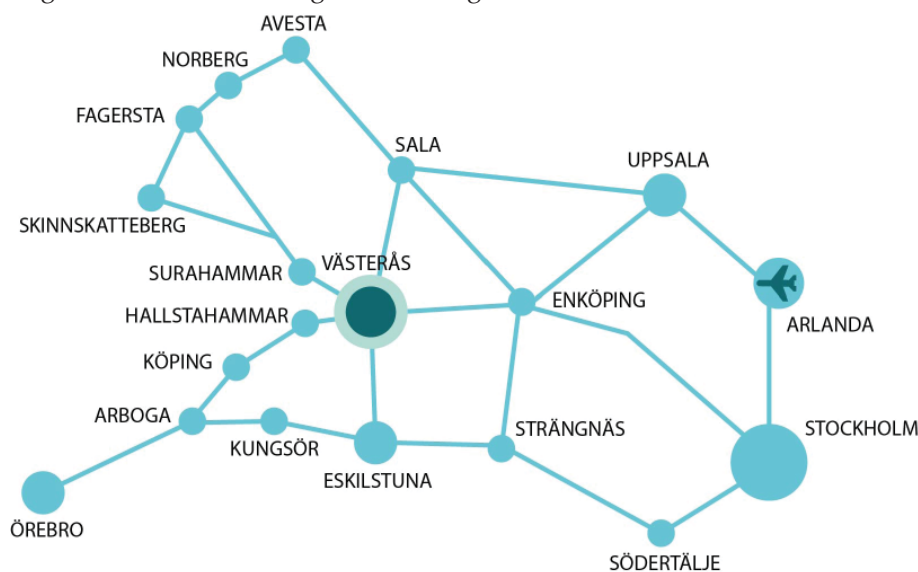
Västerås siktar på att utvecklas i sin roll som en attraktiv regionstad med stort utbud av service, arbetsplatser, utbildning, kultur, idrott, evenemang och upplevelser. Västerås är också en viktig nod i den expansiva Stockholm-Mälarenregionen. Befolkningen växer och bostadsbehovet är stort. Möjligheterna till snabba personresor och effektiva godstransporter är av stor betydelse för människors valmöjligheter och näringslivets utveckling. Mälaren är en gemensam resurs både vad gäller dricksvatten, rekreation och transporter. En breddad och fördjupad samverkan mellan kommuner och regioner är en förutsättning för fortsatt utveckling.

Mälardalsregionen beräknas öka med 1,4 miljoner invånare till 2050 (*Rapport: Framskrivning av befolkning och sysselsättning i östra Mellansverige – Scenarier för kommuner och tätorter till år 2050. Stockholm läns landsting*). Det innebär bland annat att bostadsmarknaden behöver ses i ett större sammanhang med samarbete över kommungränser. Den kraftiga befolkningsökningen tillsammans med regionförstoringen har också stor betydelse för Västerås näringslivsutveckling. Förbättrade pendlingsmöjligheter ger större arbetsmarknad. Viktigt för en Orts tillgänglighet är hög kapacitet och tillförlitlighet i såväl trafikinfrastruktur – väg, järnväg, sjöfart och flygtrafik – som övrig infrastruktur som elförsörjning, vatten, VA och IT-infrastruktur.

Västerås ligger mitt i Sveriges mesta tillväxtzon där den största delen av landets export och import sker medför ett starkt beroende av godstransporter och kompetensförsörjning. Enligt prognoser kommer Sveriges godstransporter att öka med 40 % till 2030 och med 70 % till 2050 (*Rapport: Godstransporter i östra Mellansverige 2010-2030-2050, KTH*). En väl fungerande infrastruktur är avgörande för en hållbar godshantering.

Inpendling	1999	2015
Stockholm	368	752
Hallstahammar	1 440	2 320
Sala	1 552	1 829
Surahammar	1 311	1 604
Köping	787	1 092
Eskilstuna	620	1 236
Enköping	690	1 042
Uppsala	355	434
Örebro	196	319
Övriga	2 846	3 719
Totalt	10 165	14 347

Utpendling	1999	2015
Stockholm	1 355	2 322
Hallstahammar	703	880
Sala	334	646
Surahammar	335	459
Köping	505	655
Eskilstuna	599	1 143
Enköping	358	809
Uppsala	270	414
Örebro	152	292
Övriga	2 442	3 917
Totalt	7 053	11 537

Arbetspendlingen är redan idag omfattande såväl till och från närliggande kommuner som till Stockholmsområdet. Västerås sjukhus tar emot patienter från hela länet och är en stor arbetsgivare. Många gymnasieelever från angränsande kommuner söker sig till Västerås och det utbud av olika utbildningsprogram som finns här. Mälardalens Högskola, med campus i

Eskilstuna och Västerås, ger ett ökat behov av regional pendling. Västerås är en regional handelsstad. Det växande handels- och verksamhetsområdet Erikslund har blivit en viktig arbetsplats även för boende i Hallstahammar och Surahammar.

En breddad och fördjupad samverkan med våra grannkommuner, Region Västmanland, Länsstyrelsen och Trafikverket är en förutsättning för fortsatt utveckling. Västerås ska arbeta för att fortsätta att utveckla samarbetet regionalt och nationellt kring frågor som rör bland annat kommunikationer, bostäder, arbetsmarknad, besöksnäring, kultur, idrott och teknisk försörjning.

Regional infrastruktur

För att uppnå den del av Vision 2026 som talar om "Västerås i Världen – världen i Västerås" är Västerås beroende av att det finns en ändamålsenlig infrastruktur som knyter Västerås till omvärlden. Person- och godstrafiken ska kunna flöda fritt utan att negativt påverka varandra och för att det ska vara möjligt behöver hela infrastrukturen användas (sjöfart, flygfart, väg, järnväg) och kloka investeringar göras för att trygga kapacitet och robusthet. Möjligheten till förbättrade person- och godstransporter är framförallt beroende av investeringar utanför Västerås gränser. Det är viktigt att rätt statliga och regionala satsningar kompletterar de kommunala insatserna.

Västerås strävar efter att ha ett kraftigt ökande utbyte med kringliggande kommuner för boende, arbete, utbildning, kultur och idrott. En långsiktigt hållbar tillväxt förutsätter att det ökande resandet sker med kollektiva kommunikationer, där järnvägen utgör stommen i ett storregionalt system. Kollektivtrafiken ska vara snabb och bekväm med hög turtäthet. 4 Mälarstäder är ett regionalt samverkansprojekt mellan Västerås, Eskilstuna, Strängnäs och Enköping. Inom projektet har målbild 2030 tagits fram. Målbilden anger att det 2030 tar maximalt 20 minuter att resa från Västerås till Eskilstuna eller Enköping med avgångar var 20:e minut i högtrafik. Samma målbild gäller för relationerna Eskilstuna-Strängnäs och Enköping-Strängnäs. Till Stockholm, Uppsala och Arlanda ska finnas samma turtäthet och en restid på max 45 minuter från var och en av de 4 Mälarstäderna.

Västerås strävar efter långsiktig hållbarhet. Det innebär ett infrastrukturensystem där sjöfarten i allmänhet men framförallt i Mälaren och längs Ostkusten får spela en allt större roll för godstransporterna.

Västerås planeringsarbete för såväl person- som godstransporterna utgår från "hela-resan-perspektivet". Personresan ska vara enkel och bekväm från dörr till dörr och godstransporterna ska kunna ta den optimala resvägen till sin målpunkt genom att använda ett eller flera trafikslag beroende på typ av gods. Detta utan att ge avkall på hållbarhetsperspektivet.

Det är viktigt att den fysiska planeringen tar hänsyn till för kommunen och regionen viktiga regionala och nationella förbindelser genom markreservationer och riktlinjer i översiktsplanen.

Västerås prioriterade relationer

Dubbelriktad järnvägstrafik runt Mälaren

För att möjliggöra dubbelriktad trafik Västerås-Enköping-Stockholm-Strängnäs-Eskilstuna-Västerås krävs att Svelandsbanan, Mälarbanan och

LÄS MER:

Program för trafikslagsövergripande infrastruktur för gods (2015)
www.vasteras.se/op

banan Västerås-Eskilstuna samt in-, ut och genomfarter i Stockholm är kapacitetsstarka och robusta.

- Mäljarbanan

Mäljarbanan är en viktig länk som knyter Västerås till Stockholm och Örebro. Resenärsflödet är stort och ökande. Hela Mäljarbanan Örebro-Stockholm inklusive Västerås resecentrum och bangård behöver nå en standard som medger en attraktiv resenärsmiljö och en kapacitet som klarar behovet av kollektivtrafiktransporter i ett växande Mälardalen. Snabba och täta turer till Stockholm innebär även en större tillgänglighet till Arlanda.

För närvarande pågår arbete med detaljplan för ett nytt resecentrum i Västerås. Planen omfattar den kommande stationsbyggnaden, bussterminal, bangård inklusive perronger, passager, angöringar, parkeringar samt ytor för torg och park. Även ett större område runt själva stationen planläggs.

Trafikverket har påbörjat en åtgärdsvalsstudie för sträckan Örebro-Västerås.

- Eskilstuna - Västerås

För Västmanland och Sörmland är det viktigt med fungerande arbets- och studiependling mellan de två storregionala kärnorna Västerås och Eskilstuna. Utbyggnad av järnvägen stärker utvecklingen mot ett mer konkurrenskraftigt och hållbart alternativ till bilresor. Åtgärdsvalstudien för sträckan Västerås - Eskilstuna från 2015 förordar en ny sträckning öster om riksväg 56 mellan Dingtuna och Kvicksund. En närmare avgränsning av området för ny järnväg är angelägen. Trafikverket ansvarar för fortsatt utredningsarbete, vilket förutsätts ske i dialog med kommunen. I avvaktan på detta redovisas utredningskorridoren från åtgärdsvalstudien på plankartan (www.vasteras.se/op). Erforderlig hänsyn till framtida järnvägssträckning tas i det löpande planeringsarbetet.

Järnvägskorridor Dingtuna - Kvicksund, från Trafikverkets åtgärdsvalstudie 2015

Bergslagspendeln

Bergslagspendeln knyter Västerås till norra Västmanland och södra Dalarna. Banan är viktig för såväl persontransporter och det kompetensutbyte för arbetsliv och skola som krävs som för godstranporter till centrala Mälardalen och Västerås hamn. I dag räcker inte kapacitet och bärighet till för den person- och godstrafik som det finns behov av.

Arosstråket - Stråket Enköping - Uppsala

För Västmanland och Uppland är det viktigt med fungerande arbets- och studiependling mellan de storregionala kärnorna. En ny järnväg mellan Enköping och Uppsala skulle koppla ihop Eskilstuna-Västerås-Uppsala via Enköping och ge ett mer konkurrenskraftigt och hållbart alternativ till bilresor. Utbyggnad av järnvägen skulle stärka och utvidga tillgängligheten till Arlanda med kollektivtrafik från Mälardalsregionen.

Riksväg 56

Riksvägen går mellan Gävle och Norrköping via Västerås och är en nationell stamväg som stärker Mälardalens flerkärnighet genom en nord-sydlig axel. Västerås är med i Råta Linjengruppen som har som målsättning att hela vägen ska vara mötesfri år 2020. En mötesfri väg innebär regional och lokal nytta för invånare och näringsliv genom ökad säkerhet, framkomlighet och minskad stopptid. Vägen är en viktig länk för utvecklingen av godsflöden till och från Västerås hamn. Speciellt viktigt blir detta med ett utvecklat samarbete mellan Mälärhamnar AB och Eskilstuna Logistik och Etablering AB.

E18

E18 har idag kapacitetsproblem på sträckan Köping-Västjädra vilket orsakar många olyckor och långa stopptider. För att möjliggöra ökad kapacitet reserveras mark för ombyggnad av E18 till motorvägsstandard på sträckan Västjädra – kommungränsen. Se plankarta (www.vasteras.se/op).

Genom Västerås håller vägen motorvägsstandard men behöver få en större kapacitet kopplad till de olika moten för att köbildning ska minimeras. E18 är liksom övrig, till Västerås, anslutande landinfrastruktur en viktig länk för att stärka Mälarsjöfarten och få ökade godsflöden i Mälärhamnarna.

Mälarsjöfarten

En väsentligt större andel sjöfart är prioriterat såväl internationellt som nationellt för att vi ska kunna transportera godset hållbart. Förutsättningarna för Mälarsjöfarten förbättras i och med ombyggnaden av Södertälje sluss och kanal samt fördjupning av farleden in till Mälärhamnarna. Åtgärderna medger att större fartyg kan trafikera Mälaren. I mälärhamnarna, Västerås och Köpings hamnar, planeras för stora anpassningar i hamnbassäng, kajer och hamnytor för att fartygen ska kunna anlöpa, angöra och godset hanteras. En avgörande faktor är även att Hjulstabron får en ny utformning som medger att de större fartygen kan passera. Det är av stor vikt för Mälarsjöfarten att Hjulstabron får statlig finansiering och åtgärdas snarast. För att hela kedjan ska fungera är det viktigt att anslutande landinfrastruktur anpassas så att godset effektivt kan komma till och från hamnarna.

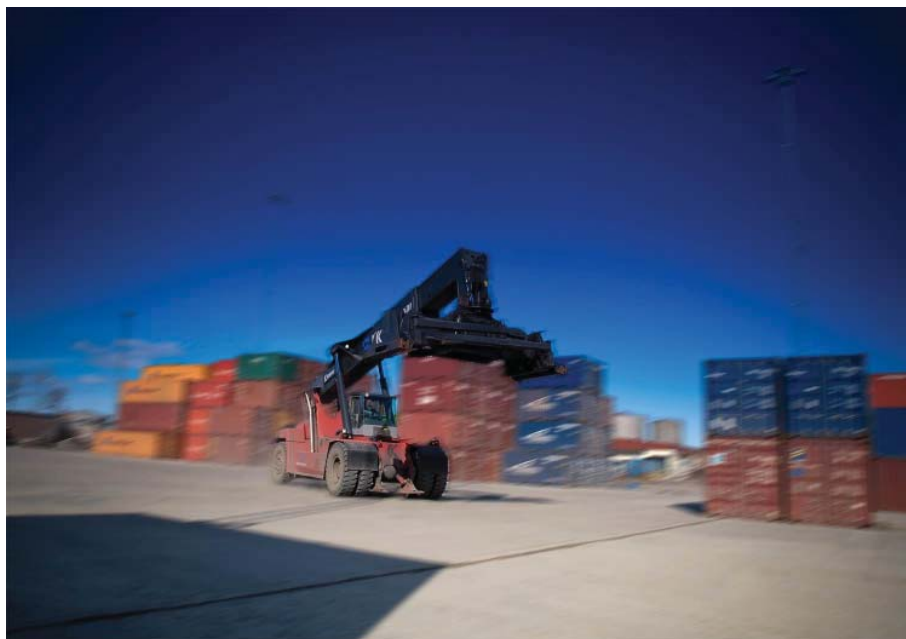
En fördjupning av översiktsplanen för Västerås hamn och Hacksta är under upprättande och väntas bli klar under slutet av 2017/ början 2018. Den tar

LÄS MER:

Utvecklingsplan för Västerås hamn
www.vasteras.se/op

sitt avstamp i Utvecklingsplan för Västerås hamn och ska ange en långsiktig inriktning för utvecklingen av hamnen och övriga verksamheter med behov av närhet till flera trafikslag.

Västerås hamn är en viktig nod för godstransporter (foto: Mälarhamnar AB)

Västerås flygplats

För Västerås flygplats finns en handlingsplan som styr mot ökad lönsamhet. Målen är att tillgängligheten via flyg till och från Västerås ska öka liksom verksamheter kopplade till flygplatsen. Det innebär t ex fler avgångar, fler destinationer, möjligheter till godshantering samt att den kommersiella skolflygsverksamheten ska utvecklas.

Oslo - Stockholm

Utbytet mellan Oslo och Stockholm, för framförallt personresor, är ett av de största i Europa. Utbytet sker idag till största delen via flyg vilket medför att mellanmarknaden inte får samma förutsättningar för utveckling, trots att betydande andel av befolkning och näringsliv finns där. Olika utredningar pågår som har som utgångspunkt att järnvägen ska medge restider under tre timmar med stopp i minst nodstäderna. Detta gynnar inte bara utbytet Stockholm - Oslo utan även utbytet mellan städerna i stråket. Trafikverket leder en åtgärdsvalstudie för stråket mellan Stockholm och Oslo. Den ska vara klar under 2017. Parallellt med detta har förutsättningarna för förbättrad järnvägstrafik på sträckan Stockholm – Oslo studerats i en särskild möjlighetsstudie på initiativ av berörda kommuner och län. Möjlighetsstudien beskriver tänkbar sträckning genom länet med hänsyn tagen till topografi, geologi, kommunala planer med mera. Möjlighetsstudien visar att det ökade kapacitetsbehovet kräver ytterligare två spår genom Västerås. Resultatet av studien är underlag för den spårsträckning genom och öster om Västerås tätort som redovisas på plankartan (www.vasteras.se/op). Erforderlig hänsyn till framtida järnvägssträckning tas i det löpande planeringsarbetet. Eventuell framtida utbyggnad väster om Västerås tätort bedöms ligga mycket längre fram i tiden och redovisas därför inte på kartan.

Regional samverkan

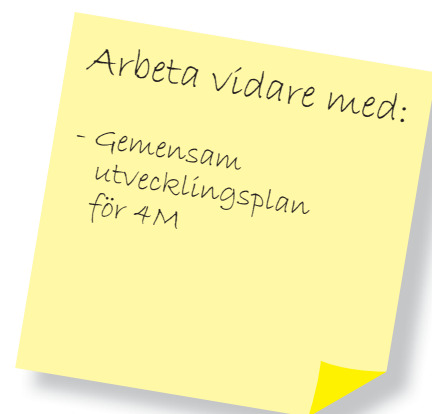
Regionalt samarbete är en viktig framgångsfaktor för den fortsatta utvecklingen. Västerås stad arbetar redan idag i flera regionala nätverk och ser att en breddad och fördjupad samverkan med våra grannkommuner, Region Västmanland, Länsstyrelsen och Trafikverket är en förutsättning för fortsatt utveckling. En hållbar tillväxt och utveckling inom Västmanland är det övergripande målet i det regionala utvecklingsprogrammet. Kommunens mål och inriktning rörande god livsmiljö, dynamiskt näringsliv, effektiva kommunikationer, hållbar energianvändning, attraktiva miljöer och upplevelser harmoniserar väl med detta liksom med mål och ambitioner som uttrycks i andra regionala planer och program. Västerås ska fortsätta att utvecklas i sin roll som attraktiv regionstad vilket innebär att staden ska utveckla samarbetet regionalt och nationellt kring frågor som rör bland annat kommunikationer, bostäder, arbetsmarknad, besöksnäring, kultur, idrott och teknisk försörjning.

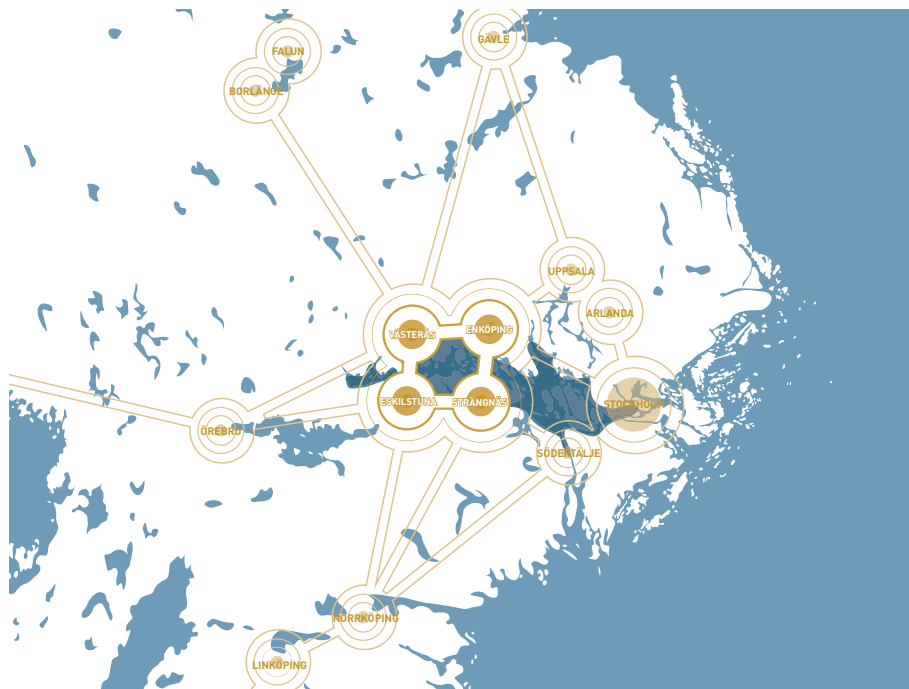
Ett exempel på storregional samverkan är att länen i Östra Mellansverige, ÖMS, (Stockholm, Uppsala, Gävleborg, Västmanland, Örebro, Södermanland och Östergötland) har tagit fram dokumentet ÖMS 2050 – samverkan och planering i östra Mellansverige – vilket syftar till att skapa samsyn för en samordnad planering. Kommunikationer och sammankopplingar mellan Stockholm och andra delar av ÖMS är viktiga delar. Den är också en viktig utgångspunkt i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUF 2050.

Ett annat exempel på regional samverkan är projektet 4 Mälärstäder. Västerås, Enköping, Strängnäs och Eskilstuna utgör med sina drygt 320 000 invånare Sveriges tredje storstadsregion. Tillsammans växer städerna dessutom mer än riksgenomsnittet och en fortsatt stark tillväxt är att vänta. En väl fungerande kollektivtrafik som gynnar arbetspendling ökar möjligheten att utveckla en gemensam arbetsmarknad med god kompetensförsörjning och mångfald. Ett särskilt samverkansprojekt mellan dessa kommuner har etablerats. Utgångspunkterna för samarbetet är att stärka de fyra kommunerna i regionsamarbetet och bidra till en gemensam syn på långsiktiga utvecklingsfrågor.

År 2013 antogs en avsiktsförklaring innehållande åtta områden som ansågs extra viktiga att arbeta kring.

- Vi tar hand om vår gemensamma resurs Mälaren.
- Vi utvecklar en gemensam arbetsmarknad med god kompetensförsörjning och mångfald.
- Vi satsar på ett hållbart transportsystem och en modern infrastruktur runt Mälaren.
- Vi utvecklar en väl fungerande kollektivtrafik som gynnar arbetspendling.
- Vi erbjuder attraktiva och trygga boendemiljöer, variationsrik rekreation och ett rikt kulturliv.
- Vi går i täten för en hållbar tillväxt med ett starkt näringsliv, underlättar för företagsetableringar och investeringar.
- Vi utvecklar besöksnäringen.
- Vi verkar för att minska och effektivisera energianvändningen.

Strukturbild för Fyra Mälärstäder

Mälardalens Högskola

Mälardalens Högskola med campus i Eskilstuna och Västerås är en drivkraft i regionen. Med 15000 studenter och 900 medarbetare är den en av Sveriges största högstskolor och kännetecknas av nära samarbete med företag och offentlig sektor i regionen. Högskolan är därmed en viktig resurs för utbildning och forskning och för att försörja näringslivet och den offentliga sektorn med välutbildad arbetskraft. Västerås ska vara en attraktiv studieort med bra tillgång till studentbostäder och förutsättningar för en rik fritid. Den gemensamma högskolan ger ett ökat behov av regional pendling

För att studenterna ska trivas och stanna kvar i Västerås efter avslutade studier måste Västerås erbjuda intressanta och utvecklande arbetsplatser, en attraktiv

Biblioteket, Mälardalens högskola, Västerås

miljö, bra bostadsmarknad, bra skola, ett rikt kulturliv och förutsättningar för rekreation, idrott och friluftsliv

Mälardalens Högskola ges förutsättningar att utvecklas vidare. Mark för fortsatt utbyggnad har reserverats i fördjupningen av översiktsplanen för högskoleområdet (ÖP 38). En Campusplan är under framtagande. Förutsättningar att bygga studentbostäder finns i högskolans nära omgivning men också inom övriga delar av staden. Utvecklingsmöjligheter för nya företag med anknäytning till högskolan finns bland annat i Västerås Science Park i Kopparlunden. Om högskolan blir universitet stärks utvecklingsmöjligheterna ytterligare.

Handel

Västerås är en regional handelsstad. Fler handelsetableringar på Erikslund och utvecklingen av innerstaden som mötesplats för såväl västeråsare som besökare förstärker rollen som regionalt handelscentrum ytterligare. Denna utveckling påverkar givetvis angränsande kommuner både positivt, t ex genom att fler arbetstillfällen skapas, och negativt, t ex genom inverkan på den lokala handeln. Behovet av effektiv regional pendling stärks.

Kulturliv

Kulturen har en betydande roll i en hållbar utveckling i regionen. Stadens kulturinstitutioner som bibliotek, teater, konserthus, museer och andra lokaler för kultur fyller en viktig funktion som mötesplatser i vardagen för västeråsare i alla åldrar och för alla de som besöker staden. En ökad samverkan i regionen skapar förutsättningar för ett breddat kulturutbud och större möjligheter för alla att utöva och delta i kulturlivets alla former.

Konserthuset i Västerås (foto: Clifford Shirley)

Idrott och friluftsliv

Ett rikt drotts- och friluftsliv är en bidragande del i att utveckla en attraktiv stad och region. Genom att erbjuda varierade och intressanta möjligheter att bedriva idrott eller ett aktivt friluftsliv kan staden öka sin dragningskraft för att locka till sig nya invånare. Ett rikt idrotts- och friluftsliv i Västerås stärker även den regionala dragningskraften.

Turism

Mälaren med öar och strandområden är en stor tillgång för turism, båtliv och andra aktiviteter och en gemensam resurs för flera kommuner i regionen. Möjligheter till utveckling av turistnäringen i samverkan mellan kommunerna tas tillvara. De många slott, herrgårdar och andra attraktiva besöksmål som finns runt Mälaren kan knytas samman i ett attraktivt turiststråk. Ökad turbåtstrafik, övernattningsmöjligheter på öarna, cykelleder runt Mälaren är andra exempel på aktiviteter som kan öka antalet besökare. Svartådalen med intressanta besöksmål för bland annat fågelintresserade är en gemensam tillgång för Västerås och Sala. Bruksleden, som utgår från Västerås och fortsätter genom Hallstahammar och Surahammar, är viktig för det allmänna friluftslivet i länet.

En viktig fråga för utveckling av besöksnäringen är tillgängligheten. Välutbyggd infrastruktur för alla, det vill säga även för personer med funktionsvariationer och ej bilburna. Tillgången till uppkoppling/fiber är nödvändig, både för besökare och för affärsutvecklingen i näringen. Service som toaletter, sophantering och uppställningsplatser för t ex husbilar är självklara förutsättningar.

Vattenfrågor

Vattenfrågorna blir alltmer regionala och nationella. Vattenkvaliteten i Mälaren är ett gemensamt ansvar för flera kommuner i regionen. Vattenförvaltningen utgår från avrinningsområden och inte från av människan införda administrativa gränser. Vattenmyndigheten för norra Östersjöns vattendistrikt fastställer de kvalitetskrav som gäller för Mälaren och andra vattenförekomster. Samverkan kring Mälarens vatten sker bland annat i Mälarens vattenvårdsförbund. Det är också ett av flera områden för samverkan inom 4 Mälärstäder. En stor del av Svartåns och Sagåns vatten har sitt ursprung i andra kommuner. Som en del i arbetet med Vattenplanen har vattenråd för Sagån respektive Svartån inrättats.

Regional vattenförsörjning och reservvattenfrågor är också gemensamma för flera kommuner.

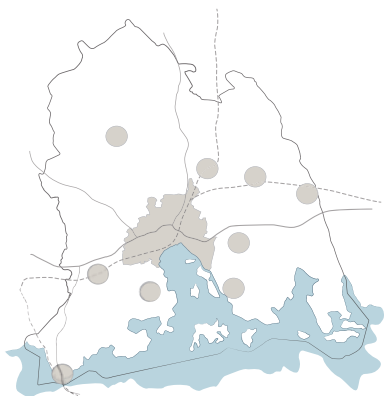
Bredband

En bra IT-infrastruktur gör att fler människor, företag och organisationer kan vidga sina arbetsmarknader. Det ökar människors valfrihet samtidigt som företag får ett större rekryteringsunderlag. Regeringen har i sin bredbandsstrategi för Sverige satt upp nya långtgående mål för Sveriges bredbandsutveckling. En väl fungerande och utbyggd it-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Länsstyrelsen har kartlagt IT-infrastrukturen och tillgången till bredband i länet. Länsstyrelsen administrerar också statligt stöd för utbyggnad av bredband på landsbygden.

Västerås tätort - staden

I den blandade staden är det lätt att gå och cykla. I staden är det nära till skola, barnomsorg, butiker och mötesplatser, vilket ger förutsättningar för ett vardagsliv som fungerar bra. I en stad som växer spelar grönområden en allt viktigare roll – för avkoppling, upplevelser och möten för människorna, som livsmiljöer för stadens växt- och djurliv och som en resurs för att möta effekterna av klimatförändringen.

Västerås tätort och serviceorter.

För att möta bostadsbehovet till 2050 behövs ca 40 000 nya bostäder. Fram till 2026 kommer huvuddelen av dessa lokaliseras till Västerås tätort – staden. Pågående stadsutveckling med omvandling av t ex äldre industriområden och överstora gaturum samt komplettering med ny bebyggelse där ”överblivna” eller dåligt utnyttjade ytor finns kommer att fortsätta de närmaste åren. En växande befolkning innebär förutom behov av fler bostäder även behov av attraktiva offentliga miljöer, parker, lekplatser, service, skolor och förskolor med mera dvs allt som kännetecknar en välmående stad. Ett helhetsperspektiv måste därför prägla planeringen. Strategin balanserad komplettering är vägledande.

Balanserad komplettering

En hållbar stadsutveckling innebär att ta vara på och utveckla de kvaliteter som redan finns i Västerås tätort – att det är nära till allt – till skola, barnomsorg, stadsliv, arbetsplatser, grönska, Mälaren och mötesplatser. Korta avstånd ger bra möjligheter att ta sig fram till fots och med cykel. Genom förnyelse och komplettering av bebyggelsen inom den redan byggda staden kan vi skapa en blandad stad som kännetecknas av mångfald, utnyttja marken mer effektivt och spara natur- och jordbruksmark. Befintlig infrastruktur i form av vägar, ledningsnät, service mm kan oftast utnyttjas bättre.

Kapellparken, Öster Mälärstrand, Västerås (foto: Per Groth)

Genom omvandling av större sammanhängande områden så som äldre industriområden och storskaliga gaturum skapas nya stadsdelar. Inom befintliga stadsdelar kan komplettering av bebyggelsen ske där det finns "överblivna" eller dåligt utnyttjade ytor, genom tillbyggnader, påbyggnader eller genom rivning och nybyggnad med högre eller tätare bebyggelse. Inriktningen är att tillkommande bebyggelse prövas utifrån ett helhetsperspektiv där riktlinjerna i denna plan ger vägledning. Vid all omvandling och komplettering ska en bra blandning mellan nya bostäder, arbetsplatser, skolor, mötesplatser och gröna områden skapas; dvs alla aspekter som kännetecknar en väl fungerande stad ska tillgodoses. Den nya bebyggelsen ska vara kvalitetshöjande och ett positivt tillskott i befintlig miljö, genom att exempelvis bidra till en levande stadsmiljö, ge större mångfald, koppla samman stadens olika delar när oönskade barriärer byggs bort, läka trasiga stadsrum, öka underlaget för service och kollektivtrafik och skapa tryggare miljöer.

En växande befolkning innebär förutom behov av fler bostäder även behov av attraktiva offentliga miljöer, parker, lekplatser, service, skolor och förskolor mm dvs allt som kännetecknar en välmående stad. För att tydliggöra innebörden av en balanserad komplettering inom Västerås tätort och hur strategin ska tillämpas i den fortsatta planeringen ska en kompletteringsstrategi tas fram. Denna ska bland annat studera hur staden kan kompletteras med ny bebyggelse med hänsyn tagen till de kvaliteter som kännetecknar Västerås tätort. Mer kunskap behövs om behovet av ytor för t ex kommunal service som skolor och förskolor samt vilka investeringar som behövs i tekniska system. Idag råder brist på park- och grönområden i delar av staden. Vi behöver tydliggöra behovet av gröna områden, områden för lek och idrott mm. Djupare kunskaper om hur många arbetstillfällen befolkningsökningen motsvarar behövs liksom kunskap om näringslivets behov av mark och lokaler.

Inför ett ställningstagande till bebyggelseutveckling på längre sikt finns behov av att ta fram och bedöma olika scenarier för hur en framtida hållbar bebyggelsestruktur kan se ut. Först efter att dessa båda studier gjorts kan slutsatser dras om i vilka riktningar Västerås tätort ska växa och vilka möjligheter till fortsatt stadsutveckling inom den redan byggda staden som finns.

Som underlag för bedömning av enskilda projekt bör även särskilda stadsdelsanalyser eller områdesstudier göras för att få ett helhetsperspektiv på området och synliggöra de värden som finns och behovet av och möjligheter till komplettering med ny bebyggelse.

Planera med människan i fokus

I Västerås kan vi sätta människan i fokus genom att på ett övergripande plan se att stadsutveckling och den fysiska planeringen handlar om att skapa livsmiljöer för människor. Planeringen ska därför ta hänsyn till vardagslivets villkor för människor i olika livssituationer. Den livsmiljö som Västerås erbjuder ska fungera för olika människors behov, underlätta vardagslivet, främja social samvaro och stimulera till aktiviteter.

En blandad stad

Att bygga en blandad stad ger ökade möjligheter till lokalt stadsliv genom komplettering med funktioner som saknas, exempelvis arbetsplatser i

Arbeta vidare med:

- Kompletteringsstrategi
- Scenarier för framtida hållbar bebyggelsestruktur
- Mark- och lokaler för näringslivet
- Stadsdelsanalyser/områdesstudier

RIKTLINJER

Komplettering som bidrar till en levande stadsmiljö, ökad mångfald och en vitalisering av stadsdelarna prioriteras.

Komplettering i områden som har god tillgång till kollektivtrafik och är lätta att nå för gående och med cykel prioriteras.

Ett varierat bostadsutbud vad gäller hustyper, storlekar och upplåtelseformer liksom blandning av verksamheter och bostäder ska eftersträvas.

Mark och byggnader ska i möjligaste mån planeras för en flexibel användning

Vid komplettering ska tillgång till parker och naturområden, ytor för lek, idrott och odling liksom gång- och cykelvägar säkerställas.

Vid komplettering ska de kultur- och naturvärden som finns i befintliga bebyggelsemiljöer tas tillvara och bli en tillgång.

bostadsområden och bostäder i kontors- och serviceområden. Det är i arbetslivet och vardagsbestyren vi möts - på arbetet, i skolan, i butiken. På fritiden umgås de flesta med dem de redan känner. Områden endast ordnade för boende ökar därför segregationen i samhället.

I staden ska finnas ett varierat utbud av bostäder med olika boendeformer, hustyper och upplåtelseformer, det vill säga både höga hus och marknära bostäder, flerbostadshus och hus med egna trädgårdar, hyresrätter och bostadsrätter. Blandade hustyper och upplåtelseformer ger förutsättningar för människor med olika bakgrund att mötas. Tillskott med nya boendeformer och mer flexibla boendelösningar ger en blandning av olika hushållstyper och stärker integrationen.

Öster Målarstrand, Västerås (foto: Per Groth)

Närhet till service, kultur och fritidsaktiviteter samt möjligheter till fysisk aktivitet ger förutsättningar för ett vardagsliv som fungerar bra. Många lokala centrumanläggningar tynar idag bort när närservicen konkurreras ut och försvinner. Ny bebyggelse som kan skapa förutsättningar att behålla befintlig service eller etablera ny service och nya mötesplatser är därför prioriterad. Det bör vara en strävan att samordna den offentliga servicen med den kommersiella. Bättre förbindelser mellan olika stadsdelar kan också ge bättre förutsättningar för livaktiga stadsdelscentra.

När nya stadsdelar planeras är det extra viktigt att planera för en blandad stad för att skapa bra livsmiljöer. Butiker och verksamheter och inte enbart bostäder i en stadsdel gör miljön rikare på upplevelser och trevligare att vistas i. En stadsdel behöver även ha funktioner som förskola, grönområden, lekytor och arbetsplatser för att utgöra en bra livsmiljö.

Vissa verksamheter är inte lämpliga att integrera med bostäder med hänsyn till risken för buller och andra störningar. Även om målet är en blandad stad måste därför även behovet av denna typ av områden tillgodoses. Gång- cykel och kollektivtrafikförbindelser ska finnas till och inom rena verksamhetsområden också. Tillgång till gröna områden i arbetsplatsområdenas närhet är viktigt.

Hälsa välbefinnande och jämlika förutsättningar

Den fysiska miljön ska upplevas som jämställd, tillgänglig, hälsosam, säker, trygg och upplevelserik. Ålder, kön, utbildning, livssituation och bakgrund ger olika preferenser för vad som är viktigt för den enskilda individen.

En trygg och trivsamt närmiljö är en viktig grund för välbefinnande och hälsa. Levande, överblickbara och befolkade stadsmiljöer är exempel på hur den fysiska planeringen kan medverka till bättre förutsättningar för trygghet. Synliga människor "dygnet runt" ger tryggare miljöer. Mötesplatser och arenor där människor kan mötas för att agera och uppleva är därför viktiga inslag i bebyggelsemiljön. Trygga gång- och cykelvägar länkar samman områden. När fler rör sig till fots och med cykel ökar tryggheten i stadsmiljön. Det blir lättare att röra sig mellan stadens olika delar, vilket ökar möjligheten för människor med olika bakgrund att mötas i vardagen.

Barns utemiljöer är viktiga att värna och utveckla. Bebyggelsemiljön måste anpassas efter barnens behov och erbjuda miljöer som gör att barnen kan röra sig, leka och uppleva utifrån sina egna förutsättningar. Även ungdomar behöver utemiljöer anpassade efter deras behov. Spontanidrottsytor fyller ett stort behov för att främja möjligheterna till spontana aktiviteter. Biltrafiken har medverkat till att barnens rörelsefrihet har minskat. För barnen är det viktigt att det finns ett tryggt och säkert nät av gång- och cykelvägar som leder till skolor, idrottsanläggningar mm. Skolgården är en utemiljö där barn tillbringar mycket tid. Stor omsorg kring utformningen av skol- och förskolegårdar är därför viktigt.

(foto: Lisa Loord)

Staden ska vara en stad för alla. Stadens olika delar med sina olika kvaliteter ska vara tillgängliga för alla invånare. Den fysiska miljön ska utformas så att personer med funktionsvariationer kan ta del av samhällets service, varor och tjänster. Såväl bostäder som offentliga byggnader och lokaler ska utformas så att de kan nås och användas av alla. Universell design är ett begrepp som används allt mer. Universell design kan förklaras som design av produkter, byggnader och miljöer som är användbara för en så stor del av befolkningen som möjligt, utan att det krävs speciell anpassning. Medveten design kan främja ett tillgängligt samhälle med möjlighet till delaktighet för alla. Hur detta tankesätt kan implementeras vid utformning av offentliga miljöer och nybyggnation i Västerås behöver studeras vidare.

RIKTLINJER

Den fysiska miljön ska utformas så att personer med funktionsvariationer kan ta del av samhällets service, varor och tjänster.

Planeringens inriktning är en god bebyggd miljö där hänsyn ska tas till buller, hälsa och säkerhet med mera, se bilagan Allmänna intressen.

Planeringen ska säkera levande, överblickbara och befolkade stadsmiljöer som ger förutsättning för trygghet.

Arbeta vidare med:
- "universell design"

Kvinnors och mäns vardag ser ofta olika ut. Män kör oftare bil, kvinnor åker oftare buss eller går till fots. Cyklande är mer jämnt fördelat mellan könen. Kvinnor upplever oftare än män otrygghet i utomhusmiljön. Studier har visat att kvinnor inte deltar i stadsplaneringen på samma villkor som män. Jämställdhet i den fysiska miljön och utformningen av denna behöver studeras vidare.

Hälsoaspekterna bör beaktas när vi utvecklar vår stad. Vi kan planera för ökad fysisk aktivitet genom att skapa förutsättningar att röra sig i vardagen, för rekreation och friluftsliv. Dit hör att prioritera gång- och cykelvägar och att erbjuda god tillgång till olika typer av grönområden och platser för lek och idrott.

Staden ska erbjuda en hälsosam bebyggelsemiljö med frisk luft och möjligheter att uppleva såväl stadens puls som lugn och ro. Buller påverkar människors hälsa och orsakar exempelvis sömnproblem, irritation och stress. Buller kan också orsaka hörselskador och effekter på hjärt- och kärlsystemet. En god ljudmiljö är lika viktig i det offentliga rummet som i bostadskvarteret.

Ett bra vardagsliv handlar framför allt om möjligheter att påverka sin egen miljö, sitt bostadsområde och sin stad. Erfarenheter från de som bor och verkar i Västerås - kvinnor, män, unga, gamla, människor med olika bakgrund och erfarenheter - är viktigt underlag i planeringen. Västerås stad arbetar därför kontinuerligt med att utveckla formerna för invånardialog.

RIKTLINJER

Trygga och tillgängliga park- och naturområden av god kvalitet och med olika funktioner ska finnas.

Vid prövning av tillkommande bebyggelse eller annan förändring av markanvändningen ska hänsyn tas till såväl människornas behov av naturupplevelser som förutsättningarna att bevara och stärka växt- och djurlivet.

Vid planering av ny bostadsbebyggelse och vid stadsdelutveckling ska möjligheten att anordna områden för odling utredas.

Grönområden ska utvecklas för klimatanpassande åtgärder.

Tillgängligheten till Mälaren och Mälarens stränder ska utvecklas.

Vid planering och byggande ska riktlinjerna i "Grönstrukturplan för Västerås tätort", 2004, tillämpas (se bilagan Allmänna intressen).

En grön och blå stad

I en attraktiv stadsmiljö som är hållbar och hälsosam är grönska en självklarhet. Med fler människor på samma yta behövs både nya grönytor och utveckling av befintliga.

Vistelse i parker och naturområden har stor betydelse för vårt välbefinnande. Det medverkar till att motverka stress, öka kreativitet och inlärningsförmåga och ger bättre kondition och immunförsvar. Även den passiva naturupplevelsen, att från sin bostad se ut över grönskande träd och glittrande vatten och lyssna till fågelsång, är viktigt för folkhälsa och rehabilitering.

(foto: Pia Nordlander)

Alla västeråsare ska ha tillgång till ett brett utbud av gröna områden av god kvalitet i anslutning till sin bostad, arbetsplats och skola. En god standard innebär tillgång till mindre park- och skogsområden nära bostaden och arbetsplatsen, till stadsdelsskogar, till större parker i stadens centrala delar och till naturområden som ger möjligheter till längre vistelser och strövtåg. Målet är att alla ska ha ett grönområde inom 5 – 10 minuters promenad (eller ca 300 m) från sin bostad eller arbetsplats för att bland annat kunna uppleva lugn och ro, ostördhet och avkoppling. Områden för odling i bostadsområdena skapas.

Stadens läge vid Mälaren och Svartån mitt i staden är fantastiska resurser som kan utvecklas ytterligare för att skapa trevliga rekreativmiljöer för västeråsarna och stadens besökare.

Notuddsparken, Öster Mälärstrand, Västerås (foto: Per Groth)

Grönområden och vattendrag, offentliga platser, parker och mellanrum spelar en allt viktigare roll i en stad som växer. Förutom att de utgör miljöer för möten och rekreation samt stråk för gående och cyklister bidrar de till att staden bättre anpassas till ett förändrat klimat. Grönområden infiltrerar regnvatten och kan vid häftiga skyfall tjäna som översilningsytor, det vill säga kan ta emot och behålla vattnet under en tid. De skyddar från skadligt UV-ljus, renar luften och vattnet, dämpar buller och sänker temperaturen under sommarens varma dagar. Grönområden och vattendrag med länkar till stadens omland stödjer och utvecklar den biologiska mångfalden i staden.

Ett förslag till ny gröstrukturplan beräknas sändas ut för samråd under våren 2018. I avvaktan på att den nya planen antagits ska de mål och riktlinjer för planering och byggande samt den värdering av de gröna områdena i staden som finns i "Grönstrukturplan för Västerås tätort" (2004) vara utgångspunkt för planeringen. Se även bilagan Allmänna intressen.

En levande innerstad

Innerstaden är alla västeråsares och besökares naturliga mötesplats – västeråsarnas vardagsrum. Innerstaden spelar en viktig roll för vår identitet och den är vår mest aktivitetstäta plats med bra lägen för handel, nöjen, kultur, kontor och bostäder. Många vill etablera sig, arbeta, bo eller vistas i Västerås innerstad och det ställer krav på ständig förändring och utveckling för att innerstaden ska bli än mer attraktiv, kreativ, vänlig och välkomnande.

Arbete pågår med:

- Grönstrukturplan
(se bilagan
Allmänna intressen)

Vi står alltså inför många utmaningar när invånarantalet ökar och Västerås innerstad ska fortsätta utvecklas till en attraktiv mötesplats. Arbetet med att ta fram en målbild för innerstaden pågår i projektet Tyck om din innerstad. Syftet med projektet är att skapa ett gemensamt mål för att ge kraft och riktning för fortsatt utveckling av innerstaden. Ett annat syfte är att genom dialog höja kunskapen om innerstaden, lära av varandra och utveckla samarbeten.

Arbete pågår med:
- målbild för innerstaden

Aktiviteter vid och i Svartån, Västerås (foto: Pia Nordlander)

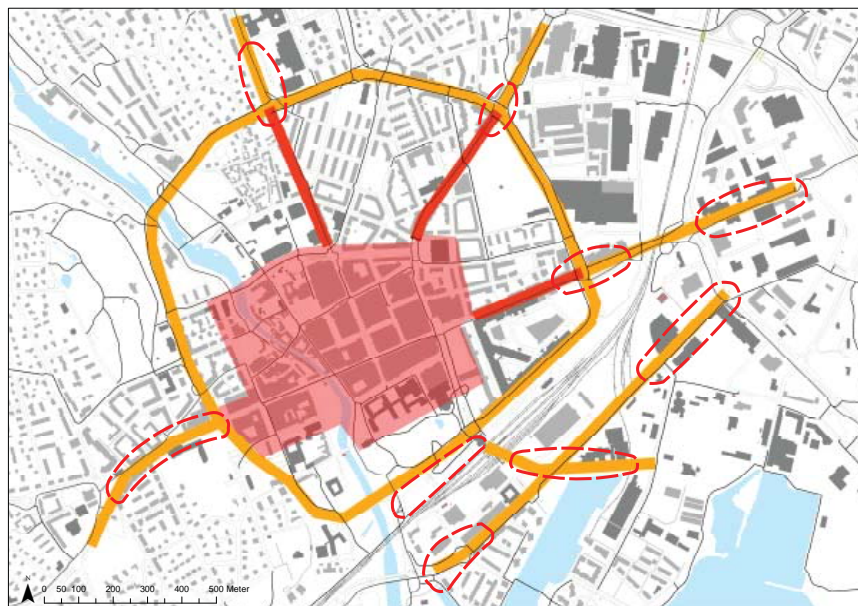
Innerstaden ska vara välkomnande, trygg och lättillgänglig för alla. Innerstadens roll som mötesplats ska stärkas. Fler besökare i olika åldrar, med olika bakgrund och med olika uttryck ger ökad trygghet. Ett ökat inslag av konst, kultur och nöjen ökar innerstadens attraktivitet. Innerstaden ska vara en plats där vi känner inspiration och där det finns plats för kreativitet och skapande i olika former. Nya idéer som berikar innerstaden ska välkomnas. Västerås innerstad ska vara vacker och välskött. Stor omsorg ska ges offentliga platser och byggnader. Grönskan och vattnet är viktiga tillgångar som ska utvecklas för att skapa en trivsammare miljö i innerstaden. Innerstaden ska erbjuda ett brett utbud av det mesta; service, handel, restauranger, nöjen mm.

FUNKTIONSBLANDNING

I noder och stråk som är särskilt attraktiva ska planeringen säkerställa att verksamhetslokaler/butiker inryms i bostadsbebyggelsens bottenvåningar.

 City- funktionsblandning ska uppnås inom varje byggnad.

 Förutsättningar finns för klustring av verksamheter. Funktionsblandning ska möjliggöras, bottenvåningar utformas för verksamheter.

Nya bostäder och ökad mångfald av verksamheter bidrar till en levande innerstad under dygnets alla timmar och en säkrare miljö. En välfungerande handel är en av grundstenarna för innerstadens attraktion. Förhållandena mellan stadens handelsområden och förutsättningar för innerstadshandelns utveckling behöver studeras mer. De gröna lungorna i form av parker och små oaser utvecklas och kompletteras för att bli naturliga mötesplatser som inbjuder till samvaro och utevistelse. Lekplatser för barnen blir naturliga mötesplatser för barnfamiljer. Sambanden med Mälaren och de nya stadsdelarna längs Mälarstranden, i Kopparlunden och på Ängsgärdet utvecklas.

Kreativt näringslivsklimat

Ett kreativt näringslivsklimat ger förutsättningar för fler arbetstillfällen och ett varierat näringsliv. Entreprenörskap och företagande medverkar till en levande landsbygd. Ett livskraftigt näringsliv ger förutsättningar för en ekonomisk hållbarhet som är viktig för samhällsutvecklingen i stort.

Tillgång till mark och lokaler för både etablerade och nytillkomna företag är en viktig förutsättning för näringslivets utveckling och expansion. Västerås ska erbjuda miljöer för både etablerade och nya företag där idéer kan prövas och företag kan arbeta tillsammans i nätverk.

Planeringen ska tillgodose behovet av tomter av varierande storlek och med geografisk spridning i hela kommunen. Närhet till järnväg och hamn ger förutsättningar för näringslivet att använda hållbara person- och godstransporter. Viktigt är också att kunna erbjuda bra boendemiljöer, bra skolor, ett rikt utbud av kultur, idrott och upplevelser som gör det lätt för företag att anställa personal.

Kopparlunden, Västerås (foto: Pia Nordlander)

Mälardalens högskola är en mycket viktig källa för näringslivet i sökandet av kvalificerade medarbetare med akademiska examina, även på forskarnivå. Högskolan är också viktig när det gäller innovationer och nya kunskapsintensiva företag.

Ett nytt näringslivsprogram antogs våren 2017. Näringslivsprogrammet uttrycker Västerås stads vilja och ambitioner vad gäller näringslivsutvecklingen

Arbeta vidare med:

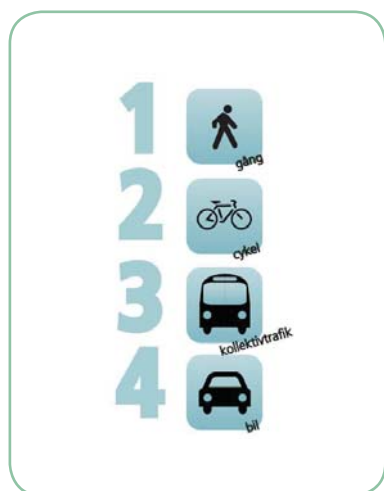
- Mark och lokaler för näringslivet

i kommunen. En handlingsplan, som ska identifiera behovet och beskriva behovet av planeringsinsatser för att säkerställa tillgången till mark och lokaler för näringslivet samt föreslå åtgärder för att möta detta behov, ska tas fram.

En mänsklig och miljövänlig trafikmiljö

En av de kvalitéer som kännetecknar staden är närhet – att det är nära till centrum, till arbetsplatser, till naturen, till Mälaren. När vi kompletterar bebyggelsen inom staden finns förutsättningar att bibehålla närheten till olika målpunkter, det vill säga på gång- och cykelavstånd. En tätare stad ger också förutsättningar för en bättre kollektivtrafik.

Fler människor i staden ökar sannolikt antalet bilar i staden. Det kan på sikt leda till trängseffekter och risk för mer buller och luftföroreningar. Det är därför viktigt att så stor andel som möjligt av de korta resorna inom staden sker till fots, med cykel eller kollektivtrafik. Attraktiva gång- och cykelstråk prioriteras liksom utbyggnad av kollektivtrafiken. Lokalisering av ny bebyggelse i anslutning till kollektivtrafik prioriteras.

LÄS MER:

Trafikplan 2026 (2014)
Handlingsplan för ökad och säker
gång- och cykeltrafik 2015-2019
www.vasteras.se/op

Vasagatan (foto: Ulf Palm)

Trafikplan 2026 antogs av kommunfullmäktige 2014. Trafikplanen sammanfattar utgångspunkter, planeringsprinciper och framtidsvisioner för trafiken i Västerås. Ett arbete ska påbörjas med att se över och uppdatera Trafikplanen.

Enkelt att gå och cykla

Goda möjligheter att gå och cykla främjar en god hälsa och bidrar till minskat buller och bättre miljö. Genom medveten planering och prioritering ska cykeln vara ett självklart val. Resor till fots länkar samman andra färdssätt, men ska också vara ett attraktivt färdssätt i sig självt.

Det ska vara enkelt att gå och cykla genom att det finns trygga, gena, väl underhållna och vackra gång- och cykelstråk. Planeringen ska prioritera den gående och cyklande människan, såväl när det gäller vägnätets utbredning som dess utformning. Gående och cyklister ska prioriteras i gaturummet. I planeringen ska möjligheten att skapa attraktiva gång- och cykelstråk vara

Arbete pågår med:
- Trafikplanen

en viktig utgångspunkt liksom att ansluta väl till befintligt gång- och cykelvägnät. Det ska också vara möjligt att cykla till rekreationsområden och andra besöksmål inom staden och i omgivande områden.

Biltrafiken har medverkat till att barnens rörelsefrihet har minskat. För barnen är det viktigt att det finns ett tryggt och säkert nät av gång- och cykelvägar som leder till skolor, idrottsanläggningar mm.

För att det ska vara lätt att cykla krävs ett sammanhängande cykelvägnät med god framkomlighet. Cyklisten har anspråk på framkomlighet och komfort, men är dessutom en oskyddad trafikant vilket ställer krav på säkra cykelvägar och passager. Genom att ta fasta på cyklistens behov kan cykelvägnätet utvecklas, t ex med expresscykelvägar och vägkorsningar och passager där cyklisterna är prioriterade.

Behovet av cykelparkering vid viktiga målpunkter såsom i innerstaden, stationsområdet, handelsområden, idrottsarenor mm ska prioriteras. Cykelparkeringar i anslutning till busshållplatser förbättrar möjligheterna till kombinerade cykel- och bussresor.

I Västerås ska det vara enkelt att välja cykeln. (foto: Ulf Palm)

En miljö som är trygg och säker under dygnets alla timmar ska eftersträvas för såväl cyklister som gående. Konflikter kan uppstå mellan gående och cyklister, varför det är motiverat att skilja dem åt i vissa fall. Behovet av skilda gång- och cykelbanor är särskilt stort där trafiken är livlig eller där cyklisternas hastighet är hög.

Kollektivtrafiken som ryggrad

En väl utbyggd kollektivtrafik innebär möjlighet att välja ett mer hållbart sätt för persontransporter. Kollektivtrafik är även viktig ur en demokratiaspekt och för att stärka den sociala hållbarheten. En kollektivtrafik med hög tillgänglighet och god utformning gynnar nyetablering av bostäder och verksamheter samt ger goda förutsättningar för arbetspendling lokalt och regionalt. Kollektivtrafiken är en viktig utgångspunkt för bebyggelseplaneringen. Det är också viktigt att alla viktiga målpunkter i kommunen såsom friluftsområden,

RIKTLINJER

En trygg och säker trafikmiljö med god tillgänglighet för alla trafikantgrupper ska eftersträvas.

Trafikmiljön ska utformas så att trafikens miljöbelastning minimeras.

Vid såväl planering av ny bebyggelse som förändringar inom befintliga bebyggelseområden ska gående och cyklister prioriteras.

Gång- och cykeltrafik separeras där många gående och cyklister rör sig samtidigt.

I områden med blandtrafik ska de gåendes behov av separata gångbanor (trottoarer) tillgodoses.

Ny bebyggelse planeras med god anslutning till befintliga gång- och cykelstråk.

Lokalisering av ny bebyggelse i anslutning till kollektivtrafik prioriteras.

Alla viktiga målpunkter ska nås av gående och cyklister eller med kollektivtrafik.

Inför val av åtgärder som innebär förändring av transportsystemet ska fyrstegsprincipen användas

Fyrstegsprincipen

Fyrstegsprincipen syftar till att öka hushållningen med resurser och att minska vägtransportsystemets negativa effekter. Principen är tänkt att användas vid all planering inom vägtransportsystemet.

1. Tänk om
2. Styr om
3. Bygg om
4. Bygg nytt

LÄS MER:

Smartkoll
www.vasteras.se/op

idrottsanläggningar, kulturella arenor, handels- och verksamhetsområden mm nås med kollektiva transportmedel.

Den nya kollektivtrafiken SmartKoll startade i augusti 2013 och har gett ett ökat bussresande. Stomlinjenätet i SmartKoll är en utgångspunkt för översiktsplanen. Planeringen med stomlinjer som kör rak och gen väg, öppnar också upp möjligheter för spårtrafik i en framtid. "Tänk spår – kör buss". För närvarande pågår projektet Framtidens kollektivtrafik som är ett samarbete mellan Region Västmanland och Västerås stad. Inom ramen för projektet kommer flera olika studier genomföras i syfte att säkerställa kollektivtrafikens roll och funktion för att kunna möta framtidens resandebehov med en hållbar kollektivtrafik, när befolkningen ökar och staden utvecklas, med sikte mot 2050.

(foto: Clifford Shirley)

De starka stråken för biltrafiken inom staden sammanfaller med busstrafikens stomlinjer. För att ge kollektivtrafiken prioritet i gaturummet är det viktigt att bussarna inte hamnar i samma köer som bilarna. Detta åstadkoms t ex genom särskilda busskörfält och trafiksignaler som prioriterar bussar. Framkomlighet för kollektivtrafik kommer att utredas i en särskild studie i projektet Framtidens kollektivtrafik.

Bilen i staden

Gatunätet i staden är väl utbyggt. Stora delar av dygnet är trafiksystemets kapacitet tillräcklig eller till och med överdimensionerad. Den befolkningstillväxt som planen beskriver förutsätter en ökad andel cykel- och kollektivtrafik. Risk finns annars att vissa genomfartsgator på sikt kan få försämrad framkomlighet. Trängselproblem uppstår där trafikströmmar korsar varandra. Kapaciteten i trafiksystemet avgörs därför av hur väl korsningarna klarar av att hantera trafiken.

Mängden bilar som får plats i en attraktiv stad är begränsad. Ju tätare staden blir, desto viktigare blir prioriteringarna mellan olika sätt att använda den tillgängliga marken. Vägar och parkeringsplatser är ytkrävande anläggningar med låg yteffektivitet.

Befintliga parkeringar måste nyttjas bättre och vid nybyggnad måste höga

Arbeta vidare med:
- Framtidens kollektivtrafik

LÄS MER:

Program för parkering i Västerås 2015-2026 (2015)
Riktlinjer för parkering i Västerås (2015)
www.vasteras.se/op

krav på yteffektivitet ställas. Parkeringsbehovet varierar stort över dygnet och veckan. Ett ökat samnyttjande av parkeringsplatser förordas. Nya parkeringsriktlinjer antogs 2015. Närhet till och plats för cykelparkering vid bostäder, butiker, idrottsarenor och andra attraktiva besöksmål prioriteras framför närhet till bilparkering.

E18 är en viktig länk i stadens trafiksystem. Den är samtidigt en barriär i staden, vallar och plank bryter siktlinjen, det är en bullrig passage och en kännbar höjdskillnad för gående och cyklister. En överdäckning av E18 på vissa sträckor skulle minska barriäreffekten och ge möjligheter att komplettera med ny bebyggelse i sådana lägen som idag är bullerstörda.

Utveckla stadens identitet och karaktär

Bilden av Västerås varierar naturligtvis från person till person, men vissa platser, stråk, byggnader och inslag i stadsbilden blir viktigare än andra. Stadens identitet kan också förknippas med olika företeelser. Västerås är för många idrottstaden, för andra dansstaden, musikstaden, handelsstaden eller industristaden. Västerås är Mälarestaden.

Stadens entréer är viktiga för upplevelsen av Västerås, både när man kommer med tåg och med bil. Möjligheterna att göra stadens entréer tydligare och vackrare uppmärksammas i den fortsatta planeringen.

Stadsbebyggelsen avtecknar sig i landskapet med byggda torn med starkt symbolvärde. Domkyrkan, ASEA-tornet, stadshustornet och Skrapan tillhör stadens kända siluett. Även andra landmärken som kraftvärmeverket, det gamla ångkraftverket – Kokpunkten – och stadens vattentorn ger staden identitet. Den nya bebyggelsen vid Mälaren har gett staden en ny siluett och de höga husen i Östra hamnen och vid Öster Mälärstrand blir nya landmärken. Ett nytt stationshus kan bli ett framtida landmärke.

(foto: Clifford Shirley)

God arkitektur och gestaltning ska prägla utvecklingen av staden både vad gäller byggnader och offentliga rum och platser. Stadens rum är viktiga som mötesplatser, för överföringen av traditioner, vardagsrutiner och erfarenheter mellan generationerna, liksom för kulturlivet i staden. Gator och platser måste

Lillaudden från Mälartorget
(foto: Clifford Shirley)

RIKTLINJER

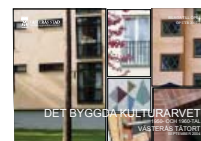
Stadens identitet ska förstärkas och utvecklas genom att identitetsskapande byggnader, parker och andra miljöer visas respekt och ges en ökad betydelse.

Utblickar mot Mälaren ska tas tillvara och förstärkas.

Attraktiva mötesplatser för gemenskap och kultur ska skapas.

Planeringen ska främja allas rätt till staden.

Vid planering och byggande ska riktlinjerna i utredningen "Det byggda kulturarvet", 1950- och 1960-tal, Västerås tätort, 2004, tillämpas. (se bilagan "Allmänna intressen")

LÄS MER:

Det byggda kulturarvet (2004)
www.vasteras.se/op

därför formas för att hålla över lång tid så att de tål förändringar i stadsliv och livsmönster. Det betyder däremot inte att gestaltningen måste vara lågmäld. Att våga satsa på konst, nya uttryck och utmanande arkitektur kan vara ett sätt att utveckla stadens identitet.

Rocklunda är en av Sveriges största mötesplatser för idrott, motion och evenemang med ca 2.5 miljoner besök per år. Området är hemvist för såväl elitidrott som breddidrott inomhus och utomhus. Rocklunda fick i stort sett sin nuvarande utformning 2009. Nu görs ett arbete med att ta fram en vision för Rocklunda med ett 30-årigt perspektiv.

Det flacka mälarlandskapet med sina vassklädda stränder begränsar utblickarna mot vattnet. De platser där möjlighet till utblickar finns är därmed extra viktiga att slå vakt om och utveckla.

(foto: Mostphotos)

Västerås har ett rikt kulturarv i byggnader, kvarter, parker, gator och torg. Varje tidsepok skapar sina särskilda karaktärsdrag som framträder tydligare i hela miljöer än i enstaka objekt. Identitetsskapande byggnader, parker och andra miljöer visas respekt och ges en ökad betydelse när staden utvecklas och förändras. För att ha en handlingsberedskap för att möta utvecklingen och olika förändringsanspråk är ett bra och uppdaterat kulturmiljöunderlag viktigt. Stadens kulturmiljöunderlag ska därför ses över för att få en helhetsbild av var luckor finns. Nytt kulturmiljöunderlag tas fram successivt t ex när ortsanalyser och stadsdelsanalyser görs. Närmast på tur står en inventering av innerstadens kulturmiljövärden.

Att bygga staden inåt och samtidigt vara en attraktiv och grön stad är en stor utmaning. Det gäller såväl planering och formgivning av byggnader som av offentliga miljöer och stadsrum. Ett stadsbyggnads- och arkitekturprogram ska tas fram. Det ska vara ett stöd i arbetet med den kvalitativa stadsutvecklingen i bland annat program- och planarbeten, bygglov, markanvisningar mm, och ge alla aktörer en gemensam plattform för det fortsatta arbetet.

Innerstaden är en gemensam mötesplats för alla västeråsare, i stadsdelarna är hemmakänslan och delaktigheten viktig. Platser för spontana möten och för föreningsliv och andra aktiviteter ska finnas i alla delar av staden.

Arbeta vidare med:

- Stadsbyggnads- och arkitekturprogram
- Nya kulturmiljöunderlag

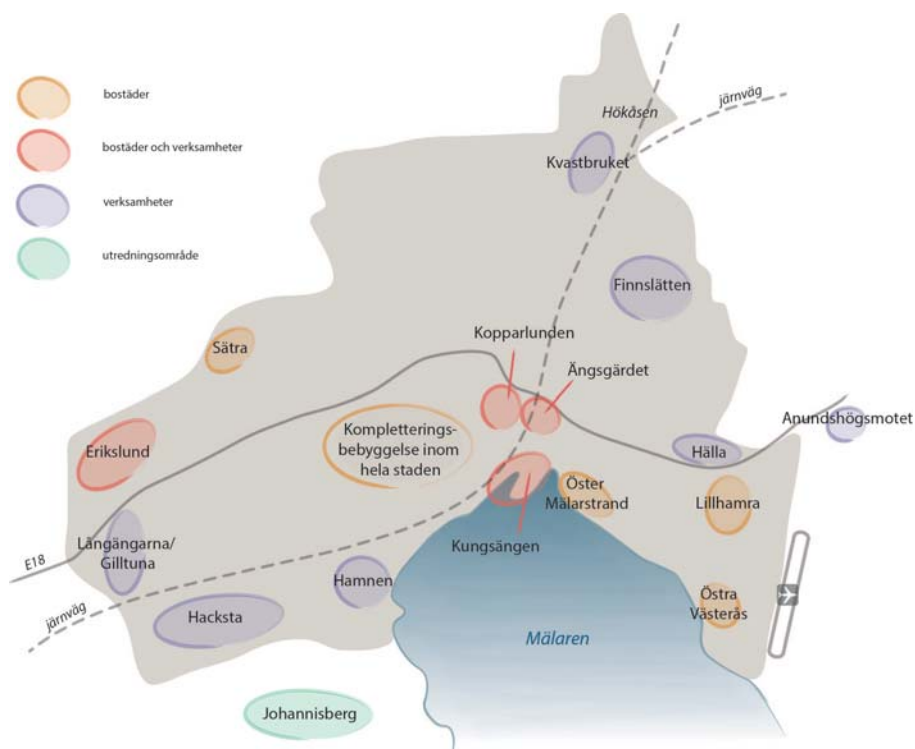
Bebyggelseutveckling till 2026

Fram till 2026 kommer bebyggelseutvecklingen framför allt att ske med stöd av översiktliga planer och program som redan antagits eller där arbete pågår. I detta avsnitt beskrivs aktuella stadsutvecklingsprojekt och de behov av ytterligare studier som har identifierats.

LÄS MER:

På www.vasteras.se finns möjlighet att ta del av antagna planer och pågående planarbete.

För mer detaljerad information hänvisas till karttjänsten på www.vasteras.se/op

Kartan visar bebyggelseutveckling i Västerås tätort till 2026.

Mälarporten är ett mycket viktigt strategiskt stadsbyggnadsprojekt med syfte att utveckla stationsområdet. Målet är att koppla ihop innerstaden med Mälaren och göra stationsområdet innovativt och tryggt. I stadsdelen ska finnas plats för kontor, service, mötesplatser och bostäder. En fördjupning av översiktsplanen för Stationsområdet antogs 2013. Detaljplanearbete för resecentrum mm pågår.

Illustration: BIG (2015)

Kopparlunden vidareutvecklas till en levande stadsdel med en tät och blandad stadsbebyggelse som erbjuder ett varierat utbud av bostäder, lokaler för olika verksamheter samt platser för möten och aktiviteter. Ett planprogram som ska vara vägledande för den fortsatta utvecklingen godkändes av kommunfullmäktige i oktober 2016. Detaljplanearbete har inletts.

Kopparlunden (foto: Pia Nordlander)

Ängsgärdet utvecklas från ett storskaligt verksamhetsområde till att bli en attraktiv, grön och hållbar stadsdel nära sammanlänkad med innerstaden där den mänskliga skalan och barn och ungas behov ges stor tyngd i planeringen. Intentionen är att utveckla Ängsgärdet till en grön och levande stadsdel med en mångfald av funktioner, verksamheter och bostäder där det ska vara gott att leva för såväl gamla som unga. Arbetet med en fördjupning av översiktsplanen har inletts. Ddetaljplanearbete för delar av området har genomförts.

Perspektiv över Pilgatan ur planbeskrivningen till detaljplan Dp1845 (Tovatt Architects & Planners AB)

Sätraområdet utvecklas till en ny stadsdel med en blandning av bostäder med olika bostadstyper, storlekar och upplåtelseformer. Inriktningarna för Sätra är att det är lätt att leva hållbart, invånarna är stolta över sin stadsdel och känner gemenskap samt att det är tryggt och tillgängligt. Sätra blir en naturlig del av Västerås med god tillgänglighet, inte minst med gång- och cykeltrafik och kollektivtrafik, till Erikslund och andra närliggande stadsdelar, samt till centrum. Kommersiell service finns på Erikslund, men offentlig, och eventuellt i mindre omfattning kommersiell service, kommer att tillkomma i Sätra för främst stadsdelens behov. Arbete med en fördjupning av översiktsplanen för Sätraområdet pågår.

Sätraområdet (Foto: Bergslagsbild)

I planprogrammet för Östra Västerås ges förutsättningar för ytterligare 700 bostäder i ett nytt område med övervägande flerbostadshus vid Björnövägen - Hamregatan. En byggnation i detta område förutsätter att Hamre ridcenter flyttas. Nytt läge för ridskolan har studerats i översiktsplanen för Badelundaåsen och ridanläggning vilken antogs 2013.

Stadens strävan att tillgodose behoven hos en växande befolkning i kombination med att friidrottsanläggningen Arosvallen inte kan möta dagens krav på en sådan anläggning har väckt idéer om att det kanske kan vara möjligt att flytta idrottsverksamheten och ersätta den med någon annan form av stadsfunktioner. Ett arbete har inletts med att bland annat utreda Arosvallen och Blåsboplanernas framtida markanvändning.

Erikslund utvecklas till ett blandat område där bostäder och verksamheter kompletterar den hittillsvarande huvudinriktningen handel. Områdets läge ger god tillgänglighet till Hallstaskogen med bland annat vandringsleden Bruksleden. De närmare förutsättningarna för utvecklingen av Erikslund studeras i en fördjupning av översiktsplanen med beräknat antagande under 2018.

Hälla är ett attraktivt område i staden för både butiker och verksamheter. Inom stadsdelen förekommer ytor och lokaler med lågt nyttjande. Området har stor utvecklingspotential. Den framtida utvecklingen studeras i en fördjupning av översiktsplanen. I den målbild som tagits fram föreslås området fram till 2030 utvecklas med en struktur som fungerar och stödjer en fortsatt utveckling

Arbete pågår med:

- Fördjupningar av översiktsplanen för
- Sätra
- Ängsgärdet
- Hälla
- Erikslund

med verksamheter och handel. Strukturen ska dock vara flexibel och kunna utgöra bas för en eventuell framtida förändring efter 2030 där även bostäder kan vara aktuellt. Skyltläget längs med E18 ska vara destinerat verksamheter.

Johannisbergs flygfält föreslås läggas ned. I Johannisbergsområdet finns då möjligheter till fortsatt stadsutbyggnad. Många intressen, som kan påverka omfattningen av framtida bostadsbyggande, finns dock. Norra delen berörs av planerna för hamnens utveckling. Marken ägs till stora delar av Fullerö fideikommiss. Jordbruksmark tas i anspråk. Höga natur- och kulturmiljövärden finns. Det mälarnära området är prioriterat för rekreation och turism. I området planeras en vattenpark som kan bli en positiv tillgång i en kommande bostadsbebyggelse. För att klargöra förutsättningarna för bostäder i området ska framtida markanvändning studeras i en fördjupning av översiktsplanen.

Kvastbruket i norra delen av Västerås utgör en förbindelselänk mellan staden och Hökåsen och en utbyggnad här gör att Hökåsen binds ihop med tätorten Västerås. Området är i gällande översiktsplan utpekade som ett område med både bostäder och verksamheter. En ny detaljplan för utveckling av området med endast verksamheter har nyligen antagits, varför en blandad stadsdel inte längre är aktuell.

Hacksta fortsätter att utvecklas till ett attraktivt verksamhetsområde för främst transportintensiva verksamheter med krav på effektiv godshantering och en optimal infrastruktur. Möjligheten att nyttja flera trafikslag, närhet till Västerås hamn samt hamnens planerade utveckling ger särskilda förutsättningar som behöver beaktas. Områdets långsiktiga utveckling beskrivs och belyses ytterligare i fördjupningen av översiktsplanen för Västerås hamn och Hacksta.

Hacksta (Foto: Bergslagsbild)

Hacksta och Västerås hamn binds i dagsläget ihop med E18 via Västerleden – Söderleden - Hackstavägen. Förändrade förutsättningar föranleder att ny förbindelse mellan Söderleden och Johannisbergsvägen, istället för Hackstavägen, behöver anläggas. Även ny anslutning från Söderleden söder ut till Tidövägen efterfrågas till följd av ökad bostadsbebyggelse i Barkarö och större trafikmängder på Johannisbergsvägen. Den framtida väginfrastrukturen behandlas utförligare i fördjupningen av översiktsplanen för Västerås hamn och Hacksta.

Inom Långängarna och Gilltuna vid Västerleden och inom Norra Tunbytorp finns planlagd mark för verksamheter. Möjligheter till planläggning för verksamheter finns också inom norra delen av Finnslättenområdet och vid Lundaleden. Finnslätten kan även utvecklas ytterligare norrut och österut. Förtätning inom befintligt verksamhetsområde är också möjligt.

Flera verksamhetsområden i Västerås har möjlighet att kompletteras för att rymma fler företag och därmed skapa mer kreativa näringslivsmiljöer. Behov av ytterligare mark för verksamheter finns i stadens östra delar. Arbetet med en handlingsplan, som ska klarlägga behoven av mark och lokaler för näringslivet och föreslå åtgärder för att möta näringslivets behov, påbörjas 2017.

Området kring Anundshögsmotet vid E18 utvecklas till ett nytt verksamhetsområde och arbete med en fördjupning av översiktsplanen pågår. Området kommer att utgöra entré till staden med förankring i det historiska landskapet kring Badelundaåsen och Anundshög. Områdets läge ställer stora krav på eventuell framtida bebyggelse både vad gäller placering och utformning.

Utblick mot 2050

Omvandling av gamla verksamhetsområden till områden med blandad bebyggelse är långa förändringsprocesser och den utveckling som påbörjas före 2026 fortsätter sannolikt också efter 2026. Det gäller t ex Kungsängen, Kopparlunden och Ängsgärdet.

Även utbyggnaden av områden som Sätra och Erikslund är långsiktiga projekt som kommer att pågå under många år.

Kommande arbete med en fördjupning av översiktsplanen för Johannisbergsområdet kommer att ge klarhet i möjligheterna för framtida stadsutbyggnad här.

Tunbytorpsområdet är relativt glest bebyggt och möjligheter finns att utveckla området med fler verksamheter.

Under förutsättning att avloppsreningsverket flyttas kan dess nuvarande område ges en ny användning. Området är särskilt intressant då det utgör en förbindelselänk mellan järnvägsstationen, Kungsängen och Öster Mälarstrand. En studie av nytt läge för avloppsreningsverket har påbörjats.

Efter 2030 vet vi mer om den flexibla struktur som skapats på Hälla kommer att innebära att det byggs bostäder i området eller om det fortsätter att vara ett handels- och verksamhetsområde. Till 2050 kan gatustrukturen utvecklas ytterligare med platsbildningar/torg, fler gator, förbättrat gc-vägnät och eventuellt bostäder i området.

Den kompletteringsstrategi som ska tas fram kommer att belysa hur omfattande komplettering av bebyggelsen som är möjlig med bibehållande av de kvaliteter som kännetecknar Västerås tätort. Inför ett ställningstagande till bebyggelseutveckling på längre sikt finns behov av att ta fram och bedöma olika scenarier för hur en framtida hållbar bebyggelsestruktur kan se ut. Först efter att dessa båda studier gjorts kan vi dra slutsatser om i vilka riktningar staden ska växa och vilka möjligheter till fortsatt stadsutveckling inom den redan byggda staden som finns.

Arbete pågår med:

- Fördjupningar av översiktsplanen för
- Västerås Hamn och Hacksta
- Avfart Irsta

Arbeta vidare med:

- Scenarier för framtida hållbar bebyggelsestruktur

Planeringsinriktningen 230 000 invånare 2050 innebär att Västerås står inför ett omfattande stadsbyggande med fler bostäder, arbetsplatser, attraktiva offentliga miljöer, parker, lekplatser, idrott och kultur, rekreation och friluftsliv samt en välfungerande service med bland annat förskolor och skolor. För att nå en bra utveckling i detta är det kommunala markägandet centralt. Det skapar möjligheter för kommunen att utifrån ett helhetsperspektiv ha rådighet över den framtida markanvändningen och när olika utvecklingssteg ska tas. Egen ägd mark är även väsentligt för att tillgodose stadens egna behov av skolor m.m. Det egna markägandet innebär också en snabbare och effektivare plan- och genomförandeprocess där staden har rådighet över vilka kvaliteter samhällsbyggandet ska innehålla. För närvarande är den s.k markreserven inte tillräcklig utan kommunen behöver äga mer mark. Det krävs därför att kommunen är aktiv och bland annat förvärvar fastigheter, som behövs för stadens utveckling.

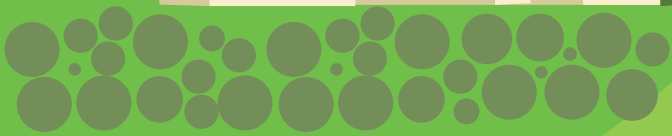
Arbeta vidare med:

- Markstrategi

Förutom inköp av mark för komplettering inom den redan byggda staden är det viktigt att kommunen agerar aktivt för att förvärva mark i stadens omland. Dels handlar det om att förvärva mark för stadens fortsatta utveckling, dels om att förvärva mark som kommunen i ett senare skede kan använda för att byta till sig strategiskt viktig mark. Västerås stad behöver således ha möjlighet att förvärva mark i hela kommunen för att skapa förutsättningar för framtida samhällsutveckling.

Ett strategiskt och långsiktigt arbete vad gäller stadens markägande är nödvändigt för att svara upp mot planeringsinriktningen 230 000 invånare 2050. En markstrategi behöver därför tas fram.

Arbete pågår även med en utredning om framtidens kollektivtrafik. Denna utredning kan innebära att nya stråk för kollektivtrafik pekas ut, nya fordon för att trafikera kollektivtrafiken, åtgärder i gaturum för att rymma kollektivtrafiken samt ny lokalisering av en depå för bussar och eventuellt spårvagnar. Utredningen om framtidens kollektivtrafik ska samordnas med utredningen om scenarier för framtida stadsutveckling.

Serviceorter och landsbygd

En levande landsbygd förutsätter att möjligheter finns att utveckla bra boende, entreprenörskap och företagande. Serviceorterna erbjuder varierade boendemiljöer och är viktiga för omgivande landsbygd genom att där finns service som skola, handel, vård och omsorg samt platser för möten och aktiviteter. Utveckling av serviceorterna ökar landsbygdens vitalitet. Sambanden mellan staden, serviceorter, mindre orter och landsbygd stärks genom utbyggnad av kollektivtrafik och cykelvägar.

Landsbygden och serviceorterna är en tillgång för Västerås och bidrar till kommunens attraktionskraft.

Bördiga jordar har avgörande betydelse för en långsiktigt hållbar utveckling. Skogen är en viktig naturresurs av stor ekologisk och ekonomisk betydelse. Skogen ger också rika möjligheter till rekreation i form av skogspromenader, svamp- och bärplockning, skidåkning med mera.

Människor bor på landet för att de har sin utkomst där, andra bosätter sig där för att söka en alternativ livsstil. Konflikter kan uppstå kring bland annat djurhållning och gödselhantering när nya bostäder byggs på landet.

Sambanden mellan stad och land förändras. I ett hållbart samhälle blir lokalt producerade livsmedel attraktivare liksom odlingslotter i stadens omland. Närturism blir ett alternativ till långväga resor vilket ger ökade möjligheter för besöksnäringen att utvecklas. Hållbara kommunikationer mellan staden och de mindre orterna och landsbygden blir allt viktigare. Förutom snabba kollektivtrafikförbindelser måste det finnas attraktiva cykelvägar till olika målpunkter.

Boende på landsbygden, Västerås

Bebyggelseutveckling

Översiktsplanen har en positiv syn på byggnad på landsbygden under förutsättning att bebyggelsen får en lämplig lokalisering och att husens utformning och placering anpassas till det omgivande landskapet. Utveckling av serviceorterna prioriteras. Komplettering av befintliga byar/grupper av hus föredras framför spridd bebyggelse.

Serviceorterna

Serviceorterna Skultuna, Dingtuna, Barkarö, Tillberga, Irsta, Gäddeholm, Tortuna, Orresta och Kvikksund erbjuder varierade boendemiljöer och fyller en viktig roll för omgivande landsbygd genom att där finns skolor och förskolor, äldreboenden och viss kommersiell service (i Kvikksund främst på Eskilstunasidan). Komplettering av bebyggelsen i serviceorterna ökar möjligheterna att behålla och utveckla såväl den kommersiella som den kommunala servicen.

Serviceorter och busslinjer i Västerås

En balanserad komplettering ska även vara utgångspunkt för bebyggelseutvecklingen i serviceorterna. Möjligheterna till komplettering med ny bebyggelse där "överblivna" eller dåligt utnyttjade ytor finns tas tillvara i första hand. Ett varierat bostadsutbud med olika hustyper och upplåtelseformer ska eftersträvas. Därigenom ges möjligheter för äldre att bo kvar när de lämnar villan liksom det ges möjligheter att bo kvar vid förändrade familjeförhållanden etc.

RIKTLINJER

Vid all lokaliseringsprövning ska inriktningen vara god mark- och resurshushållning.

Inom serviceorterna eftersträvas ett varierat bostadsutbud och blandning av verksamheter och bostäder.

Behov av närströvmråden och mötesplatser ska tillgodoses inom samtliga orter och nya bebyggelsegrupper.

Trygga och säkra gång- och cykelvägar ska finnas inom samtliga orter och nya bebyggelsegrupper samt mellan dessa och staden.

God tillgång till kollektivtrafik prioriteras vid lokalisering av ny bebyggelse.

Befolkning i serviceorter 2016

Barkarö	1 478
Dingtuna	1 031
Irsta	2 828
Kvikksund	2 188
Skultuna	3 343
Tillberga	2 193
Tortuna	417
Orresta	76
Gäddeholm	467

buslinjer

serviceort

Arbeta vidare med:

- Ortsdialoger/
ortsanalyser
- Nya kulturmiljö-
underlag

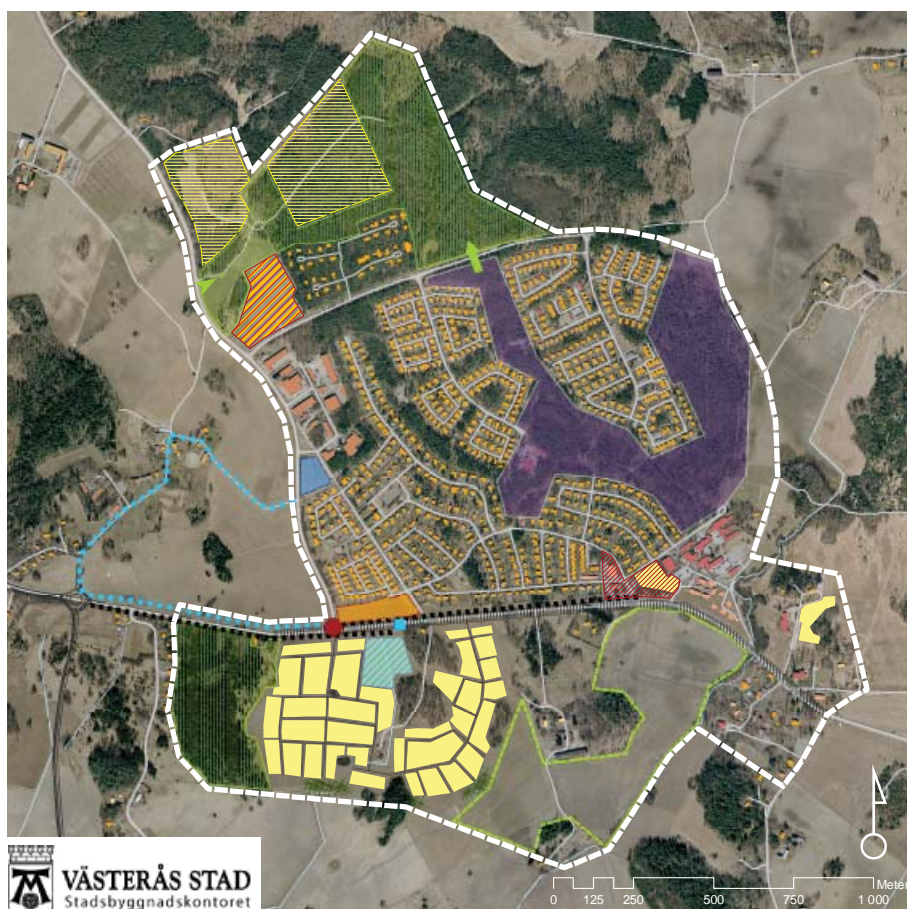
Samtliga orter ska ges en tydlig egen identitet och attraktionskraft, där ortens kulturmiljövärden kan vara en särskild tillgång. Behovet av närströvsområden, odlingslotter, ytor för lek och idrott, platser för spontana möten och för föreningsliv och andra aktiviteter ska tillgodoses. Befintliga mötesplatser t ex idrottsplatser, fritidsgårdar och bygdegårdar utvecklas. Trygga och säkra gång- och cykelförbindelser ska finnas inom orterna. Planlagd mark för verksamheter ger förutsättningar för utveckling av näringslivet på orten.

Serviceorternas utvecklingsmöjligheter identifieras i kommande ortsdialogprojekt. Detta ska fokusera på livsmiljön, på att synliggöra de värden som finns och behov av utvecklande insatser samt boendes och verksammas tankar om framtiden. Som underlag för fortsatt utvecklingsarbete kan därefter möjligheterna till komplettering med ny bebyggelse utredas, kulturmiljövärdena dokumenteras eller andra utvecklingsinsatser initieras. En särskild analys av gröna värden i serviceorterna har gjorts inom ramen för arbetet med en ny grönstrukturplan.

En ortsanalys för Skultuna har genomförts och ett fördjupat underlag för planering och byggande, vilket godkänts av byggnadsnämnden, har tagits fram.

Arbete med att ta fram en ortsanalys och en handlingsplan för Kvicksund pågår tillsammans med Eskilstuna kommun.

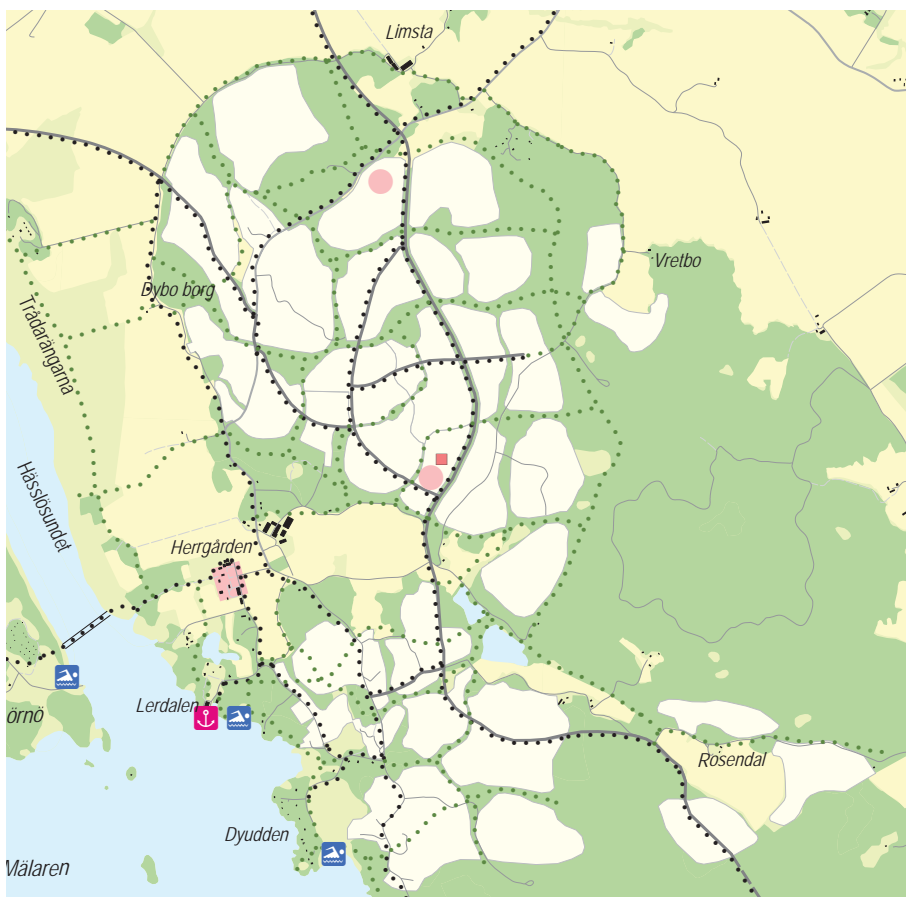
Utbyggnadsmöjligheterna i Irsta beskrivs i ett planprogram som godkändes av kommunfullmäktige 2009. Planprogrammet visar hur Irsta kan växa och fortfarande vara en ort med sammanhållen bebyggelse kring befintligt

Karta från planprogrammet för Irsta.

vägnät. De nya områdena lokaliseras med rimliga gångavstånd till busslinje för att möjligheten att nyttja kollektivtrafik ska finnas.

Översiktsplanen för Gäddeholm, som antogs 2006, medger en utbyggnad med 5000 bostäder med olika upplåtelseformer och med möjligheter till rekreation och friluftsliv. Utbyggnaden inom den andra etappen, Malmen, har påbörjats och fortsatt detaljplanering förbereds. Gäddeholmsvägen har öppnats och en fortsättning mot Frösåker har studerats i Planprogram för ny väg från Gäddeholm till södra Kärrbolandet (2015). En förskola har öppnats och planering pågår för ytterligare en förskola/skola. I takt med att utbyggnaden fortsätter kommer förutsättningarna att etablera ytterligare social och kommersiell service att öka.

Karta från översiktsplanen för Gäddeholm.

I befintliga fritidshusområden pågår en omvandling till året-runt-boende. I takt med att vatten- och avlopp byggts ut har större byggrätter tillåtits i många av områdena.

Övrig landsbygd

Vid sidan av serviceorterna finns även mindre orter och bebyggelsegrupper. Där skola finns ger ny bebyggelse förutsättningar att behålla och kanske öka elevunderlaget.

Utanför befintliga tätorter prövas enstaka bostadshus, eller mindre grupper om upp till fem hus, genom s.k. förhandsbesked om inte detaljplan krävs av andra skäl. För en grupp om sex bostadshus eller fler sker prövningen genom upprättande av detaljplan. Vid prövningen ska hänsyn tas till målen om god mark- och resurshushållning, exempelvis behovet av utbyggnad av

RIKTLINJER

Utanför befintliga tätorter prövas enstaka bostadshus, eller mindre grupper om upp till fem hus, genom s.k. förhandsbesked om inte detaljplan krävs av andra skäl.

För en grupp om sex bostadshus eller fler sker prövningen genom upprättande av detaljplan.

Mindre komplettering av befintliga byar /grupper av hus kan prövas med förhandsbesked om inte detaljplan krävs av andra skäl.

Komplettering av befintliga byar/grupper av hus föredras framför spridd bebyggelse.

RIKTLINJER

Nya bostäder i kombination med lokal verksamhet bedöms positivt med hänsyn till att de bidrar till en levande landsbygd

All ny bostadsbebyggelse prövas som året-runt-bostäder.

RIKTLINJER

Brukningvärd jord- och skogsbruksmark används i första hand till biologisk produktion, där speciellt jordbruksmarken ska prioriteras.

Byggnad av enstaka bostäder eller grupper av småhus på brukningvärd jordbruksmark ska inte anses vara ett väsentligt samhällsintresse.

Byggnad av enstaka bostäder eller grupper av småhus ska inte tillåtas om lokaliseringen påtagligt försvårar ett rationellt skogsbruk.

I direkt anslutning till serviceorterna är ny bebyggelse möjlig att pröva även om det innebär ett avsteg från grundprincipen rörande brukningvärd jord- och skogsbruksmark. Syftet är att skapa förutsättningar för utveckling av serviceorterna, vilket ska anses vara ett väsentligt samhällsintresse.

vägnät, möjligheter att cykla och åka kollektivt, närhet till samhällsservice, möjligheter till bredbandsanslutning samt planens riktlinjer rörande jord- och skogsbruksmark. Bebyggelsens utformning och placering anpassas till det omgivande landskapet och hänsyn ska tas till natur- och kulturmiljö och det allmänna friluftslivet. Vid bedömningen tas också hänsyn till om tillkommande bostäder kombineras med lokal verksamhet och därmed bidrar till en levande landsbygd. Ny bebyggelse får inte försvåra för befintlig jordbruksverksamhet.

All ny bostadsbebyggelse prövas som året-runt-bostäder. Bra förbindelser med staden är viktigt. Vid planering av nya bebyggelsegrupper ska trygga och säkra gång- och cykelförbindelser finnas exempelvis till närmaste busshållplats och till närmaste tätort och staden. Behovet av närströvområden, ytor för lek och idrott samt mötesplatser ska också tillgodoses.

För att förtydliga innebörden av översiktsplanens intentioner och riktlinjer och hur de ska användas i byggnadsnämndens arbete har riktlinjer för byggande på landet tagits fram och godkänts av byggnadsnämnden (2014). Dessa riktlinjer har arbetats in i denna plan.

I Västerås tätorts närmaste omland är bebyggelsestrycket stort. Samtidigt finns här behov av rekreationsområden, områden för närodling etc. Inom detta område ska i princip all ny bebyggelse prövas genom detaljplanläggning.

Bebyggelseutveckling och jord- och skogsbruksmark

Skyddet för jord- och skogsbruksmark finns reglerat i miljöbalken. Brukningvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Vid bedömningen av vad som ska anses vara brukningvärd jordbruksmark ska hänsyn tas till om marken används, eller nyligen använts, för jordbruk, främst åkermark och betesmark men även ängsbruk samt till möjligheterna att nyttja marken för rationellt jordbruk. I serviceorternas närhet kan skogen också vara av stort värde för rekreation och friluftsliv.

Livsmedels- och energiproduktion prioriteras på brukningvärd jordbruksmark

Med produktiv skogsmark avses skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år (källa: Skogsstyrelsen).

I direkt anslutning till serviceorterna är ny bebyggelse möjlig att pröva även om det innebär ett avsteg från grundprincipen rörande brukningsvärd jord- och skogsbruksmark. Syftet är att skapa förutsättningar för utveckling av serviceorterna, vilket ska anses vara ett väsentligt samhällsintresse. Skogens värde för rekreation och friluftsliv ska därvid beaktas.

Hänsyn till landskapsvärden

Planeringen ska ta hänsyn till och stärka de unika landskapsvärden som finns i kommunen. Vid lokalisering av ny bebyggelse eller annan ändrad markanvändning ska hänsyn tas till landskapsbild, natur- och kulturmiljö och det allmänna friluftslivet.

Historiskt har bebyggelsen på landsbygden framför allt förlagts som spridd ensamgårdsbebyggelse eller mindre byar i skogsbryn och på morän- och bergshöjder där man hittat stabil grund och god dränering. De bördiga och ofta leriga jordarna på slätter, i sänkor och dalgångar har lämnats obebyggda.

De värden i landskapet som är attraktiva för rekreation och friluftsliv är ofta också attraktiva för bebyggelse. Utblickar över öppna landskap, t ex odlingslandskap och vatten, från skogsgläntor, bryn och utsiktspunkter på höjder och klippor värderas högt, liksom tillgång till stränder där vi kan promenera och bada. Kulturmiljöer som t ex äldre bebyggelse- och industrimiljöer, parker och trädgårdar samt fornlämningsområden väcker nyfikenhet och ger möjlighet till förankring i Västerås historia. Okänslig placering och utformning av ny bebyggelse kan snabbt och ofta oåterkalleligt påverka ett känsligt landskap negativt.

I översiktsplanen har ett antal stråk med särskilt höga landskapsvärden – natur- och kulturmiljövärden – identifierats. Det är områden som föreslås utvecklas för rekreation, turism och rörligt friluftsliv. De utpekade områdena berör även Västerås tätorts närmaste omgivningar liksom de flesta serviceorterna och andra bebyggelsegrupper. Befintliga serviceorter ska ges möjlighet att utvecklas med ny bebyggelse. Särskild hänsyn ska därvid tas till de höga landskapsvärdena. När översiktsplanen för Gäddeholm upprättades var en av utgångspunkterna att ta vara på områdets kvaliteter och särdrag ur natur- och kulturmiljösynpunkt. Fortsatt bebyggelseutveckling i exempelvis Johannisbergsområdet, som också ligger inom område med höga landskapsvärden, kräver fördjupade studier.

Lokalisering av ny bebyggelse eller annan ändring av markanvändningen ska föregås av en landskapsanalys. I landskapsanalysen identifieras olika landskapstyper och karaktärsområden och den ger underlag för att bedöma landskapets känslighet och utvecklingsmöjligheter och är ett underlag för att diskutera förändringar. Inom ett område med särskilt höga landskapsvärden är detta av särskild vikt. Landskapsanalysens omfattning och detaljeringsgrad varierar beroende på omfattningen och karaktären av föreslagen markanvändning. Som stöd för handläggning av mindre projekt bör ett övergripande underlag tas fram som pekar på värdebärare i landskapet och förhållningssätt till lokalisering av ny bebyggelse. För att ha en handlingsberedskap för att

RIKTLINJER

Vid lokalisering av ny bebyggelse eller annan ändring av markanvändningen ska hänsyn tas till landskapsbild, natur- och kulturmiljövärden och det allmänna friluftslivet (se bilagan Allmänna intressen).

Lokalisering av ny bebyggelse eller annan ändring av markanvändning ska föregås av en landskapsanalys.

Planering och byggande som stödjer besöks- och turistnäringen ska normalt tillåtas.

Gäddeholm, Västerås

möta utvecklingen och olika förändringsanspråk är ett bra och uppdaterat kulturmiljöunderlag viktigt. Stadens kulturmiljöunderlag ska därför ses över för att få en helhetsbild av var luckor finns.

Möjligheten att pröva enstaka bostäder, eller en mindre grupp om upp till fem hus, finns även inom områdena med höga landskapsvärden. Bostäder för de som driver/planerar att driva verksamheter som utvecklar turism och friluftsliv eller natur- och kulturvärden är därvid prioriterade då boendet skapar förutsättningar för förenklad drift och tillsyn och bidrar till en levande landsbygd.

Med hänsyn till att friluftslivets intressen prioriteras vid Mälaren med öar och strandområden liksom i Svartådalen och i Lillåns och Sagåns dalgångar har inga särskilda LIS-områden pekats ut i översiktsplanen. Komplettering i anslutning till befintliga bebyggelseområden, för att bidra till att upprätthålla serviceunderlaget, är möjlig utan att strandskyddat område tas i anspråk. Åtgärder för att utveckla rekreation och friluftsliv i strandnära lägen, exempelvis kanotuthyrning vid Svartån eller en yrkesfiskares butik vid Mälaren, är möjlig att pröva även inom strandskyddat område utan att området är utpekad som LIS-område.

LIS-områden

LIS, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, är en möjlighet att göra avsteg från gällande strandskydd i syfte att främja landsbygdsutveckling. Med landsbygdsutveckling avses bland annat sådana åtgärder som långsiktigt kan antas ge positiva sysselsättningseffekter och som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget i landsbygdsområden.

Arbeta vidare med:

- Scenarier för framtida hållbar bebyggelsestruktur
- Markstrategi

Utblick mot 2050

Inför ett ställningstagande till framtida bebyggelseutveckling finns behov av att ta fram och bedöma olika scenarier för hur en framtida hållbar bebyggelsestruktur kan se ut. En möjlighet är en kraftigare utbyggnad inom serviceorterna kopplad till utbyggnad av cykelvägar och kollektivtrafik.

I det omfattande samhällsbyggande som staden står inför är det kommunala markägandet centralt. Det krävs därför att staden är aktiv och förvärvar fastigheter, som behövs för den fortsatta utvecklingen såväl inom Västerås tätort med omland som i serviceorterna. Det handlar också om att förvärva mark som staden i ett senare skede kan använda för att byta till sig strategiskt viktigt mark. Staden behöver således ha möjlighet att förvärva mark i hela kommunen för att skapa förutsättningar för framtida samhällsutveckling.

Landskapsvärden och naturresurser

Landskapets natur- och kulturmiljöer är fantastiska resurser. Världen över har människans resursutnyttjande lett till att arter, naturtyper och ekosystem försvinner i allt snabbare takt och Västerås är inget undantag. Ett långsiktigt bevarande och utvecklande av dessa resurser kräver inte bara att särskilt värdefulla eller sällsynta områden skyddas. Det krävs en helhetssyn, en förståelse för landskapets karaktär, och att planeringen tar hänsyn till och stärker de unika landskapsvärden som finns i kommunen.

Västerås är rikt gynnat på viktiga naturresurser, vilka är angelägna att bibehålla och utveckla för ett långsiktigt hållbart samhälle.

RIKTLINJER

Mångfalden av miljöer och arter i landskapet ska skyddas och utvecklas.

Lokalisering av ny bebyggelse eller annan ändring av markanvändning ska föregås av en landskapsanalys.

Turism och friluftsliv med bevarande av natur- och kulturmiljövärden prioriteras inom:

- Mälaren med öar och stränder
- Svartåns, Sagåns och Lillåns dalgångar
- Badelundaåsen

Europeiska landskapskonventionen

Konventionens syfte är att förbättra skydd, förvaltning och planering av europeiska landskap. Den syftar också till att underlätta samarbete kring landskapsfrågor och till att öka allmänhetens delaktighet i arbetet. Konventionen är ingen lag som beslut kan provas mot utan den fungerar genom att varje land arbetar in den i sina egna lagar och regelverk. Konventionen innefattar alla typer av landskap, både stad och landsbygd.

Landskapskonventionen trädde i kraft 1 maj 2011 i Sverige efter att Sverige ratificerat den.

Stärk landskapsvärdena

Målet är att skydda och bevara natur- och kulturmiljövärden och att utveckla och nyskapa miljöer som är viktiga för biologisk mångfald och för människans trivsel och upplevelser i landskapet. Målet är också att möjliggöra en hänsynsfull bebyggelseutveckling på landsbygden.

Den europeiska landskapskonventionen

Landskapskonventionen understryker att landskapet är en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar. I landskapet möts många olika värden och tillgångar - kulturella, ekologiska, estetiska, sociala och ekonomiska. Genom att förstå landskapets karaktär kan vi försäkra oss om att framtida utveckling är väl anpassad till de unika landskapsvärdena i kommunen och genomförs med en känsla och hänsyn till platsen som bidrar till att stärka ekologiska, sociala, kulturella och ekonomiska sammanhang.

Skydda och utveckla landskapsvärdena

Att bygga upp kunskap om de natur- och kulturmiljövärden som finns i kommunen, samt att sköta och skydda dem, bygger på långsiktighet och samverkan. Västerås stad har arbetat med miljö, naturvård, kulturmiljövård och friluftslivsplanering under många år. Inom ramen för stadens miljöprogram, som antogs av kommunfullmäktige i maj 2005, lades grunden för en mer proaktiv inriktning på att värna, vårda och visa de värden som finns i kommunen. Bland annat föreskrevs att staden skulle ta fram och fastställa en handlingsplan för kommunens natur- och kulturmiljötillgångar (läs mer i bilagan Allmänna intressen).

En stor del av de natur- och kulturmiljöer som finns i Västerås behöver kontinuerlig skötsel för att inte förlora sina värden. I skötseln ingår även att restaurera, utveckla och nyskapa miljöer som krävs för att mångfalden av miljöer och arter i landskapet inte ska gå förlorad.

Övergripande natur- och kulturstråk

I Västerås finns stora möjligheter att uppleva levande natur- och kulturmiljöer. Ett antal stråk med särskilt höga landskapsvärden har identifierats.

Kartan visar områden med höga landskapsvärden

I dessa områden finns stor biologisk mångfald, värdefull odlingsmark, attraktiva vatten- och strandmiljöer, höga kulturella värden samt estetiska och rekreativa kvaliteter. Dessa stråk är även mycket viktiga för ekologisk spridning och mångfald och den stora andelen obebyggd och varierad yta stärker miljöns motståndskraft mot klimatförändringar. Stråken är även viktiga ur ett regionalt perspektiv då de går över kommun- och länsgränser.

De särskilt utpekade stråken är:

- Mälarnära – innefattar Mälaren med öar och stränder. I detta område ingår bl.a Stora Ekeby, Rytternevägen – Fiholm, Vikhus, Tidö-Asköviken, Fullerö, Johannisberg, Önstensborg, Björnön, Gäddeholm, Kärrbolandet, Frösåker och Ängsö
- Svartåns, Lillåns och Sagåns dalgångar
- Badelundaåsen och Badelunda socken (inkl Anundshög)

De utpekade stråken berör även Västerås tätort och dess närmaste omgivningar. I urbana miljöer uppstår problem då livsmiljöer för arter isoleras alltmer som öar omgivna av störningsmiljöer. Inom Västerås tätort har stadsdelsskogarna därför en viktig funktion och är värdefulla både för naturvården och för invånarnas vardagsmotion. Inom ramen för arbetet med översyn av Grönstrukturplanen för Västerås tätort har nätverk av tall- och ädellövsskog identifierats. Dessa kan utgöra livsmiljöer för exempelvis skalbaggar och samtidigt innehålla positiva upplevelsevärden.

Skridskotur på Mälarens is.

Utveckla möjligheterna till rekreation och friluftsliv

Goda möjligheter till friluftsliv kan både minska stress och inbjuda till ökad fysisk aktivitet. Forskning visar att det finns ett tydligt samband mellan människors tillgång till natur och deras välbefinnande. De övergripande stråk med höga landskapsvärden som identifierats är, eller har stor potential att utvecklas till, värdefulla utflyktsmål för rekreation, turism och rörligt friluftsliv. Friluftslivets intressen prioriteras därför i dessa områden.

Mälaren med öar och strandområden är en stor tillgång för Västerås. Mälaren förser oss med dricksvatten, är av riksintresse för fiske, är viktig för sjöfarten och inte minst en stor tillgång för rekreation och friluftsliv både sommar och vinter. Ridö- och Ängsöarkipelagerna är skyddade som naturreservat och är utpekade som Natura 2000-områden, dvs ingår i ett omfattande europeiskt nätverk av miljöer med särskilda värden eller prioriterade arter. Särskilda bevarandeplaner för dessa områden har upprättats av länsstyrelsen.

Mälarens stränder är bitvis otillgängliga genom att det saknas vägar öppna för allmänheten. Åtgärder för att öka tillgängligheten kan vara iordningställande av gång- och cykelvägar, allmänna bryggor, natur- och parkmark i strandnära lägen med anknytande kollektivtrafik, båtförbindelser till och mellan öar samt parkeringsmöjligheter. Värmestugor, vindskydd och grillplatser gör stränderna attraktiva under flera årstider. Aktiviteter som plogning av isar, uthyrning av utrustning (skridskor, kanot och kajak etc), evenemang, festivaler och verksamheter på och i vatten och is uppmuntrar till ett ökat rekreations- och friluftsliv vid Mälaren även vintertid.

Inom stadsbygden förbättras tillgängligheten till Mälaren och Svartån. Vid Öster Mäljarstrand har ett färjeläge för Elbafärjan byggts. Visionen om "Vågholmarna" visar nya öar utanför pirarna, vilka ska fungera som vågskydd och samtidigt bli ett trevligt friluftsstråk med promenadvägar och sittplatser. Den första holmen är färdigställd och där ska bli ett friluftsstråk med promenadvägar, utegym, fiskeplatser och kanotangöring. Övriga holmar är planerade men ett förverkligande ligger några år fram i tiden.

Vågholmarna - ett nytt inslag i Västerås stadssiluett

Vid Öster Mäljarstrand anläggs en ny småbåtshamn och i anslutning till denna en större brygga som erbjuder en anhalt för färjetrafiken i Mälaren. En ny småbåtshamn kräver vindskydd och avgränsning mot Mälarens hårda vindar. Istället för att bygga en traditionell vågbrytare skapas här Vågholmarna, Västerås nya landmärke. Från holmarna har du hela Mälaren framför dina fötter och kan få en upplevelse oavsett väder och vind.

Öarna och deras länkar av bryggor och broar blir ett unikt landmärke, inte bara för Öster Mäljarstrand utan för hela Västerås.

(Bild: Mälark AB)

LÄS MER:

Handlingsplan för friluftslivet (2013)
www.vasteras.se/op

Strandområdet vid Stadsträdgården utvecklas till en för staden viktig och attraktiv målpunkt för västeråsarna med den nya Bäckparken, förädling av Tegelluddsparken, nya spännande spänger i vassen vid Mälarens vatten samt nya park- och gångstråk.

Björnö naturreservat är stadens mest besökta rekreationsområde. En utveckling av Björnön pågår. Ett planprogram för Björnön godkändes 2010. Planprogrammet beskriver hur Björnöns funktion som stadnära frilufts- och rekreationsområde ska stärkas och utvecklas samt hur öns naturvärden ska säkras och skötas. Arbeta med en skötselplan pågår och åtgärder för att bland annat öka tillgängligheten planeras.

Bland de mycket värdefulla gröna områden som identifierats i arbetet med ny grönstrukturplan finns Vedboskogen och Önstensborgsskogen. Båda är kommunägda. Av handlingsplanen för natur- och kulturmiljön framgår att möjligheterna att bilda naturreservat i Vedboskogen och Önstensborgsskogen-Lövudden ska utredas.

Naturreservatet Ängsö är en viktig tillgång för att utveckla Mälaren med dess öar. Projektet "Uppsving Ängsö", som nu är avslutat, var en satsning för att få fler människor att besöka Ängsö under alla årstider. Förslag som kommit upp är upprustning av vandringsleder, anläggande av grillplatser samt förbättrad information om området.

Mälarkipelagen är en stor tillgång för turism, båtliv och andra aktiviteter. Utökad turboatrafik till attraktiva besöksmål i Västerås och angränsande kommuner, t ex Ängsö, Sundbyholm och Grönsö ger möjligheter till regional samverkan. Nya attraktiva övernattningsmöjligheter, t ex vandrarhem och övernattningsstugor, går att utveckla på öarna.

Björnön, Västerås

Det Mälarnära området och ådalarna är också områden med den bästa åkermarken i kommunen. Utvecklingen av det rörliga friluftslivet ska ske i samverkan med jordbrukets behov och ger möjligheter till ökad sysselsättning på landsbygden.

Svartådalen föreslås utvecklas regionalt för turism, friluftsliv och bygdeutveckling samtidigt som unika natur- och kulturvärden bevaras. Åtgärder

Svartån, Västerås
(foto: Pia Nordlander)

Arbeta vidare med:

- Handlingsplan för Badelundaåsen

kan vara iordningställande av sammanhängande vandringsleder, paddlingsmöjligheter, gång- och cykelvägar i anärla lägen, fritidsfiske från bryggor, anknyttande kollektivtrafik, mötes- och rastplatser samt informations- och guidningsmöjligheter vid särskilt värdefulla och intressanta destinationer.

Även Lillåns och Sagåns dalgångar görs tillgängliga för rekreation och friluftsliv på motsvarande sätt. Detta förutsätter samverkan med berörda markägare. Badelundaåsen föreslås också utvecklas för rekreation och rörligt friluftsliv genom att åsens värdefulla natur- och kulturmiljöer stärks och tillgängligheten för besökare förbättras. Även här krävs samverkan med berörda markägare liksom med Mälarenergi, då åsen är en viktig vattenresurs.

Utveckla vattendrag och våtmarker

Vattenmiljöer är en viktig resurs för biologisk mångfald och har unika värden som rekreativmiljö. Förutom möjlighet att utöva en rad olika vattenaktiviteter så gör vatten på olika sätt starkt intryck på människor. Vatten upplevs också som den mest livgivande och avstressande inslaget i en park och naturmiljö.

Sjöar och vattendrag påverkas av mänskliga verksamheter. Många av vattendragens naturvärden beror på naturliga flöden och variation av vattennivå. Detta står ofta i konflikt med vattenreglering, rensningar, exploateringar. Även utsläpp av miljögifter, näringsämnen eller försurande ämnen får konsekvenser för livet i vattnet och vår möjlighet att utnyttja resurserna knutna till vattnet.

Åtgärder som särskilt lyfter fram vattnets rekreativvärde och bevarar och stärker biologisk mångfald uppmuntras i fortsatt planering.

Våtmarker restaureras eller skapas. Våtmarker kan i vissa fall vara multifunktionella ytor, dvs de kan vara våtmarker för fauna (fågelsjöar) samtidigt som de fungerar som näringsfällor, vilket minskar övergödningen.

För att återställa den biologiska mångfalden i vattendragen (Svartån, Lillån, Sagån) föreslås att vandringshinder tas bort och att mer död ved ska finnas i vattnet för skuggning och som matförråd. En fisktrappa planeras i anslutning till Turbinbron i centrala staden.

Läs mer om vatten i avsnittet om naturresurser.

Hushålla med naturresurserna

Användningen av råvaror och andra resurser ska kontinuerligt minska. Utnyttjandet skall vara så effektivt som möjligt och i enlighet med kretsloppsprincipen. Det innebär att man varken skall förgifta naturen eller utnyttja den mer än vad den långsiktigt tål. Vad som utvinns ur naturen skall på ett uthålligt sätt kunna användas och återanvändas och återvinnas eller slutligen omhändertas med minsta möjliga resursförbrukning.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är produkter och tjänster som naturen skapar och som människor utnyttjar. Vilda pollinerande insekter, rent vatten, en god struktur i jorden och den vattenhållande funktionen hos träd och mark, som hindrar översvämningar, är exempel på ekosystemtjänster som är mycket svåra och dyra att ersätta. Inriktningen ska därför vara att undvika att förstöra desamma.

Mark

Åkermarken inom Västerås har generellt sett mycket goda produktionsförutsättningar. Även vid en nationell jämförelse anses Mälardalens jordbruksbygd ge en hög avkastning per ytenhet.

Stora delar av markerna består av näringsrika lerjordar som har hög produktionskapacitet och god motståndskraft mot försurning. Odlingsmarken kan, förutom livsmedel, producera en mängd förnyelsebara råvaror som ett långsiktigt hållbart samhälle behöver, exempelvis energi, oljor, fibrer och basmaterial till kemisk och medicinsk industri.

Även merparten av moränmarkerna i Västerås innehåller näringsrika finse-diment. I de nordvästra delarna finns däremot näringsfattigare moräner på naturligt sura bergarter. Det är marker som har låg motståndskraft mot luftföroreningarnas försurande effekter.

Markernas produktionsförmåga kan på sikt komma att minska på grund av luftföroreningar och andra kemiska belastningar, fysisk påverkan samt igenväxning.

Barkarö, Västerås

Grus och berg

Åsgruset i kommunen är snart slut. Krossat berg, återvunnet material och alternativa material är nödvändiga att använda. Även högkvalitativt berg är en begränsad resurs som på sikt kan bli en bristvara.

Brytbart naturgrus finns idag enbart i norra Badelundaåsen. I denna del av åsen finns också de största grundvattenmagasinen. Skyddet av grundvattnet och eventuella förutsättningar för konstgjord grundvattenbildning prioriteras framför uttag av grus.

Sex kommuner i Västra Mälardalen och berörda länsstyrelser arbetade för ca femton år sedan i ett gemensamt projekt med materialhushållningen i regionen. Målet med projektet var att bidra till en långsiktigt hållbar användning av grus- och bergmassor i regionen. Resultatet redovisas i rapporten Hushållning med berg och grusmassor – Planeringsunderlag för Västra Mälardalen, augusti 2001. Nio områden i Västerås har pekats ut som intressanta ur transport- och bergkvalitetsperspektiv (se karta i karttjänsten på www.vasteras.se/op). Inom dessa områden prioriteras möjligheten att bryta berg framför annan markanvändning. Någon ny motsvarande utredning är för närvarande inte aktuell. Eventuellt behov av nya planeringsunderlag behöver diskuteras.

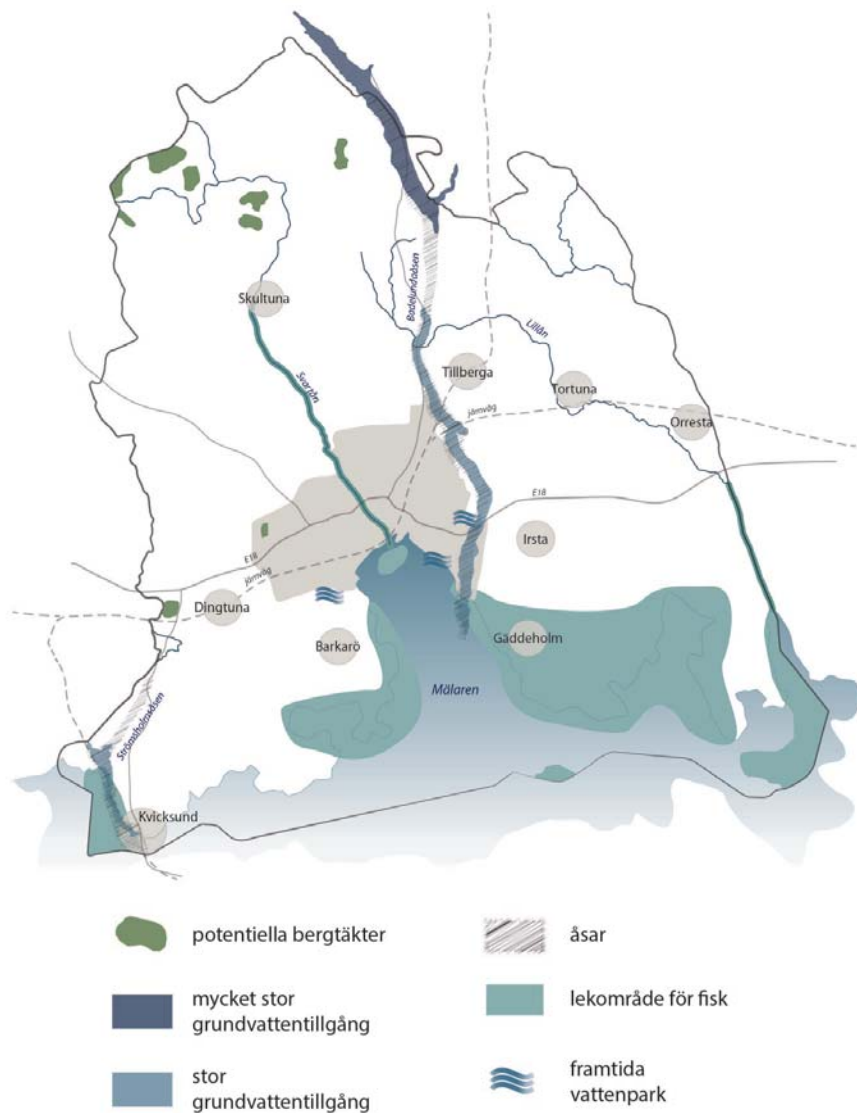
RIKTLINJER

Brukningsvärd jord- och skogsbruksmark används i första hand till biologisk produktion, där speciellt jordbruksmarken ska prioriteras.

RIKTLINJER

Inom områden utpekade som potentiella bergtäkter prioriteras möjligheten att bryta berg framför annan markanvändning.

Arbeta vidare med:
- Masshantering

Kartan visar naturresurser

RIKTLINJER

I fördjupade översiktsplaner och detaljplaner ska beskrivas om över- eller underskott av massor uppkommer och hur överskottsmassor ska återvinnas.

Masshantering

Det är angeläget att ta tillvara och återvinna schaktmassor på ett miljömässigt riktigt sätt. Beroende på kvalitet kan massorna användas för landskapsmodellering, bullerskyddsvallar, återfyllning, återanvändning för byggande av ledningar, gata, hårdgjord yta, parkmark, mm. Även eventuellt innehåll av föroreningar avgör hur schaktmassor kan tas tillvara och återvinnas.

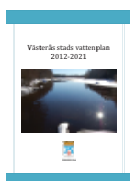
I första hand ska massor återvinnas i det område där de har uppkommit, i andra hand i närområdet och i de fall detta inte är möjligt bör det finnas anvisade platser inom kommunen där massor behövs.

Vatten

I vattenplanen, som antogs av kommunfullmäktige i oktober 2012, beskrivs hur vattenresurserna ska skyddas och utvecklas för att nå god status. Beslut om Vattenmyndighetens åtgärdsprogram togs i december 2016 och en revidering av vattenplanen har påbörjats.

Västerås vatten ska ha god status

Miljö kvalitetsnormerna för vatten uttrycker den kvalitet - status - en vattenförekost ska ha vid en viss tidpunkt. För att nå god status krävs att mängden

LÄS MER:

Vattenplan (2012)
www.vasteras.se/op

näringsämnen från jordbruksmark och avloppsvatten minskar. Mängden miljögifter till Mälaren behöver också minska. För att behålla livskraftiga populationer av vattenlevande organismer bör vandringshinder, i form av dammar och kraftverk, byggas bort.

Hela kommunen är klassad som nitratkänsligt område utifrån EU:s nitratdirektiv. Som nitratkänsligt område räknas landområden som bidrar med ytterligare näringsämnen till vattenförekomster med övergödningsproblem enligt vissa kriterier.

Västerås stads VA-policy och VA-utvecklingsplan antogs 2013 och är ett steg i arbetet med att förbättra vattenmiljön. VA-utvecklingsplanen klarlägger vilka områden som i framtiden bedöms utgöra nya verksamhetsområden. Syftet är också att tydliggöra vilka krav som ställs på fastighetsägare avseende VA-frågor utanför verksamhetsområde. VA-policyn säger att om det är tekniskt och ekonomiskt samt miljömässigt rimligt ska avloppsfrågorna lösas genom lokala kretslopp. De enskilda avlopp som finns i kommunen berör i hög grad statusen i Västerås vatten. Västerås stad arbetar framgångsrikt med att åtgärda bristfälliga enskilda avlopp och ställer inom större delen av kommunen krav på hög skyddsnivå, som innebär en högre reningsgrad av avloppsvatten.

En stor del av utsläppen som når Mälaren kommer via dagvatten, t ex regnvatten som för med sig föroreningar från hustaken och trafiken, näringsämnen från jordbruksmarken mm. En dagvattenpolicy och en handlingsplan för dagvattenhantering antogs under 2014. Syftet är att skapa genomtänkta, miljöanpassade och kostnadseffektiva strategier för att rena dagvattnet inom planlagt område liksom att minska mängden dagvatten. Den effektivaste reningsmetoden är att ta bort föroreningar vid källan, därefter att rena dagvattnet innan det når Mälaren.

Som ett komplement till det lokala omhändertagandet av dagvatten föreslås att större vattenparker anläggs. Vattenparken är en anläggning där vattnet renas med naturens hjälp. Vattenparken ska också vara en vacker plats som ger möjligheter till promenader och upplevelser. En vattenpark som kan ta hand

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer är juridiskt bindande styrmedel och anger de lägsta acceptabla förorenings- eller störningsnivåerna. Syftet är att skydda människors hälsa och miljön. Idag finns miljö kvalitetsnormer för olika föroreningar i utomhusluften, olika parametrar i vattenförekomster, olika kemiska föreningar i fisk- och musselvattnet samt omgivningsbuller.

Verksamhetsområde för allmän VA-anläggning

Ett geografiskt avgränsat område inom vilket vatten- och avloppsförsörjningen ska ske genom en allmän VA-anläggning. Inom Västerås kommun ägs de allmänna VA-anläggningarna av Mälarenenergi.

LÄS MER:

VA-policy och
VA-utvecklingsplan (2013)
www.vasteras.se/op

INSPIRATION

Vattenpark i Enköpings kommun

Nära centrala Enköping finns Vattenparken - en anläggning som renar hälften av stadens dagvatten på ett naturligt sätt med fördröjningsmagasin och vattenväxter som reducerar kväve, fosfor och tungmetaller för att minska igenväxten i våra sjöar och hav. Vattenparken fungerar inte bara som en vattenreningsanläggning utan har också utvecklats till ett rekreationsområde där många vistas. Skolor och förskolor gör ofta studiebesök för att lära mer om vattenrening och djurliv.

Källa: Enköpings kommun. Foto: Louise Boisen

LÄS MER:

Dagvattenpolicy och Handlingsplan för dagvatten (2014)

www.vasteras.se/op

RIKTLINJER

Planeringen ska medverka till att mängden näringsämnen och miljögifter som tillförs våra vatten minskar

Grundvattentillgångarna i åsarna skyddas

Möjligheten till konstgjord infiltration i Badelundaåsen skyddas

om dagvattnet från de västra stadsdelarna planeras i Johannisbergområdet. Vid Hamrebäckens utlopp anlägger Mälarenergi en mindre vattenpark för rening av dagvatten och som skydd för vattentäkten (råvattenintaget). I anslutning till Limstabäcken vid Hässlö föreslås våtmarker för att minska kväveläcket från omgivande åkermark.

Även om vattenparker skapas måste reservkapacitet i form av t ex översilningsytor finnas för att ta hand om dagvattnet vid extremt höga flöden. Ytterligare fokus på detta kommer att krävas utifrån de förändringar av klimatet som förutspås.

Dricksvatten

De kommunala vattenverken Hässlö och Fågelbacken använder sig av råvatten från både Mälaren och Badelundaåsen. Mälaren är en ytvattentäkt med stor kapacitet. Badelundaåsen är en stor naturlig grundvattentillgång. För att det ska finnas förutsättningar att producera ett bra dricksvatten behöver de kvarvarande möjligheterna till infiltration i Badelundaåsen skyddas. Mälarens vatten ska vara av tillräckligt bra kvalitet och skyddas från negativ påverkan på lång och kort sikt. Nytt vattenskyddsområde och nya skyddsföreskrifter för vattentäkten i Västeråsfjärden och Badelundaåsen fastställdes av länsstyrelsen 2011-05-19.

Vattenverken (anläggningarna) har under 2016 utpekats som riksintresse för dricksvattenförsörjningen. Som lagstiftningen nu är utformad är det endast områden för anläggningar för vattenförsörjning som kan utgöra riksintresse, inte själva vattenresursen.

Grundvatten finns i berggrunden och i grundvattenförande jordlager. De största uttagsmöjligheterna finns i Badelundaåsen och Strömsholmsåsen. Strömsholmsåsen används dock inte till vattenförsörjning av Mälarenergi på grund av höga halter fluorid och uran. Nyckelön försörjs med vatten från Eskilstuna.

För att kunna ta vara på den naturliga grundvattenbildningen och skydda grundvattnet från eventuella föroreningar ska de orörda delarna av Badelundaåsen förbli intakta. Att ha verksamheter på åsen medför risk för att grundvattnet förorenas. I före detta grustäcker är det extra riskabelt, då det korta avståndet ner till grundvattennivån gör att en förorening snabbare kan nå grundvattnet.

Inom kommunen finns även ett antal enskilda vattentäkter som försörjer grupper av fastigheter. En utredning om behovet av skydd för dessa pågår. På grund av klimatpåverkan finns risk att våra grundvattennivåer sjunker. Det kan i framtiden innebära att det blir svårare att få tillräckligt med vatten av god kvalitet i enskilda vattentäkter.

Genomförande

Översiktsplanen är kommunens viktigaste strategiska instrument för den långsiktiga, utvecklingen av den fysiska miljön. Översiktsplanen håller samman den fysiska planeringen och synkroniserar planer och program som är en del i genomförandet av översiktsplanens intentioner.

Översiktsplanen – en strategisk plan

Samhällsbyggandet är komplext, långsiktigt och förutsätter att vi som kommun tydligt redovisar hur vi konkret arbetar efter uppsatta strategier och mål för nå visionen "Västerås 2026 - Staden utan gränser". Det kräver att resurser avsätts i budgeten för åtgärder som på kort och lång sikt är viktiga för den långsiktiga utvecklingen.

Översiktsplanen håller samman den fysiska planeringen och synkroniserar aktuella planer inom miljö, infrastruktur, vatten och avlopp, riskhantering, bostadsbyggande m.m. Planer som var och en är viktiga för kommunens långsiktiga utveckling och verkar i samma riktning som översiktsplanen.

Det är långt till år 2050. Ingen kan förutse vad som kommer att hända eller i vilken takt. Det är trots det viktigt att redan nu påbörja arbetet med flera av planens förslag, eftersom stads- och samhällsbyggande tar och ska få ta lång tid för att ett bra resultat ska uppnås.

Ett brett samarbete mellan Västerås stad, fastighetsägare, byggherrar, näringsliv, Mälardalens högskola och framför allt de som bor och verkar i Västerås är nödvändigt för att intentionerna i översiktsplanen ska bli verklighet. Tillväxt- och utvecklingstakten kommer att variera över tiden beroende på konjunktur, efterfrågan, stadens möjlighet att erbjuda spännande områden/miljöer, näringslivets expansion och inte minst investeringsviljan hos marknadens aktörer. Staden ser gärna att förslag och initiativ till olika utvecklingsprojekt kommer från olika håll och att de är i samklang med översiktsplanens strategier. Det är lika nödvändigt att staden tar egna initiativ till olika utvecklings- och förändringsprojekt och att finansieringsfrågorna tidigt lyfts fram.

Rullande översiktplanearbete

För att översiktsplanen ska bli det strategiska instrument som Plan- och bygglagen signalerar och att strategier och riktlinjer genomsyrar efterföljande planering är det viktigt att översiktsplanen är känd, att planens intentioner följs upp och att den hålls aktuell.

Att ta fram en översiktsplan till antagande är ofta ett långt och tidskrävande arbete med en omfattande invånardialog och politisk hantering. Minst en gång varje mandatperiod ska kommunen ta ställning till om översiktsplanen fortfarande är aktuell och därmed till behovet av revidering.

Arbeta vidare med:

- Handlingsplan för översiktsplaneringen
- Kommunikationsplan för översiktsplanering
- Uppföljning - metod-utveckling

Ett rullande översiktsplanearbete ger möjlighet till korrigeringar och kompletteringar och innebär att planen kan hållas levande. Aktuella frågor kan fångas upp löpande och behandlas som en ändring av översiktsplanen för ett avgränsat geografiskt område eller som ett tematiskt skikt som belyser en enskild fråga som rör hela kommunen.

En handlingsplan som beskriver och prioriterar översiktliga planprojekt tas fram för beslut i kommunstyrelsen varje år. Underlag till handlingsplanen finns i översiktsplanens "gula lappar".

Ett rullande översiktsplanearbete ger också förutsättningar för att regelbundet påminna allmänhet, politiker och tjänstemän om planens innehåll och strategier.

Organisation av översiktsplanarbetet

Den översiktliga planeringen leds av projektledningsgrupp samhällsbyggnad, som till sitt förfogande har en särskild arbetsgrupp (processutvecklingsgrupp samhällsbyggnad), vars uppgift är att löpande ta initiativ till kompletteringar/förändringar av planen, ta fram metoder för uppföljning samt att planera hur översiktsplanens strategier och planeringsriktlinjer ska kommuniceras. För att förstärka planeringens inriktning mot hållbar utveckling krävs samordning mellan förvaltningar och bolag. För detta ändamål har även en förvaltningsövergripande samverkansgrupp inrättats. Uppföljning och återkoppling sker till kommunstyrelsen, som beslutar om nya övergripande uppdrag med mera.

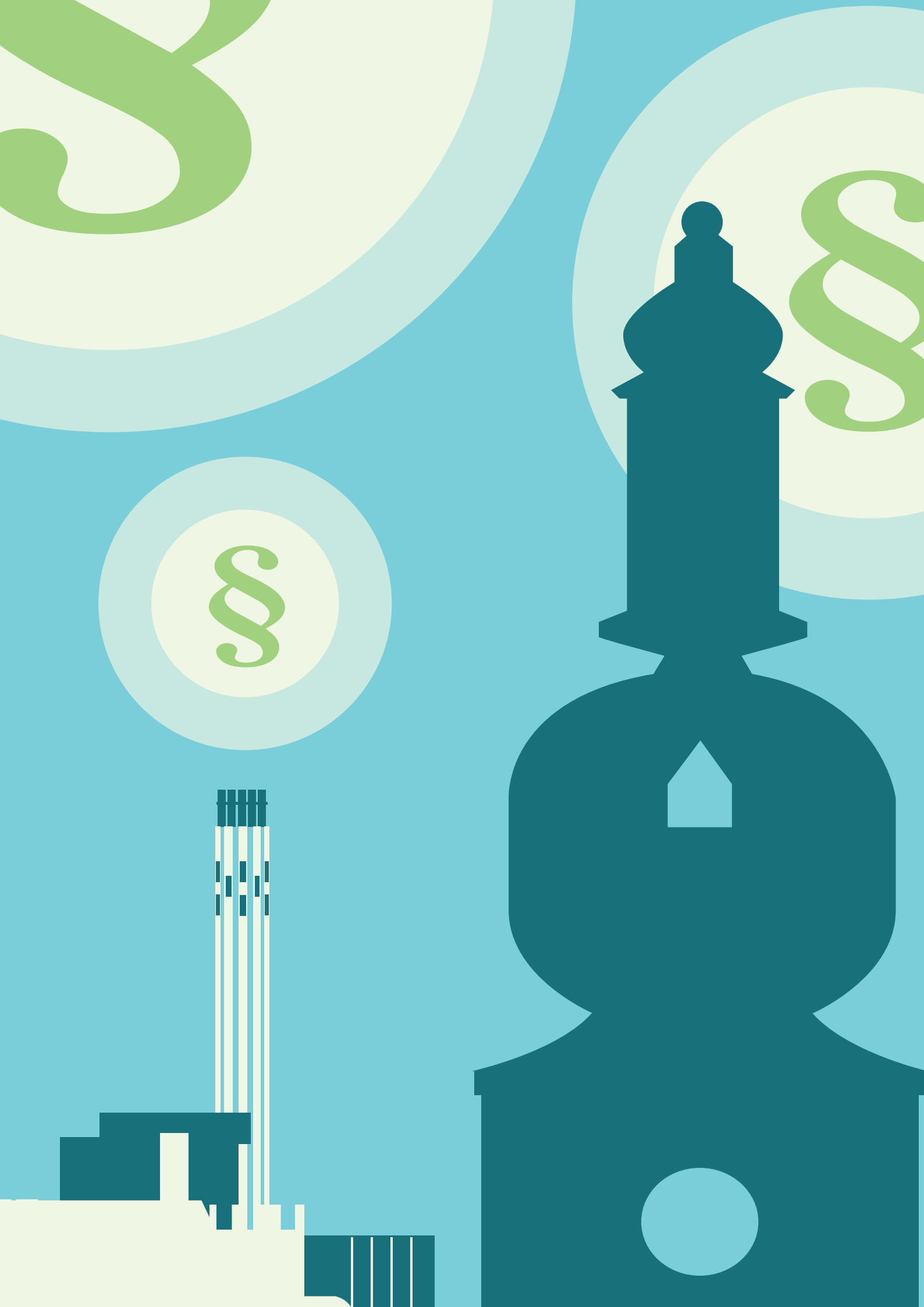
Uppföljning

Det är angeläget och viktigt att följa upp hur översiktsplanens strategier och riktlinjer får genomslag i den kommunala planeringen och vilka konsekvenser den har på den långsiktiga utvecklingen. Ger planen tillräcklig vägledning och stöd i vår strävan efter det hållbara samhället med förbättrade livsbedingungen och livskvalitet? Minst lika viktigt är en återkommande uppföljning av handlingsplanen med prioritering av planprojekt och utredningar.

Nämnder och styrelser ska i sina projekt, utredningar med mera som berör översiktsplanen beskriva hur strategierna tas tillvara och hur riktlinjerna får genomslag. Ett exempel kan vara att i varje nytt planuppdrag till byggnadsnämnden bifoga en checklista, som redovisar hur detaljplanen klarar eller inte klarar strategierna med mera.

I verksamhetsberättelsen/årsredovisningen ska en kort sammanfattning göras över planens styrverkan på gjorda planer och projekt.

I samband med aktualitetsförklaringen ska en mer omfattande och summerande uppföljning ingå. Uppföljningen ska signalera om planen behöver revideras och i så fall i vilken omfattning.

Allmänna intressen

I planeringen ska hänsyn tas till och avvägningar göras mellan olika allmänna intressen. Det handlar exempelvis om hänsynstagande till utveckling av bostadsbeståndet, natur- och kulturmiljöintressen och sådant som kan innebära risker för människa eller miljö. Vissa intressen är av sådan art att de är av nationell betydelse, så som riksintressen. De tekniska försörjningssystemen är också en viktig grund för planeringen. I bilagan "Allmänna intressen" finns en översiktlig sammanställning av allmänna intressen, kartor samt riktlinjer för hur hänsyn ska tas till dessa intressen. Kartorna finns också att se i karttjänsten på www.vasteras.se/op.

Bostadsförsörjning

För att tydliggöra kopplingen mellan planläggning och möjligheterna att tillgodose det kommunala bostadsförsörjningsbehovet har bostadsbyggandet förts in som ett allmänt intresse i plan- och bygglagen.

Riktlinjer för bostadsförsörjningen i Västerås delas in i två delar - Program med mål och indikatorer samt Handlingsplan med åtgärder. Programmet antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod och handlingsplanen antas för en tvåårsperiod. Program med riktlinjer för bostadsförsörjningen i Västerås 2018 – 2021 antogs av kommunfullmäktige 7 dec 2017. Programmets utgångspunkt överensstämmer med översiktsplanens planeringsinriktning 230 000 invånare 2050. Handlingsplan med åtgärder för 2018 och 2019 tas nu fram och beräknas antas under våren 2018.

Teknisk försörjning

Vatten

I vattenverken vid Hässlö och Fågelbacken produceras huvuddelen av vattenbehovet för Västerås kommun. Förutom centrala Västerås förses även Enhagen/Ekbacken, Tidö-Lindö, Barkarö, Dingtuna, Skultuna, Hökåsen, Tortuna, Orresta/Kärsta, Irsta, Ändesta och Gäddeholm/Kärrbo med vatten från dessa anläggningar. Vattentorn finns på Skallberget, tryckstegringsstationer eller doseringsanläggningar finns på flera platser i staden och i serviceorterna. En ny vattenreservoar (vattentorn eller lågreservoar) behöver byggas i västra Västerås före 2025.

Arbete pågår med reservvattenplanering. En sammankoppling med Surahammar har genomförts, vilket ger viss reserv. Samtal kring reservvattenförsörjning pågår också med Eskilstuna och Enköping.

En nödvattenförsörjningsplan antogs 2012. Målet med denna är att effektivt kunna hantera en vattenbrist eller störning.

Avlopp

Kungsängsverket har kapacitet för att ansluta fler bostäder och arbetsplatser. Arbetet med att ansluta områden som idag har enskilda avlopp till det kommunala avloppsnätet pågår. Västerås stads VA-policy och

LÄS MER:

I planens bilaga Allmänna intressen
www.vasteras.se/op

LÄS MER:

VA-policy och
VA-utvecklingsplan (2013)
www.vasteras.se/op

VA-utvecklingsplan antogs 2013. VA-utvecklingsplanen klarlägger vilka områden som i framtiden bedöms utgöra nya verksamhetsområden. Den tydliggör också vilka krav som ställs på fastighetsägare avseende VA-frågor utanför verksamhetsområde. Av VA-policyn framgår att om det är tekniskt och ekonomiskt samt miljömässigt rimligt ska avloppsfrågorna lösas genom lokala kretslopp.

Mälarenergi håller för närvarande på med en ny tillståndsansökan för Kungsängens avloppsreningsverk. Anledningen till detta är att anläggningen börjar bli föråldrad samt en anpassning till förväntad befolkningsökning.

En ny avloppsreningsanläggning diskuteras och en studie av nytt läge för avloppsreningsverket pågår. En alternativ lösning kan vara en överbyggnad, vilket innebär att reningsverkets nuvarande placering i Kungsängsområdet behålls med inriktningen att skyddszonen för intilliggande bostäder minimeras. Underlag till ett inriktningsbeslut håller på att arbetas fram.

Solparken, Västerås

Energianläggningar

Fjärrvärmesystemet dominerar idag i Västerås tätort. Även Skultuna och Barkarö är anslutna till fjärrvärmenätet. Förutsättningar för lokal småskalig el- och värmeproduktion finns i hela kommunen. Som exempel kan nämnas användningen av jordbrukets taktytor för solvärme och spannmålstorkar för lokal värmeproduktion. Lokala gemensamma energilösningar eftersträvas exempelvis i Gäddeholm. Användning av solenergi stimuleras. Som elproducent med solcellspaneler finns t ex möjlighet att sälja överskottselen.

Sveriges största solföljande solcellspark invigdes i februari 2014 och ligger utmed E18 strax öster om Västerås.

Kraftledningar

Stamnätet för el i Sverige förstärks och förnyas vilket innebär att nya ledningar och transformatorstationer planeras. Inga underlag för markreservationer finns för närvarande

Framtida näringslivsetableringar bedöms kunna ha större effektbehov än befintliga verksamheter. Det kan innebära att behov av åtgärder i regionnätet uppkommer.

Befintliga luftledningar går idag igenom stadsbebyggelsen i väster och norr. I samband med att förnyad koncession behandlas ska alternativa lokaliseringar alternativt kablifiering övervägas där så bedöms lämpligt med hänsyn till ledningsägarens krav och önskemål samt pågående och planerad markanvändning.

Mottagningsstationer och mellanspänningsnät

Det ökade antalet invånare, bostäder, ökad handel och industri innebär en ökning av effektbehovet i elnätet. Begränsningar avseende tillgänglig effektreserv finns idag inom hela staden. Elnätet behöver förstärkas och förändras för att möta bebyggelseutvecklingen. Omfattande förstärkningar av mellanspänningsnätet behövs i form av ny och grövre markförlagd kabel liksom nya och utbyggda transformatorstationer.

Fjärrvärme

Även framtida bebyggelse inom Västerås tätort förutsätts anslutas till fjärrvärmenätet. En samförbränningspanna där både avfall och biomassa kan användas som bränsle byggdes 2014. För att förnya kraftvärmeanläggningen och produktionskapaciteten samt fasa ut användningen av kol och olja planeras ännu en ny panna, block 7, med planerad byggstart 2020.

Mälarenergis Block 7, Västerås. (Fotomontage: Scheiwiller Svensson arkitektkontor)

Vindkraft

Kommunen är positiv till såväl småskalig som storskalig vindkraftproduktion. Vid lokalisering av vindkraftverk ska hänsyn bland annat tas till påverkan på landskapsvärdena. Större produktionsanläggningar lokaliseras med fördel så att de på ett driftsäkert och kostnadseffektivt sätt kan bidra till stadens elförsörjning.

Mälarenergi har utrett förutsättningarna för etablering av vindkraftverk. I utredningen konstateras att förutsättningarna är mycket begränsade med hänsyn till vindförhållandena. I de områden där det blåser mest finns också

stora natur-, kulturmiljö och rekreationsvärden. Ny teknik, exempelvis högre master, kan ge andra möjligheter. Om förutsättningarna för etablering av vindkraftverk förändras ska en särskild vindkraftutredning göras. En sådan kan göras som ett tillägg till översiktsplanen.

Hallstahammars och Köpings kommuner har tillsammans tagit fram en vindkraftspolicy. Denna är för Köpings del upphävd, men fungerar tillsammans med landskapsanalysen fortsatt som planeringsunderlag. Ett område i Hallstahammar nära Lillhärad har pekats ut som intressant ur vindkraftssynpunkt. En samverkan mellan Västerås och Hallstahammar för att bygga ut vindkraften i detta område är en möjlig väg att komma vidare i frågan.

Avfallshantering

Avfallshanteringen står inför betydande utmaningar med ökade avfallsmängder, ökad konkurrens om nödvändiga utrymmen för sortering och förvaring av avfallet samt försämrade framkomlighet för renhållningsfordon. Kommande skärpta krav på materialåtervinning av hushållens avfall förutsätter dessutom att insamlingen av tidnings- och förpackningsavfall utvecklas med ytterligare utrymmesbehov som följd. Tillsammans med alla tolv medlemskommuner arbetar VafabMiljö kommunalförbund med att ta fram en ny regional avfallsplan. I avfallsplanen fastställs mål och åtgärder för hur avfallets miljöpåverkan ska minska. Insamlingsätt/system ska möjliggöra fastighetsnära insamling för lämpliga delar av hushållens avfall i alla typer av boendeformer.

Gryta avfallsanläggning togs i drift av renhållningsverket i Västerås år 1969. En utredning om det långsiktiga deponeringsbehovet i regionen resulterade i att en utvidgning av avfallsupplaget vid Gryta förordades. Den första delen av den nya deponin togs i bruk i januari 2009 och den beräknas motsvara behoven de närmaste femtio åren, kanske det dubbla.

Den gamla deponin har tagits ur bruk och terrassering och sluttäckning pågår.

I den utredning om det långsiktiga deponeringsbehovet i regionen som föregick lokaliseringen av den nya deponin till Grytaområdet fanns en alternativ lokalisering till Kallmora norr om Lillhärad. Detta område är en framtida reserv för lokalisering av ny deponi.

Biogas framställs i den rötningsanläggning, som ligger inom Gryta avfallsanläggning. Planer finns att utöka den befintliga anläggningen för att ytterligare kunna tillvarata resurserna i avfallet och möta en ökad efterfrågan på biogas. Swedish Biogas International AB har uppfört ytterligare en biogasanläggning inom området. Den togs i bruk hösten 2013.

En stor del av hushållens avfall är grovavfall som lämnas på Återbruken och på framför allt Hälla och Bäckby är det idag brist på utrymme. En översyn av återbruken har gjorts inom ramen för arbetet med den regionala avfallsplanen. En ny lokalisering av återbruket Bäckby i anslutning till Erikslunds handelsområde föreslås.

Ny renhållningsordning inklusive avfallsplan för Västerås stad är antagen och gäller för perioden 2014 – 2019.

IT-infrastruktur

I en nationell och regional jämförelse har Västerås kommun totalt sett en väl utbyggd digital infrastruktur och god tillgång till bredband. Skillnaden i anslutningsgrad är dock stor mellan tätorten Västerås och landsbygden.

Stadsledningskontoret har på kommunstyrelsens uppdrag tagit fram ett förslag på program för digital förnyelse 2016-2019. Förslaget har varit ute på remiss. Syftet med programmet är att tydliggöra förhållningssätt, principer och inriktningsmål för stadens arbete inom digitalisering för att öka organisationens förmåga att uppnå kommunfullmäktiges mål och vision 2026. Målet är att med digital förnyelse möjliggöra utvecklad service för västeråsaren och skapa effektivitet i våra verksamheter. Programmet ersätter tidigare e-policy, e-strategisk handlingsplan och bredbandsstrategisk handlingsplan.

En bra utbyggd infrastruktur (väg, data- och telekommunikation) är nödvändig för att utveckla bra boende, entreprenörskap och företagande på landsbygden. Framtidens utbyggnad av bredbandsinfrastruktur måste kunna hantera överföring av hög kapacitet.

Det är väsentligt att all IT-infrastruktur för telefoni och data, oavsett media, hanteras sammanhållet. Det innebär att även telestationer, GSM-master etcetera ska ingå. Planeringen av IT-infrastrukturen bör lämpligen samordnas med planeringen av övrig infrastruktur såsom vägar, fjärrvärme, biogas, vatten och avlopp.

Natur- och kulturmiljövärden

I Västerås finns stora möjligheter att uppleva levande natur- och kulturmiljöer – både i direkt anslutning till tätorten och på den omkringliggande landsbygden.

I bilagan "Allmänna intressen" redovisas allmänna intressen och förutsättningar som är viktiga att beakta vid planering och byggande. I det andra avsnittet i bilagan finns beskrivningar och riktlinjer som rör natur- och kulturmiljövärden. Kartor nås via karttjänsten på www.vasteras.se/op.

Skultuna, Västerås

Miljö, hälsa och säkerhet

I Västerås, liksom i de flesta städer, finns verksamheter som hanterar farliga eller miljöstörande ämnen och material. Denna typ av verksamheter och transporter genom bebyggelsen är förenade med risker för omgivningen. Det handlar både om risk för olyckor och katastrofsituationer och om risker för människors hälsa och miljön på lång sikt genom exponering av farliga ämnen, strålning eller liknande. Att förebygga risker innebär att tänka efter före, att förebygga problem i en fungerande infrastruktur, att skapa förutsättningar för en hälsosam livsmiljö.

En handlingsplan för förorenade områden finns. Handlingsplanen beskriver hur Västerås stad ska verka för att misstänkt förorenade områden undersöks och vid behov åtgärdas.

När äldre industriområden omvandlas till blandade stadsdelar är det viktigt att ta hänsyn till att dessa områden ofta är förorenade. Exploatering av sådana områden innebär behov av sanering av mark och ibland byggnader, vilket leder till positiva effekter för miljön.

Luftföroreningar är ett problem för vår hälsa, och känsliga grupper kan påverkas negativt redan vid låga nivåer av förorenande ämnen. Förutom hälsan påverkas även miljön negativt genom förurning och övergödning. Den luftbehandlingsplan som tagits fram i staden syftar till att säkerställa att Västerås har god luftkvalitet både idag och i framtiden och utgår från såväl miljökvalitetsnormer för luft som lokala mål.

Buller i tätorter är ett stort folkhälsoproblem och orsakar exempelvis sömnproblem, irritation och stress. Buller kan också orsaka hörselskador och effekter på hjärt- och kärlsystemet. De största bullerkällorna är väg- och järnvägstrafik och flyg samt industrianläggningar. Pågående stadsutveckling med omvandling av t ex äldre industriområden och överstora gaturum samt komplettering med ny bebyggelse i befintliga stadsdelar innebär att konflikter som rör risken för bullerstörningar inte är ovanliga.

I bilagan "Allmänna intressen" redovisas hur planeringen ska ta hänsyn till dricksvattenförsörjning, luftföroreningar, verksamheter som hanterar farliga eller miljöstörande ämnen, transporter av farligt gods, förorenade områden, elektromagnetiska fält, trafik- och verksamhetsbuller mm. Kartor nås via karttjänsten på www.vasteras.se/op.

Klimatförändringar

Planeringen ska medverka till att utsläppen av växthusgaser minskar, men måste också ta hänsyn till de klimatförändringar vi redan märker av idag och de som vi inte kan förhindra i framtiden. De handlar t ex om ökad risk för skyfall, risk för översvämningar och därav följande risker för skred, erosion mm samt risk för ett varmare stadsklimat. Genom medveten planering och samhällsbyggnad samt förebyggande åtgärder kan samhällets sårbarhet minskas.

I handlingsplanen för klimatanpassning i Västerås 2016 - 2019 med tillhörande åtgärdsplan beskrivs klimatanpassningsarbetet.

Risk- och sårbarhetsanalyser för Västerås kommun görs kontinuerligt och

den senaste godkändes av kommunstyrelsen i mars 2016. Analysen fokuserar på stora olyckor och extraordinära händelser.

I bilagan "Allmänna intressen" redovisas hur planeringen ska ta hänsyn till risken för skyfall, översvämning, skred, ökad värme mm.

Bild ur klimatanpassningsprogrammet

Stadens ställningstaganden till riksintressen

Att ett område eller en funktion betecknas som riksintresse innebär att staten anser att det är intressen eller funktioner som är av nationell betydelse. I översiktsplanen ska kommunen ta ställning till statens riksintresseanspråk och visa hur hänsyn ska tas till riksintressena i fortsatt planering. Översiktsplanen blir genom det en överenskommelse mellan staten och kommunen om hur riksintressena ska tillgodoses.

En beskrivning av samtliga riksintressen och hur hänsyn tas till dessa finns i bilagan "Allmänna intressen". I detta kapitel redovisas Västerås stads ställningstaganden till statens riksintresseanspråk i de fall staden har avvikande mening beträffande avgränsning eller innehåll eller då stadens beskrivning av hur hänsyn ska tas till riksintresset har förändrats. Även nytillkomna riksintresseanspråk redovisas här.

Riksintressen för kulturmiljövård

Västerås

Länsstyrelsen har i rapporten "Industrialismens samhällsbyggande i Västerås stad – från 1800-talets slut till 1900-talets början" redovisat vilka delar av den byggda miljön som faller inom ramen för "industrialismens samhällsbyggande under 1800-talets slut och 1900-talets början" samt "institutionsbyggnader och annan bebyggelse som hör samman med funktionen som förvaltningsstad. Industri- och bostadsbebyggelse från 1900-talets början samt parkzonen vid järnvägen". Perioden 1890 -1930 har valts som tidsmässig avgränsning med hänvisning till att det är den historiska period som varit avgörande för Västerås moderna utveckling.

Redovisningen i rapporten "Industrialismens samhällsbyggande" är endast en tidsmässig avgränsning och innefattar inte någon ytterligare kulturhistorisk värdering. En värdering av byggnaders eller bebyggelsemiljöers kulturhistoriska värde krävs innan det är möjligt att ta ställning till den föreslagna avgränsningen. Länsstyrelsen för en dialog med Västerås stad om

preciseringar och gränsbestämningar och har i samverkan med kommunen och Västmanlands läns museum tagit fram ett fördjupat kunskapsunderlag i form av en bebyggelsekaraktärisering. Detta utgör underlag för bedömningar i diskussionen om en ny avgränsning. Arbetet med det fördjupade kunskapsunderlaget är uppdelat i två delar och inleddes 2012 med en studie av bebyggelseutvecklingen inom Västerås stad åren 1930-40. Som ett andra steg har en områdesvis bebyggelsekaraktärisering gjorts med syfte att ge underlag till kvalitativa bedömningar för en ny riksintresseavgränsning. Bebyggelsekaraktäriseringen inkluderar även Västerås modernistiska centrum.

Västerås stad är positiv till arbetet med att definiera de värdebärare som finns för riksintresset Västerås och att även Västerås modernistiska centrum har inkluderats. Staden avvaktar kommande beslut angående ny riksintresseavgränsning, men ser att bebyggelsekaraktäriseringen redan nu kan fungera som ett underlag för den kommunala planeringen.

Svartåns dalgång med Skultuna bruk

I översiktsplanen från 1998 godtog inte Västerås stad den av länsstyrelsens hävdade avgränsningen av riksintresset Svartåns dalgång. En utredning som beskriver motiven för och konsekvenserna av föreslagen avgränsning efterfrågades.

Svartåns dalgång, Västerås

Länsstyrelsen har nu för avsikt att göra en översyn/revidering av länets samtliga riksintresseområden för kulturmiljö. Syftet med revideringen är att ta reda på om riksintresseområdena är aktuella, dvs att värdena som pekats ut finns kvar, att värdetexten för området är relevant och att texten är begriplig och aktuell. Länsstyrelsen har valt att inleda arbetet med ett pilotprojekt där 3-4 områden studeras. Ett av dessa är Svartåns dalgång med Skultuna bruk.

Västerås stad är mycket positiva till det nu påbörjade pilotprojektet rörande översyn av riksintresseområdenas avgränsning och att arbetet sker i dialog med kommunen.

Trafikslagets riksintressen

Västerås stad har inga invändningar mot de riksintressen för trafikslagen som trafikverket pekat ut, men konstaterar att avgränsningen i anslutning till hamnen (sjöfart, väg, järnväg) är delvis inaktuell. För järnvägssträckan

Dingtuna-Kvicksund saknas ett preciserat markanspråk. Det finns också skäl att se över avgränsningen av riksintresset Västerås flygplats.

Arbete pågår med en fördjupning av översiktsplanen för Västerås Hamn och Hacksta där hänsyn tas till mer och ny kunskap om utvecklingen av Västerås hamn. En förändrad avgränsning av riksintresset för trafikslagen föreslås för att tillgodose framtida anspråk på mark- och vattenområden.

Trafikverket har i sitt samrådsyttrande konstaterat att en översyn ska göras, men att det ännu inte finns någon tidplan för detta arbete.

Sträckan Västerås – Eskilstuna utgör riksintresse för järnväg. En åtgärdsvalstudie (ÅVS) som belyser möjligheten att korta restiden mellan Västerås och Eskilstuna har nyligen genomförts. Åtgärdsvalstudien förordar en sträckning öster om RV56. En fördjupad analys krävs innan ett preciserat järnvägsreservat kan läggas in i översiktsplanen.

Behovet av flygplatskapacitet för att säkerställa framtida utveckling av utrikestrafiken i Mälardalen motiverar att Västerås flygplats är ett utpekat riksintresse. Nuvarande flygbullerzon godkändes av kommunfullmäktige 2006. Den tar hänsyn till flygplatsens utvecklingsmöjligheter och utgår från den trafik som är tillåten enligt gällande miljötillstånd. Riktlinjerna i planen föreskriver hur hänsyn ska tas till risken för bullerstörningar liksom till de höjdbegränsningar som finns kring flygplatsen. Trafikverket arbetar med riksintressepreciseringar, vilket innebär fördjupade planeringsunderlag som visar de värden som riksintresset avser att skydda och som bör beaktas i den fysiska planeringen. Västerås stad ser gärna att en sådan utredning görs även för Västerås flygplats.

Vattenförsörjning

Under år 2016 beslutades att följande anläggningsdelar för produktion av dricksvatten omfattas av riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning:

- Hässlö och Fågelbackens vattenverk inklusive infiltrationsområden
- Distributionsanläggningar (de delar som finns inom vattenverken Hässlö och Fågelbacken)

Dessa anläggningar och områden ska betraktas som ett sammanhängande riksintresse eftersom de tillsammans behövs för att säkra en god vattenkvalitet och vattentillgång för Västerås stad.

Mälaren som vattenresurs är en förutsättning för Västerås stads dricksvattenanläggningar och Mälarens status är därför av allra högsta vikt. Som lagstiftningen är utformad är det dock endast anläggningar som kan utgöra riksintresse, inte själva vattenresursen.

Detta är ett nytt riksintresseanspråk och har inte tidigare redovisats i den kommuntäckande översiktsplanen. Västerås stad har inga invändningar. Mälarens roll i vattenförsörjningen behandlas i Vattenplanen.

Karttjänst och planeringsunderlag

Den karttjänst som finns på översiktsplanens webbplats www.vasteras.se visar mark- och vattenanvändning och de viktigaste planeringsunderlagen. I stadens interna karttjänst – Kartportalen – finns kompletterande kartunderlag.

Arbeta vidare med:

- Fortsatt utveckling av karttjänsten

Hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömningen, inklusive miljöbedömning, har genomförts av Tyréns AB på uppdrag av Västerås stad. Bedömningen beskriver i vilken utsträckning översiktsplanen förväntas medverka till eller motverka en utveckling som är hållbar ur ekologiskt, socialt, kulturellt och ekonomiskt perspektiv. En heltäckande hållbarhetsbedömning gjordes för Översiktsplanen 2012. För den reviderade översiktsplanen 2017 har en uppdaterad hållbarhetsbedömning utförts endast på de förändringar som tillkommit. I detta avsnitt följer en sammanfattning av de viktigaste synpunkterna från både hållbarhetsbedömning 2012 och 2017.

LÄS MER:

I planens bilaga
Kompletterande hållbarhetsbedömning
www.vasteras.se/op

Hållbarhetsbedömning, antagen 2012
www.vasteras.se/op

Flera av översiktsplanens åtgärder kan bidra till att minska utsläppen av koldioxid. Satsningar på hållbar teknik, utfasning av fossila bränslen samt planens inriktning mot en tätare stad, närhet till service och förbättrade förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik bedöms leda till att utsläppen av växthusgaser minskar, per person räknat. En ökad befolkning bedöms emellertid ändå medföra att biltrafik och energiförbrukningen totalt sett ökar och det är därför möjligt att koldioxidutsläppen i Västerås totalt ändå kommer att öka. Utbyggnaden av motortrafikleder riskerar att leda till ökade gods- och persontransporter med bil och det är bra att Västerås stad tydligt tar ställning för kollektiv-, gång- och cykeltrafik i översiktsplanen. Det är även avgörande för att uppnå kommunens klimatmål att se över och arbeta med att minska behovet av resande exempelvis genom att arbeta för ett transportsnålt samhälle. Förstärkta pendlingsmöjligheter i regionen skapar förutsättningar för att stärka kommunens attraktivitet som bostads- och arbetsort. Pendlingen kan också bidra till en starkare regional integration ur ett socialt perspektiv. Det finns däremot klimat-, jämlikhets- och jämställdhetsaspekter att hantera ifråga om utvidgade arbetsmarknader.

Pågående stadsutveckling med omvandling av till exempel äldre industriområden och överstora gaturum samt komplettering med ny bebyggelse där "överblivna" eller dåligt utnyttjade ytor finns ger förutsättningar för att hushålla med mark, kultur- och naturvärden samt värden för rekreation och friluftsliv. Fler människor i en tät och blandad stad har möjlighet att skapa nya mötespunkter och förbättrade förutsättningar för både social och ekonomisk utveckling. Inriktningen som ska uppnås vid all stadsbebyggelse, både komplettering och förnyelse, ska vara en bra blandning av nya bostäder, skolor, arbetsplatser, mötesplatser och gröna områden. Att utveckla gröna ytor i staden är positivt för flera hållbarhetsaspekter såsom ekologi, hälsa, social hållbarhet, vattenfrågor, klimat och klimatanpassning. Framtida planeringsunderlag behöver innefatta konkreta mål för att säkerställa tillgången till gröna kvaliteter i alla enskilda fall och på lång sikt.

Satsning på serviceorter och landsbygd visar att Västerås stad vill låta kommunen bestå av en mångfald av boendemiljöer. Det ger en robusthet som är viktig för ekonomisk hållbar utveckling. För ekonomisk robusthet är det även viktigt att ha beredskap för att befolkningen växer mer eller mindre än vad som planeras för samt att kunna korrigera planer och investeringar till

(foto: Pia Nordlander)

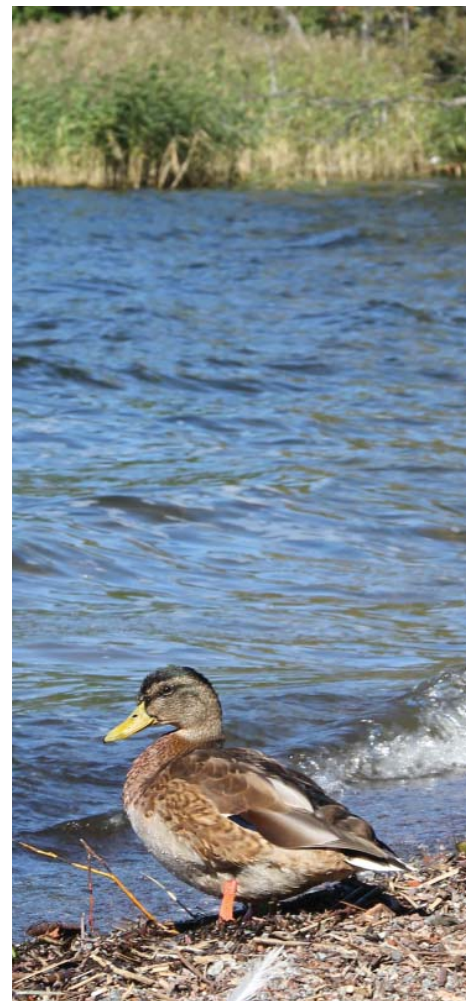
det förändrade läget. Riktlinjer för byggande på landet stärker kulturmiljö-, jordbruksmarks- och skogsmarks värden och förtydligar intentionerna att bevara dessa. Att riktlinjerna anger undantag för utbyggnad av serviceorter kan inverka negativt på specifika värden. Andelen skogs- och jordbruksmark samt kulturmiljövärden i kommunen riskerar därför ändå sammantaget att minska.

Då kommunens befolkning ökar och staden förtätas kommer konflikter med natur-, kultur- och rekreationsvärden att uppstå. Förutsatt att Västerås stad hanterar konflikterna enligt de riktlinjer och de kunskapsunderlag som anges i planen, bedöms översiktsplanen inte leda till betydande negativa konsekvenser för dessa värden. För vattenmiljöer föreslår planen vissa åtgärder som leder i rätt riktning men de bedöms inte vara tillräckliga för att Mälaren ska uppnå god status.

Social hållbarhet, hälsa och naturresurser i form av ekosystemtjänster samt klimatanpassning har i översiktsplanen 2017 lyfts fram tydligare i strategierna. Förändringen i strategierna bedöms kunna förbättra möjligheterna att leda vägen mot översiktsplanens vision och för att styra planeringen mot en hållbar utveckling i Västerås. Klimatanpassning formuleras som en fråga som berör flera av samhällets sektorer vilket är positivt och viktigt för att skapa medveten planering som minskar Västerås sårbarhet.

Planen bedöms leda till en positiv utveckling ur socialt hållbarhetsperspektiv. Satsningar som leder i denna riktning är bland annat inriktningen att skapa en tätare och mer blandad stad, bättre gång-, cykel- och kollektivtrafik samt översiktsplanens prioritering att utveckla serviceorterna. Det sistnämnda är även en god utgångspunkt för att skapa en mer livskraftig landsbygd, med goda förutsättningar för en hållbar utveckling.

Översiktsplanen bedöms övergripande möjliggöra att Västerås stad kan möta en befolkningstillväxt och framtida utmaningar på ett hållbart sätt. Det är positivt för alla hållbarhetsaspekter att skapa långsiktiga strategier för att möta befolkningstillväxten men det bedöms ändå finnas risk att befolkningstillväxten leder till ökad resursförbrukning och ökade utsläpp i Västerås. För att motverka en sådan utveckling är det viktigt att Västerås stad använder resurser effektivt i enlighet med planens strategier. Den förändring i Översiktsplanen 2017 som i störst utsträckning påverkar alla hållbarhetsaspekter är den nya planeringsinriktningen med en befolkningensmängd på ytterligare 30 000 invånare. Med en ytterligare befolkningstillväxt blir det därför ännu viktigare att översiktsplanens strategier och riktlinjer för hållbar utveckling genomsyrar planeringen.

Planens giltighet

Denna översiktsplan ersätter efter antagande den kommuntäckande översiktsplanen, Västerås översiktsplan 2026 med utblick mot 2050, från 2012.

Varje kommun ska enligt Plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är vägledande för fortsatt planering och prövning av ärenden som rör mark- och vattenanvändning. Det kan gälla detaljplaner, bygglov, tillstånd till täkt, skogsavverkning mm. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande.

Genom att arbeta med fördjupningar av och tillägg till den kommunomfattande planen kan ändringar och kompletteringar göras utan att hela planen måste göras om. Översiktsplanen kan således bestå av flera dokument.

De fördjupningar av översiktsplanen, som finns sedan tidigare, och som fortfarande ska gälla är:

- ÖP 64 Fördjupad översiktsplan för Stationsområdet (2013)
- ÖP 62 Översiktsplan för Badelundaåsen och ridanläggning (2013)
- ÖP 60 Översiktsplan för Gäddeholm (2006)
- ÖP 59 Översiktsplan för Hacksta mm (2011)
- ÖP 58 Översiktsplan för Västra Skälby (2004)
- ÖP 56 Fördjupad översiktsplan för Centrala Mälarstranden (2004)
- ÖP 55 Översiktsplan för Erikslund (2004)
- ÖP 46 Fördjupad översiktsplan för Dingtuna (1993)
- ÖP 45 Översiktsplan för Kvicksund (1995)
- ÖP 44 Fördjupad översiktsplan för Tillberga (1993)
- ÖP 38 Ny högskola mm Gåsmyrevreten (1993)

Följande planprogram, som omfattar större områden och därför kan jämföras med en fördjupning av översiktsplanen, ska fortsätta att gälla:

- Pp 35 Planprogram för Oxbackens centrum (2016)
- Pp 33 Planprogram Kopparlunden (2016)
- Pp 32 Ny väg från Gäddeholm till södra Kärrbolandet (2015)
- Pp 31 Bäckby (2013)
- Pp 29 Planprogram för Björnön (2010)
- Pp 27 Barkarövägen mm (2015)
- Pp 26 Planprogram för Irsta (2009)

- Pp 25 Planprogram för Östra Västerås (2008)

Arbete pågår med följande fördjupningar av översiktsplanen:

- FÖP 63 Översiktsplan för Erikslund
- FÖP 66 Fördjupning av översiktsplanen för stadsdelen Hälla
- FÖP 67 Fördjupad översiktsplan för Västerås hamn och Hacksta
- FÖP 68 Fördjupning av översiktsplanen för SÄTRA
- FÖP 69 Fördjupning av översiktsplanen för stadsdelen Ängsgärdet
- FÖP 70 Fördjupad översiktsplan för område vid avfart Irsta

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges beslut
2. Länsstyrelsens granskningsyttrande

Kommunfullmäktige

§ 455

Dnr KS 2016/00763-3.1.1

Beslut - Revidering av Västerås översiktsplan 2026**Beslut**

1. Västerås översiktsplan 2026 med utblick mot 2050, reviderad november 2017, antas.

Reservation

Anna Hård af Segerstad (M), Elisabeth Unell (M), Tomas Salzmänn (M), Stefan Lindh (M), Enes Bilalovic (M), Rodrigo Romo (M), Caroline Högström (M), Viktoria Högström Unell (M), Irene Hagström (M), Jörgen Andersson (M), Catharina Piper (M), Eleonore Lundkvist (M), Cassandra Lundgren (M) och Mohammed Rashid (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för Anna Hård af Segerstads (M) med fleras förslag enligt följande:

"Översyn

Översiktsplanen skulle tjäna på att kortas ner betydligt. Avsnitt kan läggas i bilagor eller utgå för att underlätta och bredda användandet av planen.

Utveckla Johannisberg

Johannisberg ska vara kvar som utvecklingsområde och flygplatsen ska avvecklas i enlighet med tidigare intentioner. Johannisbergs har en stor potential som nytt stadsnära bostadsområde. Här går också att bygga en kanalstad enligt moderat förslag. Västerås behöver inte ha flera flygplatser och flygplatsen begränsar även byggnation av bostäder i anslutande områden som Barkarö och Örtagården.

Det finns möjlighet att förse Johannisberg och omgivande områden med fjärrvärme. Det är också god tillgänglighet till kollektivtrafik som gör området utmärkt för byggnation.

Behåll Västerås gröna strukturer och parker

(S)-styret i Västerås planerar att förtäta på många av stadens grönområden. I förslaget till översiktsplan framgår det på flera ställen. Det är gröna lungor som är viktiga rekreationsområden för västeråsarna. Vi måste istället se till att komma igång med detaljplaner i direkt anslutning till staden som exempelvis Sätra och Johannisberg.

Det finns flera citynära områden där byggnation är möjlig utan att ta bort viktiga grönområden. Det handlar om stationsområdet, Kopparlunden, Hälla och Ångsgärdet som är mycket lämpliga för byggnation för både bostäder, handel och lättare industri.

Stora parkeringsytor i anslutning till sjukhuset kan med fördel göras om till bostäder och ersättas med parkeringshus. Rätt placering av busshållplatsen kan underlätta att åka kollektivt.

Bygg staden i anslutning till tätorten och i anslutning till befintliga serviceorter. Vi kan inte fortsätta att bara bygga staden inåt utan bygg i anslutning till tätorten och serviceorterna för att kunna ta nytta av befintlig infrastruktur.

Kommunfullmäktige

Om vi fortsätter med förtätning på stadens parker och grönområden riskerar vi att det blir nya miljonprogramsområden.

Bygg på höjden i centrala lägen

Tillåt hög byggnation mitt i centrum. I skrapans närområde ska detta vara möjligt. Centrum ska vara synligt och då gärna genom höga byggnader. Respekt behöver dock tas till viktiga kulturbyggnader när byggnation sker i direkt anslutning till dessa.

Kombinera handel/lättare industri och bostäder

Ängsgärdet och Kopparlunden är områden där vi idag planerar för en kombination av verksamheter och bostäder. Det finns fler områden som idag har handel och lättare industri där vi kan komplettera med bostäder, ett exempel är södra Tunbytorp.

Etableringsbar mark för industri och verksamheter

Planen måste tydligt visa på nya möjliga områden för industri och verksamhetsetableringar. Det beviljade bygglov till en ny postterminal ökar behovet av att snabbt bygga Västerleden. Fortsatt utveckling av Erikslund kräver att Västerleden byggs så att vi får mer mark för handel och industri. I anslutning till Anundshögsmotet finns stor potential att tillskapa stora ytor för industri och verksamhetsetableringar.

Värderingsfrågor

Vi är tveksamma till att översiktsplanen innehåller olika trendspaningar som återfinns under "Sju trender som utmanar framtidens Västerås" på sidan 15, som till exempel Nya värderingar och livsstilar. Det är inte Västerås stads uppgift att detaljstyra människors livsstil. Skrivningar som till exempel återfinns under rubriken "Ska vi dela grejer med varandra?" kan strykas, då det inte är en kommunal uppgift att spekulera i/ha åsikter om människors val i vardagen.

Bilen och kommunikationsytor

Nyligen fick Västerås sin 150 000 invånare. De senaste fem åren har Västerås ökat med 10 000 invånare. Det gör att det finns fler som använder vägarna. Översiktsplanen ger planeringsinriktningen för 230 000 invånare år 2050. På morgonen och eftermiddagar till kvällen är det långa köer i de flesta större korsningar, rondeller och övergångsställen.

Därför behövs en ny flödesmätning och bättre vägplaneringar som byggnation av Västerleden. Västerås ska inte fortsätta att smalna av gator och begränsa framkomligheten. Bra kommunikationer behövs för en växande stad för kollektivtrafik, bilar, cyklar och gående. Stadsplaneringen måste förhålla sig till att en mycket stor andel av Västerås befolkning är beroende av bilen. När Västerås fortsätter att växa kommer det sannolikt att bli fler bilar, vilket också framgår längre fram i översiktsplanen. I framtiden med nya färdmedel som självstyrande bilar kommer ytor att behövas för kommunikationer. I stället för att rikta udden mot bilen i sig är det bränslet som utgör den största boven, och här sker en utveckling i positiv riktning som vi ska uppmuntra.

Kommunfullmäktige

Under avsnittet "Levande innerstad" är det viktigt att tydliggöra att det också ska gå att nå city med bil. För att möjliggöra fortsatt handel är det viktigt att det finns parkeringsplatser även i innerstaden, om den, som det står i planen "ska vara lättillgänglig för alla".

Undvik ytterligare styrdokument

Under avsnittet "Utveckla stadens identitet och karaktär" på sidan 51 beskrivs att det behövs ytterligare policys. Behöver vi fler styrdokument? Räcker inte översiktsplanen och detaljplaner? Det finns redan en oerhörd mängd policys, planer och handlingsprogram som berör bostäder, hållbarhet, miljö, natur och infrastruktur. Att ta fram ytterligare styrdokument bidrar till att det till slut inte blir hanterbart för varken tjänstemän eller förtroendevalda att följa alla riktlinjer som tagits fram."

Bengt-Åke Nilsson (L), Jenny Boström (L), Erik Ödmansson (L), Jesper Brandberg (L) och Satu Andersson (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för Jesper Brandbergs (L) förslag.

Börje Brandhill (-), Patric Sjölund (SD), Jan Johansson (SD) och Ann-Christine From Utterstedt (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för Ann-Christine From Utterstedts (SD) förslag.

Agneta Hermansson (V), Harri Åman (V), Olle Kvarnryd (V) och Anna Maria Romlid (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för Harri Åmans (V) och Anna Maria Romlids (V) förslag

Ärendebeskrivning

Västerås översiktsplan 2026 med utblick mot 2050 antogs i december 2012. Kommunfullmäktige tog i juni 2016 ställning till översiktsplanens aktualitet. Den samlade bedömningen var att planen i sina huvuddrag är aktuell och kan tjäna som vägledning för det fortsatta samhällsbyggandet. Samtidigt beslutades om att ett arbete med revidering av planen skulle inledas med syfte att stärka planen som styrdokument och att stärka strategiernas genomslagskraft.

Förslaget till revidering av översiktsplanen var utsänt för samråd under tiden 13 februari till och med den 13 april 2017. En närmare redogörelse för samrådet finns i Samrådsredogörelse, utställningshandling augusti 2017.

Kommunstyrelsen beslutade 2017-08-23 att ställa ut den reviderade översiktsplanen för granskning. Utställning har genomförts under tiden 28 augusti till och med 30 september 2017. Ett tjugotal yttranden har kommit in. I utlåtande efter utställning, daterat 2017-11-14, finns en sammanställning av inkomna yttranden samt en redogörelse för de ändringar som gjorts. De revideringar som gjorts efter utställningen bedöms inte vara så väsentliga att ny utställning krävs.

Antagandehandlingarna, det vill säga själva planen och tillhörande bilagor "Allmänna intressen" och "Kompletterande Hållbarhetsbedömning", har daterats november 2017.

Kommunstyrelsen behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 22 november och beslutade då att lämna följande förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige

1. Västerås översiktsplan 2026 med utblick mot 2050, reviderad november 2017, antas.

Yrkanden

Anna Hård af Segerstad (M), Irene Hagström (M), Elisabeth Unell (M) och Jörgen Andersson (M) yrkar i första hand på att ärendet återremitteras och i andra hand på följande:

- Att en översyn görs av översiktsplanen i syfte att korta ner texter och avsnitt.
- Att staden ska planeras utåt och inte på etablerade grönområden och parker.
- Att översiktsplanen förordrar hög byggnation mitt i centrum, det vill säga i skrapans närområde.
- Att bostadsbyggnation ska vara möjligt på södra Tunbytorp.
- Att översiktsplanen ska prioritera färdigställandet av Västerleden.
- Att stycket om "Sju trender som utmanar framtidens Västerås" på sidan 15 utgår.
- Att översiktsplanen planeras utifrån att det ska vara lätt att ta sig fram i Västerås oavsett om man går, cyklar, åker kollektivt eller bil. Tillgängligheten för biltrafik måste öka och flaskhalsar arbetas bort. Det ska vara lätt att hitta parkering i Västerås.
- Att Johannisberg är ett utvecklingsområde för bostäder.

Jesper Brandberg (L) yrkar i första hand på att ärendet återremitteras och i andra hand avslag på förslaget.

Ann-Christine From Utterstedt (SD) yrkar avslag på förslaget.

Harri Åman (V) och Anna Maria Romlid (V) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag, samt att skrivningen om flygplatsen på sidan 34 kompletteras med en hållbarhetsanalys kring vilka konsekvenser som ett ökat flygande skulle innebära.

Anders Teljebäck (S), Magnus Edström (MP), Staffan Jansson (S), Lars Kallsäby (C), Amanda Agestav (KD), Yngve Wernersson (S), Eric Söderberg (KD) yrkar att ärendet ska avgöras idag samt bifall till kommunstyrelsens förslag.

Proposition

Ordföranden finner inledningsvis att det finns två förslag avseende återremiss, dels Jesper Brandbergs (L) samt Elisabeth Unells (M) med fleras förslag, dels Anders Teljebäck (S) förslag. Ordföranden föreslår en propositionsordning där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunfullmäktige godkänner föreslagen propositionsordning varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden finner därefter att det finns fyra förslag till beslut, dels Anders Teljebäck (S) med fleras förslag, dels Jesper Brandbergs (L), dels Ann-Christine From Utterstedts (SD) förslag, dels Elisabeth Unells (M) med fleras förslag. Ordföranden föreslår en propositionsordning där de tre

Kommunfullmäktige

förslagen ställs mot varandra. Kommunfullmäktige godkänner föreslagen propositionsordning varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Ordföranden finner slutligen att det finns två förslag till beslut avseende tillägg om hållbarhetsanalys kring ökat flygande, dels Harri Åmans (V) och Anna Maria Romlids (V) förslag, dels Anders Teljebäcks (S) mer fleras förslag. Ordföranden föreslår en propositionsordning där de två förslagen ställs mot varandra. Kommunfullmäktige godkänner föreslagen propositionsordning varvid den genomförs. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

Kopia till

Byggnadsnämnden

Granskningsyttrande över Västerås översiktsplan 2026 med utblick mot 2050 – reviderad augusti 2017

Rubricerat ärende har översänts till Länsstyrelsen den 25 augusti 2017 enligt 3 kap. 14 § plan- och bygglagen (2010:900).

Länsstyrelsen lämnade sitt samrådsyttrande den 12 april 2017

Länsstyrelsen har berett centrala verk och förvaltningsmyndigheter möjlighet att yttra sig över planförslaget. Inkomna remissvar Länsstyrelsen bifogas detta samrådsyttrande.

Länsstyrelsens ansvarområden enligt plan- och bygglagen

Under utställningstiden ska Länsstyrelsen avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska det framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs.
3. redovisning av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e§ första stycket miljöbalken
4. sådana frågor rörande användning av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämningar eller erosion.

Länsstyrelsens granskningsyttrande ska enligt 3 kap 20 § PBL fogas till planen.

Sammanfattande synpunkter

Länsstyrelsen anser att det reviderade förslaget till översiktsplan är väl genomarbetat och innehåller en tydlig ambition att upprätta riktlinjer för en hållbar utveckling.

En av strategierna för en hållbar utveckling av Västerås är ”Bygg staden inåt”. Länsstyrelsen anser att det är positivt att kommunen har för avsikt att ta fram en

kompletteringsstrategi till den befintliga strategin, som kommer att belysa hur omfattande komplettering, som är möjlig att genomföra och ändå behålla de kvaliteter som kännetecknar Västerås. Länsstyrelsen anser även att det är positivt att bostäder i serviceorterna prioriteras på landsbygden.

Allmänt

Västerås Översiktsplan 2026 med utblick mot 2050 har reviderats. Den reviderade planen har samma tidsperspektiv, som den nu gällande planen, men ska ge förutsättningar för en snabbare befolkningsutveckling. Planeringsinriktningen i den reviderade översiktsplanen är 230 000 invånare 2050. Det innebär att det kommer att behövas cirka 40 000 nya bostäder. De flesta inom tätorten, men även utanför den.

Riksintressen

Kulturmiljö

Länsstyrelsen framförde under samrådet önskemål om utveckling av kommunens resonemang och vägledning kring hur riksintresseområden för kulturmiljövård ska tillvaratas. Länsstyrelsen vill förtydliga att det enligt Plan- och bygglagen 3 kap 5§ ska framgå av översiktsplanen hur kommunen avser att tillgodose riksintressen. I översiktsplanen finns olika riktlinjer generellt kring bevarande och utveckling av värdefulla kulturmiljöer. Dessa riktlinjer skulle kunna kopplas tydligare till avsnitten om riksintressen för att ge stöd inför framtida ställningstaganden i exempelvis detaljplanering och lokaliseringsprövning.

Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen anser att kommunen på ett fullgott sätt har redovisat hur de avser att följa gällande miljökvalitetsnormer.

Mellankommunal samordning

Länsstyrelsen har med utgångspunkt från remisshandlingarna inte funnit att planförslaget kan medföra svårigheter, vad gäller samordningen med andra kommuners planering för mark- och vattenanvändning.

Hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen anser att hälso- och säkerhetsfrågor tillgodoses i planförslaget,

Råd enligt 2 kap. PBL

Natur och kulturmiljövärden

Texten om naturmiljöer och kulturmiljöer i bilagan allmänna intressen har bearbetats. Länsstyrelsen anser att texten har blivit tydligare. Länsstyrelsen saknar dock fortfarande ett resonemang om hur Handlingsplan för natur och kultur, Grönstrukturplanen, Handlingsplan för Västerås parker och Balanseringsprinciper för natur – och kulturvärden förhåller sig till varandra.

Övrigt

I Översiktsplanen står det att ”Målet är att översiktsplanen ska aktualitetbedömas under varje mandatperiod och också revideras i de delar som är inaktuella.” Länsstyrelsen uppfattar formulering som otydlig. Enligt PBL 4 kap. 27 § ska kommunen en gång under mandattiden pröva om översiktsplanen är aktuell.

I detta ärendes slutliga handläggning har deltagit länsråd Ulrica Gradin, beslutande, planhandläggare Lisbeth Dahlbäck, föredragande, naturvårdshandläggare Lena Strömvall, samt antikvarie Kicki Söderback.

Bifogas inkomna yttranden från

Försvarsmakten
Post- och telestyrelsen
Sjöfartsverket
Svenska kraftnät
Sveriges geologiska institut
Trafikverket

Vad är en översiktsplan?

Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen är vägledande för fortsatt planering och beslut som rör användningen av mark- och vattenområden och hur bebyggelsemiljön ska utvecklas. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande.

Genom att arbeta med fördjupningar av och tillägg till den kommunomfattande planen kan ändringar och kompletteringar göras utan att hela planen måste göras om.

Till denna översiktsplan hör ett antal fördjupningar som mer detaljerat och ingående behandlar olika tätorter och stadsdelar.

Vill du veta mer?

Översiktsplanens samtliga dokument finns på www.vasteras.se/op. Här finns också den karttjänst som skapats som en del av översiktsplanen.

I översiktsplanen hänvisas till andra rapporter, program och planeringsunderlag. Dessa nås via länkar från webbplatsen www.vasteras.se/op.

VÄSTERÅS STAD